

PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Komentarz

Andrzela Gawrońska-Baran, Ewa Wiktorowska
Adam Wiktorowski, Paweł Wójcik

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE 2021

KOMENTARZE

Andrzela Gawrońska-Baran – radca prawny, prowadzi kancelarię specjalizującą się w zamówieniach publicznych; doktor nauk prawnych; były Wiceprezes Urzędu Zamówień Publicznych, a także dyrektor departamentu zamówień publicznych w dużej instytucji sektora finansów publicznych; doradca zamawiających oraz wykonawców, jak również pełnomocnik w postępowaniach odwoławczych przed Krajową Izbą Odwoławczą; wykładowca na szkoleniach oraz studiach podyplomowych z zakresu zamówień publicznych; autorka licznych publikacji wydanych przez renomowane wydawnictwa.

Ewa Wiktorowska – magister inżynier budownictwa, posiada uprawnienia budowlane w dwóch specjalnościach; od 2019 r. członek Rady Zamówień Publicznych przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych; członek założyciel, obecnie Prezes Zarządu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Konsultantów Zamówień Publicznych; w latach 2004–2006 arbiter z listy Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, od 2008 r. członek Rady Krajowej Izby Gospodarczej, obecnie radca KIG; od 2012 r. biegły sądowy ds. zamówień publicznych przy Sądzie Okręgowym w Warszawie.

Adam Wiktorowski – prawnik, ekspert z dziedziny zamówień publicznych z wieloletnim doświadczeniem w procesie udzielania zamówień publicznych finansowanych ze środków Unii Europejskiej; doświadczony trener; pełnomocnik stron w postępowaniach przed Krajową Izbą Odwoławczą, autor wielu opinii w zakresie stosowania przepisów prawa zamówień publicznych; wykładowca na studiach podyplomowych z zakresu zamówień publicznych; były ekspert ds. zamówień publicznych Ministerstwa Gospodarki w programach operacyjnych Infrastruktura i Środowisko oraz Innowacyjna Gospodarka; autor licznych publikacji oraz poradników z zakresu udzielania zamówień publicznych.

Paweł Wójcik – radca prawny, prowadzi kancelarię radcy prawnego świadczącą usługi głównie w obszarze prawa zamówień publicznych; szkoleniowiec; pełnomocnik stron w postępowaniach przed Krajową Izbą Odwoławczą, ekspert z listy Ministra Gospodarki ds. kontroli zamówień publicznych w programach operacyjnych Infrastruktura i Środowisko oraz Innowacyjna Gospodarka w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2007–2013; w latach 2010–2015 kierownik działu zamówień publicznych w jednym z największych projektów badawczych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Komentarz

Andrzela Gawrońska-Baran, Ewa Wiktorowska
Adam Wiktorowski, Paweł Wójcik

KOMENTARZE

Stan prawny na 1 lutego 2021 r.

Uwzględniono zmiany wchodzące w życie 1 lipca 2021 r. (Dz.U. poz. 288 i poz. 2320).

Wydawca

Izabella Małecka

Redaktor prowadzący

Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Komentarze do poszczególnych artykułów napisali:

Andrzej Gawrońska-Baran: art. 1–8, art. 28–36, art. 108–128, art. 169–188,
art. 213–217, art. 223–226, art. 254–265, art. 395–430, art. 449–455,
art. 466–472, art. 596–617

Ewa Wiktorowska: art. 9–15, art. 21–27, art. 37–60, art. 83–103, art. 129–168,
art. 431–448, art. 456–465, art. 473–504, art. 591–595

Adam Wiktorowski: art. 16–20, art. 61–82, art. 104–107, art. 208–212,
art. 218–222, art. 227–238, art. 311–394, art. 618–622

Paweł Wójcik: art. 189–207, art. 239–253, art. 266–310, art. 505–590

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8223-242-4

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	31
Wstęp	35
Ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych	37

DZIAŁ I PRZEPISY OGÓLNE

ROZDZIAŁ 1. PRZEDMIOT REGULACJI	39
Oddział 1. Zakres spraw regulowanych ustawą	39
Art. 1. [Przedmiot regulacji]	39
Art. 2. [Zamówienia objęte regulacją]	42
Art. 3. [Progi unijne]	44
Art. 4. [Zakres podmiotowy]	48
Art. 5. [Zamawiający sektorowi objęci regulacją]	55
Art. 6. [Zamawiający subsydiowani objęci regulacją]	62
Art. 7. [Definicje]	63
Art. 8. [Uzupełniające stosowanie przepisów k.c.; obliczanie terminów]	89
Oddział 2. Wyłączenia stosowania przepisów ustawy	93
Art. 9. [Zamówienia lub konkursy wyłączone spod regulacji] ..	93
Art. 10. [Wyłączenia podmiotowe]	94
Art. 11. [Wyłączenia przedmiotowe]	102
Art. 12. [Wyłączenia przedmiotowe]	117
Art. 13. [Ograniczenie stosowania przepisów do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	119
Art. 14. [Ograniczenie stosowania przepisów do zamówień lub konkursów z aspektami obronności i bezpieczeństwa] ..	122
Art. 15. [Delegacja ustawowa – ocena interesu bezpieczeństwa państwa]	124

ROZDZIAŁ 2. ZASADY UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ	124
Art. 16. [Zasady przygotowania i przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówienia]	124
Art. 17. [Zasady udzielania zamówienia]	133
Art. 18. [Jawność postępowania o udzielenie zamówienia; ograniczony dostęp do informacji; zakaz ujawniania tajemnicy przedsiębiorstwa; udostępnianie danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych]	137
Art. 19. [Sposób wykonania przez zamawiającego obowiązku informacyjnego dotyczącego przetwarzania danych osobowych; realizacja przez zamawiającego obowiązku zapewnienia dostępu do przetwarzanych danych osobowych; wpływ żądania ograniczenia przetwarzania danych osobowych na wynik postępowania o udzielenie zamówienia publicznego lub konkursu albo na treść postanowień umowy]	143
Art. 20. [Forma postępowania o udzielenie zamówienia; język postępowania]	144
ROZDZIAŁ 3. POLITYKA ZAKUPOWA PAŃSTWA ORAZ PLAN POSTĘPOWAŃ O UDZIELENIE ZAMÓWIEŃ	150
Art. 21. [Opracowanie, przyjęcie i realizacja polityki zakupowej państwa]	150
Art. 22. [Strategia zarządzania]	155
Art. 23. [Plan postępowań o udzielenie zamówień]	156
ROZDZIAŁ 4. STOSOWANIE PRZEPISÓW USTAWY DO ZAMÓWIEŃ O CHARAKTERZE MIESZANYM	159
Art. 24. [Zamówienie podzielne na części]	159
Art. 25. [Zamówienie niepodzielne na części]	162
Art. 26. [Zamówienia służące równocześnie wykonywaniu działalności sektorowej oraz innych rodzajów działalności]	164
Art. 27. [Zamówienia obejmujące równocześnie usługi, dostawy lub roboty budowlane]	166
ROZDZIAŁ 5. SZACOWANIE WARTOŚCI ZAMÓWIENIA I KONKURSU	167
Art. 28. [Podstawa ustalenia wartości zamówienia]	167
Art. 29. [Zakaz zaniżania wartości zamówienia lub konkursu lub dzielenia zamówienia]	169
Art. 30. [Zasady ustalania wartości zamówienia na roboty budowlane lub usługi udzielanego w częściach; wartość zamówienia w przypadku nabywania podobnych dostaw]	171
Art. 31. [Szczegółowe zasady ustalania wartości zamówienia; wartość partnerstwa innowacyjnego; uwzględnianie wartości nagród w wartości zamówienia]	175

Art. 32.	[Wartość dynamicznego systemu zakupów, umowy ramowej oraz konkursu]	176
Art. 33.	[Ustalanie wartości zamówienia w przypadku zamawiającego składającego się z kilku jednostek organizacyjnych]	176
Art. 34.	[Wartość zamówienia na roboty budowlane]	178
Art. 35.	[Wartość zamówienia na usługi lub dostawy powtarzające się lub podlegające wznowieniu]	179
Art. 36.	[Termin ustalenia wartości zamówienia; zmiana wartości zamówienia]	182
ROZDZIAŁ 6. ZAMAWIAJĄCY I WYKONAWCY		184
Oddział 1. Zamawiający		184
Art. 37.	[Podmioty przygotowujące i przeprowadzające postępowanie o udzielenie zamówienia]	184
Art. 38.	[Wspólne przeprowadzanie postępowania i udzielania zamówienia]	186
Art. 39.	[Wyznaczenie zamawiającego przez Prezesa Rady Ministrów]	189
Art. 40.	[Wyznaczenie zamawiającego przez ministra]	189
Art. 41.	[Wyznaczenie zamawiającego przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego]	190
Art. 42.	[Współdziałanie zamawiających z różnych państw członkowskich UE]	190
Art. 43.	[Utworzenie wspólnego podmiotu z zamawiającymi z innych państw członkowskich UE]	192
Art. 44.	[Zadania centralnego zamawiającego]	193
Art. 45.	[Dynamiczny system zakupów ustanowiony przez centralnego zamawiającego]	198
Art. 46.	[Odpowiedzialność zamawiających]	198
Art. 47.	[Wyznaczenie centralnego zamawiającego przez Prezesa Rady Ministrów]	199
Art. 48.	[Wyznaczenie centralnego zamawiającego przez ministra; nabywanie zamówień przez jednostki samorządu terytorialnego od centralnego zarządzającego]	200
Art. 49.	[Wyznaczenie lub powołanie centralnego zamawiającego przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego]	201
Art. 50.	[Centralny zamawiający z innego państwa członkowskiego UE]	202
Art. 51.	[Zakaz podejmowania przez zamawiających czynności w celu unikania stosowania przepisów ustawy wdrażających prawo UE]	203
Art. 52.	[Odpowiedzialność kierownika zamawiającego]	203
Art. 53.	[Powołanie komisji przetargowej]	205
Art. 54.	[Zadania komisji przetargowej]	206

Art. 55.	[Członkowie komisji przetargowej]	207
Art. 56.	[Wyłączenie osób wykonujących czynności w postępowaniu]	209
Oddział 2. Wykonawcy		213
Art. 57.	[Warunki stawiane wykonawcom ubiegającym się o zamówienie]	213
Art. 58.	[Wspólne ubieganie się wykonawców o udzielenie zamówienia]	214
Art. 59.	[Przekazanie zamawiającemu kopii umowy regulującej współpracę wykonawców]	216
Art. 60.	[Zastrzeżenie obowiązku osobistego wykonania kluczowych zadań przez poszczególnych wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia]	217
ROZDZIAŁ 7. KOMUNIKACJA ZAMAWIAJĄCEGO Z WYKONAWCAMI		220
Art. 61.	[Używanie środków komunikacji elektronicznej w postępowaniu o udzielenie zamówienia; dopuszczalność komunikacji ustnej]	220
Art. 62.	[Oferta w rozumieniu przepisów rozdziału]	221
Art. 63.	[Obligatoryjna forma elektroniczna]	222
Art. 64.	[Wymagania wobec narzędzi wykorzystywanych do komunikacji elektronicznej]	223
Art. 65.	[Odstąpienie od wymagania użycia środków komunikacji elektronicznej]	224
Art. 66.	[Użycie narzędzi, urządzeń lub formatów plików innych niż ogólnodostępne]	228
Art. 67.	[Informowanie wykonawców lub uczestników konkursu o środkach komunikacji elektronicznej wykorzystywanych do komunikowania się]	229
Art. 68.	[Środki komunikacji elektronicznej wykorzystywane do przekazywania ofert, wniosków oraz prac konkursowych]	229
Art. 69.	[Przygotowanie ofert lub prac konkursowych przy użyciu narzędzi elektronicznego modelowania danych budowlanych]	231
Art. 70.	[Delegacja ustawowa]	231
ROZDZIAŁ 8. DOKUMENTOWANIE PRZEBIEGU POSTĘPOWANIA O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA		233
Art. 71.	[Obowiązek sporządzenia protokołu postępowania]	233
Art. 72.	[Treść protokołu postępowania]	234
Art. 73.	[Załączniki do protokołu postępowania]	236
Art. 74.	[Udostępnianie protokołu postępowania oraz załączników]	237
Art. 75.	[Realizacja przez zamawiającego obowiązku zapewnienia dostępu do przetwarzanych danych osobowych]	240
Art. 76.	[Prawo do sprostowania danych a integralność protokołu oraz jego załączników]	240

Art. 77.	[Zwrot wykonawcom materiałów składanych wraz z ofertami, które nie zostały wybrane]	240
Art. 78.	[Przechowywanie protokołu postępowania]	242
Art. 79.	[Sposób przechowywania dokumentów stanowiących załączniki do protokołu postępowania]	243
Art. 80.	[Delegacja ustawowa]	244
Art. 81.	[Przekazywanie Prezesowi UZP informacji o złożonych wnioskach o dopuszczenie do udziału w postępowaniu lub ofertach]	245
Art. 82.	[Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach]	246

DZIAŁ II

POSTĘPOWANIE O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA KLASYCZNEGO O WARTOŚCI RÓWNEJ LUB PRZEKRACZAJĄCEJ PROGI UNIJNE

ROZDZIAŁ 1. PRZYGOTOWANIE POSTĘPOWANIA		248
Oddział 1. Analiza potrzeb zamawiającego, wstępne konsultacje rynkowe oraz wcześniejsze zaangażowanie wykonawców		248
Art. 83.	[Analiza potrzeb zamawiającego]	248
Art. 84.	[Wstępne konsultacje rynkowe]	264
Art. 85.	[Wcześniejsze zaangażowanie wykonawców]	266
Oddział 2. Ogłoszenia		267
Art. 86.	[Przekazywanie i publikowanie ogłoszeń]	267
Art. 87.	[Formularze do publikacji ogłoszeń; sposób przekazywania ogłoszeń]	268
Art. 88.	[Udostępnianie ogłoszenia na stronie internetowej prowadzącego postępowanie oraz w innych miejscach]	270
Art. 89.	[Wstępne ogłoszenie informacyjne o planowanych zamówieniach lub umowach ramowych]	272
Art. 90.	[Zmiana ogłoszenia]	273
Oddział 3. Ustalenie niektórych warunków zamówienia		274
Art. 91.	[Podział zamówienia na części]	274
Art. 92.	[Oferta wariantowa]	278
Art. 93.	[Katalog elektroniczny]	279
Art. 94.	[Warunki stawiane wykonawcom ubiegającym się o zamówienie]	281
Art. 95.	[Określenie wymagań dotyczących zatrudniania przez wykonawcę lub podwykonawcę osób na podstawie stosunku pracy]	288
Art. 96.	[Określenie wymagań obejmujących aspekty gospodarcze, środowiskowe, społeczne, związane z innowacyjnością, zatrudnieniem lub zachowaniem poufności informacji]	292
Art. 97.	[Wniesienie wadium]	295
Art. 98.	[Zwrot lub zatrzymanie wadium]	300
Oddział 4. Opis przedmiotu zamówienia		303
Art. 99.	[Zasady opisywania przedmiotu zamówienia]	303

Art. 100.	[Uwzględnienie w opisie przedmiotu zamówienia dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników]	309
Art. 101.	[Sposób opisywania przedmiotu zamówienia; normy i specyfikacje techniczne]	311
Art. 102.	[Sposób opisywania przedmiotu zamówienia na roboty budowlane]	316
Art. 103.	[Sposób opisywania zamówień na roboty budowlane] ...	318
Oddział 5. Przedmiotowe środki dowodowe		322
Art. 104.	[Żądanie dołączenia etykiety]	322
Art. 105.	[Żądanie złożenia certyfikatu]	325
Art. 106.	[Żądanie innych przedmiotowych środków dowodowych] ..	327
Art. 107.	[Złożenie przez wykonawcę przedmiotowych środków dowodowych]	330
ROZDZIAŁ 2. KWALIFIKACJA PODMIOTOWA WYKONAWCÓW		331
Oddział 1. Podstawy wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia		331
Art. 108.	[Przesłanki obligatoryjnego wykluczenia wykonawców z postępowania]	331
Art. 109.	[Przesłanki fakultatywnego wykluczenia wykonawców z postępowania]	342
Art. 110.	[Negatywne przesłanki wykluczenia wykonawcy z postępowania]	358
Art. 111.	[Okres wykluczenia wykonawcy z postępowania]	362
Oddział 2. Warunki udziału w postępowaniu		364
Art. 112.	[Sposób określenia warunków udziału w postępowaniu]	364
Art. 113.	[Warunek zdolności do występowania w obrocie gospodarczym – wpis do odpowiedniego rejestru]	373
Art. 114.	[Warunek posiadania uprawnień do prowadzenia określonej działalności gospodarczej lub zawodowej – zezwolenia, licencje, koncesje lub wpis do rejestru]	373
Art. 115.	[Warunki dotyczące określonej sytuacji finansowej lub ekonomicznej]	376
Art. 116.	[Warunki dotyczące niezbędnego wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, doświadczenia, potencjału technicznego]	381
Art. 117.	[Sposób spełniania warunków udziału w postępowaniu przez wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia]	384
Oddział 3. Udostępnienie zasobów		386
Art. 118.	[Korzystanie przez wykonawcę ze zdolności technicznych lub zawodowych innych podmiotów lub ich sytuacji finansowej lub ekonomicznej]	386
Art. 119.	[Ocena przez zamawiającego udostępnianych wykonawcy zdolności technicznych lub zawodowych lub ich sytuacji finansowej lub ekonomicznej]	393

Art. 120.	[Solidarna odpowiedzialność wykonawcy i podmiotu zobowiązującego się do udostępnienia zasobów]	394
Art. 121.	[Zastrzeżenie obowiązku osobistego wykonania przez wykonawcę kluczowych zadań]	395
Art. 122.	[Żądanie wskazania innego podmiotu udostępniającego zasoby lub wykazania przez wykonawcę samodzielnego spełnienia warunków udziału w postępowaniu]	395
Art. 123.	[Zakaz powoływania się na zdolności lub sytuację podmiotów udostępniających zasoby po upływie terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu albo ofert]	396
Oddział 4. Podmiotowe środki dowodowe		397
Art. 124.	[Możliwość żądania podmiotowych środków dowodowych]	397
Art. 125.	[Oświadczenie wykonawcy o niepodleganiu wykluczeniu, spełnianiu warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji]	398
Art. 126.	[Wezwanie wykonawcy do złożenia aktualnych podmiotowych środków dowodowych]	402
Art. 127.	[Negatywne przesłanki wezwania wykonawcy do złożenia aktualnych podmiotowych środków dowodowych]	406
Art. 128.	[Żądanie złożenia, uzupełnienia lub poprawienia podmiotowych środków dowodowych]	407
ROZDZIAŁ 3. TRYBY UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ		411
Oddział 1. Przepisy ogólne		411
Art. 129.	[Katalog trybów udzielania zamówień]	411
Art. 130.	[Wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia]	413
Art. 131.	[Wyznaczenie terminów składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, ofert wstępnych oraz ofert]	414
Oddział 2. Przetarg nieograniczony		416
Art. 132.	[Przetarg nieograniczony – definicja]	416
Art. 133.	[Udostępnienie SWZ]	417
Art. 134.	[Treść SWZ]	420
Art. 135.	[Wyjaśnienie treści SWZ]	441
Art. 136.	[Zebranie wykonawców w celu wyjaśnienia treści SWZ] . . .	444
Art. 137.	[Zmiana treści SWZ]	444
Art. 138.	[Termin składania ofert]	446
Art. 139.	[Kwalifikacja podmiotowa wykonawcy po badaniu i ocenie ofert]	448
Oddział 3. Przetarg ograniczony		450
Art. 140.	[Przetarg ograniczony – definicja]	450
Art. 141.	[Udostępnienie SWZ]	450
Art. 142.	[Treść SWZ]	451
Art. 143.	[Wyjaśnienie i zmiana treści SWZ]	454
Art. 144.	[Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu]	456

Art. 145.	[Zakaz zapoznania się z treścią wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu przed upływem terminu na ich składanie]	457
Art. 146.	[Odrzucenie wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu]	457
Art. 147.	[Informowanie wykonawców o wynikach oceny wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu]	459
Art. 148.	[Ograniczenie liczby wykonawców zapraszanych do składania ofert]	459
Art. 149.	[Wykonawcy zapraszani do składania ofert]	460
Art. 150.	[Treść zaproszenia do składania ofert]	461
Art. 151.	[Termin składania ofert]	463
Oddział 4. Negocjacje z ogłoszeniem		464
Art. 152.	[Negocjacje z ogłoszeniem – definicja]	464
Art. 153.	[Przesłanki udzielenia zamówienia w trybie negocjacji z ogłoszeniem]	465
Art. 154.	[Odstąpienie od publikacji ogłoszenia o zamówieniu]	469
Art. 155.	[Sporządzenie opisu potrzeb i wymagań]	470
Art. 156.	[Treść opisu potrzeb i wymagań]	471
Art. 157.	[Wyjaśnienie i zmiana treści opisu potrzeb i wymagań]	476
Art. 158.	[Wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu]	478
Art. 159.	[Ograniczenie liczby wykonawców zapraszanych do składania ofert wstępnych]	479
Art. 160.	[Wykonawcy zapraszani do składania ofert wstępnych]	480
Art. 161.	[Treść zaproszenia do składania ofert wstępnych]	481
Art. 162.	[Termin składania ofert wstępnych]	482
Art. 163.	[Badania i ocena ofert wstępnych; zaproszenie do negocjacji]	483
Art. 164.	[Zakaz zmiany minimalnych wymagań oraz kryteriów oceny ofert i ich wag na podstawie negocjacji ofert]	487
Art. 165.	[Obowiązek równego traktowania wykonawców podczas negocjacji ofert]	487
Art. 166.	[Poufność treści ofert i negocjacji]	488
Art. 167.	[Zakończenie negocjacji; sporządzenie SWZ]	489
Art. 168.	[Zaproszenie do składania ofert ostatecznych]	490
Oddział 5. Dialog konkurencyjny		492
Art. 169.	[Dialog konkurencyjny – definicja]	492
Art. 170.	[Przesłanki udzielenia zamówienia w trybie dialogu konkurencyjnego]	492
Art. 171.	[Kryteria udzielenia zamówienia w trybie dialogu konkurencyjnego]	494
Art. 172.	[Sporządzenie opisu potrzeb i wymagań]	495
Art. 173.	[Dostęp do opisu potrzeb i wymagań]	495
Art. 174.	[Treść opisu potrzeb i wymagań]	496
Art. 175.	[Wyjaśnienie i zmiana treści opisu potrzeb i wymagań]	500
Art. 176.	[Wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu]	501
Art. 177.	[Ograniczenie liczby wykonawców zapraszanych do dialogu]	502

Art. 178.	[Wykonawcy zapraszani do dialogu]	503
Art. 179.	[Treść zaproszenia do dialogu]	504
Art. 180.	[Omawianie z wykonawcami warunków zamówienia podczas dialogu]	505
Art. 181.	[Obowiązek równego traktowania wykonawców podczas dialogu]	506
Art. 182.	[Poufność treści propozycji oraz dialogu]	507
Art. 183.	[Podzielenie dialogu na etapy]	507
Art. 184.	[Zakończenie dialogu]	508
Art. 185.	[Sporządzenie SWZ]	508
Art. 186.	[Zaproszenie do składania ofert]	509
Art. 187.	[Wezwanie wykonawców do uszczegółowienia, wyjaśnienia i ulepszenia treści ofert oraz przedstawienia informacji dodatkowych]	510
Art. 188.	[Negocjowanie ostatecznych warunków umowy]	511
Oddział 6. Partnerstwo innowacyjne		512
Art. 189.	[Partnerstwo innowacyjne – definicja]	512
Art. 190.	[Partnerzy biorący udział w partnerstwie innowacyjnym] ...	517
Art. 191.	[Sporządzenie i udostępnienie opisu potrzeb i wymagań] ...	519
Art. 192.	[Treść opisu potrzeb i wymagań]	521
Art. 193.	[Ocena spełnienia warunków udziału w postępowaniu] ...	528
Art. 194.	[Wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu] ...	530
Art. 195.	[Wykonawcy zapraszani do składania ofert wstępnych] ...	530
Art. 196.	[Termin składania ofert wstępnych]	534
Art. 197.	[Badanie i ocena ofert wstępnych oraz ofert składanych na etapie negocjacji]	534
Art. 198.	[Podzielenie negocjacji na etapy]	538
Art. 199.	[Zakaz zmiany minimalnych wymagań oraz kryteriów oceny ofert na podstawie negocjacji ofert]	540
Art. 200.	[Obowiązek równego traktowania wykonawców podczas negocjacji ofert; poufność treści ofert i negocjacji]	541
Art. 201.	[Informowanie wykonawców o zamiarze zakończenia etapu negocjacji]	543
Art. 202.	[Sporządzenie opisu potrzeb i wymagań]	544
Art. 203.	[Zaproszenie do składania ofert]	554
Art. 204.	[Wybór najkorzystniejszej oferty]	554
Art. 205.	[Ustanowienie partnerstwa innowacyjnego]	556
Art. 206.	[Zasady partnerstwa innowacyjnego]	559
Art. 207.	[Partnerstwo innowacyjne z wieloma partnerami]	562
Oddział 7. Negocjacje bez ogłoszenia		563
Art. 208.	[Negocjacje bez ogłoszenia – definicja]	563
Art. 209.	[Przesłanki udzielenia zamówienia w trybie negocjacji bez ogłoszenia]	564
Art. 210.	[Zaproszenie do negocjacji bez ogłoszenia]	568
Art. 211.	[Poufność negocjacji]	570
Art. 212.	[Zakończenie negocjacji; zaproszenie do składania ofert; wyjaśnienie i zmiana treści SWZ]	570

Oddział 8. Zamówienie z wolnej ręki	572
Art. 213. [Zamówienie z wolnej ręki – definicja]	572
Art. 214. [Przesłanki udzielenia zamówienia z wolnej ręki]	575
Art. 215. [Ograniczenie stosowania przepisów o komisji przetargowej, wykluczeniu wykonawców z przetargu oraz o informacjach przekazywanych wykonawcy wraz z zaproszeniem do negocjacji]	603
Art. 216. [Ogłoszenie o zamiarze zawarcia umowy w trybie zamówienia z wolnej ręki]	604
Art. 217. [Informacje przekazywane wykonawcy wraz z zaproszeniem do negocjacji; składanie podmiotowych środków dowodowych]	606
ROZDZIAŁ 4. SKŁADANIE I OTWARCIE OFERT	607
Oddział 1. Składanie ofert	607
Art. 218. [Ograniczenie możliwości składania kilku ofert; wymagania co do treści oferty]	607
Art. 219. [Termin składania ofert]	608
Art. 220. [Termin związania wykonawcy ofertą]	608
Oddział 2. Otwarcie ofert	611
Art. 221. [Wyłączenie możliwości zapoznania się z zawartością ofert przed upływem terminu ich otwarcia]	611
Art. 222. [Termin otwarcia ofert]	612
ROZDZIAŁ 5. OCENA OFERT	614
Art. 223. [Wyjaśnienia dotyczące złożonych ofert; zasady poprawiania ofert przez zamawiającego]	614
Art. 224. [Wyjaśnienia dotyczące ceny wskazanej w ofercie]	619
Art. 225. [Doliczenie do ceny podawanej w ofercie kwoty podatku VAT]	629
Art. 226. [Odrzucenie oferty]	631
ROZDZIAŁ 6. AUKcja ELEKTRONICZNA	650
Art. 227. [Poprzedzenie wyboru najkorzystniejszej oferty aukcją elektroniczną]	650
Art. 228. [Sposób przeprowadzenia aukcji elektronicznej]	652
Art. 229. [Elementy ofert będące podstawą aukcji elektronicznej]	653
Art. 230. [Treść ogłoszenia o zamówieniu lub dokumentów zamówienia w przypadku przeprowadzania aukcji elektronicznej]	653
Art. 231. [Etapy aukcji elektronicznej]	654
Art. 232. [Zaproszenie do udziału w aukcji elektronicznej; termin otwarcia aukcji elektronicznej]	655
Art. 233. [Informowanie wykonawców o klasyfikacji ofert]	657
Art. 234. [Składanie postępowań w aukcji elektronicznej]	658
Art. 235. [Okres związania ofertą w aukcji elektronicznej]	659
Art. 236. [Kontynuowanie aukcji elektronicznej w przypadku awarii systemu teleinformatycznego]	659
Art. 237. [Zamknięcie aukcji elektronicznej]	660
Art. 238. [Ocena ofert po zamknięciu aukcji elektronicznej]	661

ROZDZIAŁ 7. WYBÓR NAJKORZYSTNIEJSZEJ OFERTY	662
Art. 239. [Najkorzystniejsza oferta]	662
Art. 240. [Opis kryteriów oceny ofert]	671
Art. 241. [Związek kryteriów oceny ofert z przedmiotem zamówienia]	676
Art. 242. [Kryteria jakościowe, ceny lub kosztu]	678
Art. 243. [Kryteria oceny ofert w przypadku braku możliwości opisanego z góry rezultatu świadczeń z zakresu działalności twórczej lub naukowej]	691
Art. 244. [Delegacja ustawowa – inne niż cena kryteria oceny ofert]	692
Art. 245. [Kryterium kosztu]	693
Art. 246. [Ograniczenie możliwości stosowania kryterium ceny]	696
Art. 247. [Określenie wagi każdego z kryteriów oceny ofert]	698
Art. 248. [Wybór najkorzystniejszej oferty w przypadku jednakowej punktacji; oferty dodatkowe]	699
Art. 249. [Składanie ofert dodatkowych w postępowaniu o udzielenie zamówienia z zastosowaniem ceny lub kosztu jako jedynego kryterium]	699
Art. 250. [Wybór najkorzystniejszej oferty w przypadku ofert o takim samym koszcie]	700
Art. 251. [Zakaz ustalania wyższych cen lub kosztów w ofertach dodatkowych]	700
Art. 252. [Termin wyboru najkorzystniejszej oferty]	701
Art. 253. [Obowiązki informacyjne zamawiającego po wyborze oferty; publikacja informacji]	703
ROZDZIAŁ 8. ZAKOŃCZENIE POSTĘPOWANIA	707
Art. 254. [Warianty zakończenia postępowania o udzielenie zamówienia]	707
Art. 255. [Przesłanki obligatoryjnego unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia]	708
Art. 256. [Termin unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia]	718
Art. 257. [Unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia w następstwie nieprzyznania zamawiającemu środków publicznych na sfinansowanie zamówienia]	718
Art. 258. [Unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia w przypadku nieprzekroczenia wymaganej minimalnej liczby wykonawców, ofert lub rozwiązań]	720
Art. 259. [Unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia w przypadku składania ofert częściowych]	721
Art. 260. [Informowanie o unieważnieniu postępowania o udzielenie zamówienia]	722
Art. 261. [Roszczenia wykonawców wobec zamawiającego w przypadku unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia]	724
Art. 262. [Zawiadomienie o wszczęciu kolejnego postępowania o udzielenie zamówienia]	726

Art. 263.	[Ponowne badanie i cena ofert w następstwie uchylania się wykonawcy od zawarcia umowy lub niewniesienia zabezpieczenia]	726
Art. 264.	[Termin zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego]	729
Art. 265.	[Publikacja ogłoszenia o udzieleniu zamówienia]	731

DZIAŁ III POSTĘPOWANIE O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA KLASYCZNEGO O WARTOŚCI MNIJSZEJ NIŻ PROGI UNIJNE

ROZDZIAŁ 1. ZAKRES ZASTOSOWANIA	733
Art. 266. [Przepisy stosowane do przygotowania i prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości mniejszej niż progi unijne]	733

ROZDZIAŁ 2. OGŁOSZENIA		736
Art. 267.	[Ogłoszenia zamieszczane w Biuletynie Zamówień Publicznych]	736
Art. 268.	(uchylony)	737
Art. 269.	[Zamieszczanie ogłoszeń w Biuletynie Zamówień Publicznych drogą elektroniczną]	737
Art. 270.	[Udostępnianie ogłoszenia w inny sposób niż na stronach portalu internetowego UZP]	738
Art. 271.	[Zmiana ogłoszenia]	738
Art. 272.	[Elementy ogłoszenia zamieszczanego w Biuletynie Zamówień Publicznych]	740

ROZDZIAŁ 3. KWALIFIKACJA PODMIOTOWA WYKONAWCÓW		740
Art. 273.	[Żądanie dowodów na brak podstaw wykluczenia lub na spełnienie warunków udziału w postępowaniu]	740
Art. 274.	[Wezwanie do złożenia podmiotowych środków dowodowych]	741

ROZDZIAŁ 4. TRYBY UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ		743
Oddział 1. Tryb podstawowy		743
Art. 275.	[Udzielenie zamówienia w trybie podstawowym]	743
Art. 276.	[Ogłoszenie o zamówieniu udzielanym w trybie podstawowym]	747
Art. 277.	[Sporządzenie SWZ lub opisu potrzeb i wymagań]	748
Art. 278.	[Negocjacje treści ofert w celu ich ulepszenia]	749
Art. 279.	[Negocjacje treści ofert złożonych w celu ich ulepszenia]	750
Art. 280.	[Udostępnienie SWZ lub opisu potrzeb i wymagań]	752
Art. 281.	[Treść SWZ]	754
Art. 282.	[Treść opisu potrzeb i wymagań]	758
Art. 283.	[Termin składania ofert]	762
Art. 284.	[Wyjaśnienie treści SWZ albo opisu potrzeb i wymagań]	763
Art. 285.	[Zebranie wykonawców w celu wyjaśnienia treści SWZ albo opisu potrzeb i wymagań]	767

Art. 286.	[Zmiana treści SWZ albo opisu potrzeb i wymagań]	768
Art. 287.	[Postępowanie z ofertami złożonymi w odpowiedzi na ogłoszenie o zamówieniu]	772
Art. 288.	[Ograniczenie liczby wykonawców zapraszanych do negocjacji ofert]	773
Art. 289.	[Zaproszenie do negocjacji ofert]	775
Art. 290.	[Obowiązek równego traktowania wykonawców podczas negocjacji ofert]	777
Art. 291.	[Poufność negocjacji ofert]	778
Art. 292.	[Sporządzenie SWZ po zakończeniu negocjacji ofert złożonych w celu ich ulepszenia]	781
Art. 293.	[Informacja o zakończeniu negocjacji; zaproszenie do składania ofert dodatkowych lub ostatecznych]	782
Art. 294.	[Elementy zaproszenia do składania ofert dodatkowych w przypadku negocjacji treści ofert w celu ich ulepszenia]	782
Art. 295.	[Elementy zaproszenia do składania ofert ostatecznych w przypadku negocjacji treści ofert złożonych w celu ich ulepszenia]	783
Art. 296.	[Termin na złożenie ofert dodatkowych lub ostatecznych; treść oferty dodatkowej]	785
Oddział 2. Partnerstwo innowacyjne		788
Art. 297.	[Przepisy stosowane do udzielenia zamówienia w trybie partnerstwa innowacyjnego]	789
Art. 298.	[Wszczęcie postępowanie o udzielenie zamówienia w trybie partnerstwa innowacyjnego]	789
Art. 299.	[Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia w trybie partnerstwa innowacyjnego]	789
Oddział 3. Negocjacje bez ogłoszenia		790
Art. 300.	[Przepisy stosowane do udzielenia zamówienia w trybie negocjacji bez ogłoszenia]	790
Art. 301.	[Warunki udzielenia zamówienia w trybie negocjacji bez ogłoszenia]	791
Art. 302.	[Ogłoszenie o zamiarze zawarcia umowy w trybie negocjacji bez ogłoszenia]	795
Art. 303.	[Dokumenty zamówienia przy zamówieniach udzielanych w trybie negocjacji bez ogłoszenia]	796
Oddział 4. Zamówienie z wolnej ręki		797
Art. 304.	[Przepisy stosowane do udzielenia zamówienia w trybie zamówienia z wolnej ręki]	797
Art. 305.	[Warunki udzielenia zamówienia w trybie zamówienia z wolnej ręki]	798
Art. 306.	[Ogłoszenie o zamiarze zawarcia umowy w trybie zamówienia z wolnej ręki]	799
ROZDZIAŁ 5. WYBÓR NAJKORZYSTNIEJSZEJ OFERTY		800
Art. 307.	[Termin związania wykonawcy ofertą]	800

Art. 308.	[Poprzedzenie wyboru najkorzystniejszej oferty aukcją elektroniczną; termin zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego]	801
Art. 309.	[Zamieszczenie w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenia o wyniku postępowania]	804
Art. 310.	[Unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia]	804

DZIAŁ IV

SZCZEGÓLNE INSTRUMENTY I PROCEDURY W ZAKRESIE ZAMÓWIEŃ KLASYCZNYCH

ROZDZIAŁ 1. UMOWA RAMOWA		807
Art. 311.	[Tryb zawarcia i okres obowiązywania umowy ramowej]	807
Art. 312.	[Udzielenie zamówienia objętego umową ramową]	810
Art. 313.	[Udzielenie zamówienia objętego umową ramową zawartą z jednym wykonawcą; wezwanie wykonawcy do uzupełnienia oferty]	811
Art. 314.	[Udzielenie zamówienia objętego umową ramową zawartą z większą liczbą wykonawców]	813
Art. 315.	[Prowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia w oparciu o zaktualizowane katalogi elektroniczne]	817
ROZDZIAŁ 2. DYNAMICZNY SYSTEM ZAKUPÓW		819
Art. 316.	[Zasady ustanawiania dynamicznego systemu zakupów]	819
Art. 317.	[Reguła pełnej elektronizacji]	823
Art. 318.	[Udostępnianie informacji o stosowaniu dynamicznego systemu zakupów]	823
Art. 319.	[Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w dynamicznym systemie zakupów]	824
Art. 320.	[Termin oceny spełnienia warunków udziału w postępowaniu]	825
Art. 321.	[Zaproszenie do udziału w dynamicznym systemie zakupów]	826
Art. 322.	[Wezwanie do złożenia nowego i zaktualizowanego jednolitego dokumentu]	827
Art. 323.	[Zaproszenie uczestników systemu do składania ofert; kryteria oceny ofert]	828
Art. 324.	[Katalogi elektroniczne]	830
ROZDZIAŁ 3. KONKURS		832
Oddział 1. Przepisy ogólne		832
Art. 325.	[Przesłanki zorganizowania konkursu]	832
Art. 326.	[Nagroda w konkursie]	835
Art. 327.	[Procedury konkursowe]	837
Art. 328.	[Wyłączenie stosowania niektórych przepisów; anonimowość i udostępnianie prac konkursowych]	838
Art. 329.	[Etapy konkursu]	840
Art. 330.	[Uczestnicy konkursu]	841

Art. 331.	[Opis przedmiotu konkursu]	843
Art. 332.	[Wyłączenie określonych osób z postępowania]	843
Oddział 2. Regulamin konkursu		844
Art. 333.	[Elementy regulaminu konkursu]	844
Art. 334.	[Wyjaśnienie wątpliwości dotyczących treści regulaminu konkursu]	846
Oddział 3. Sąd konkursowy		847
Art. 335.	[Powołanie i skład sądu konkursowego]	847
Art. 336.	[Zadania i niezależność sądu konkursowego]	848
Art. 337.	[Nadzór nad sądem konkursowym]	849
Oddział 4. Konkurs nieograniczony i konkurs ograniczony		850
Art. 338.	[Konkurs nieograniczony]	850
Art. 339.	[Konkurs ograniczony]	851
Art. 340.	[Wszczęcie konkursu]	851
Art. 341.	[Wniosek o wyjaśnienie treści regulaminu konkursu]	852
Art. 342.	[Zmiana treści regulaminu konkursu]	853
Art. 343.	[Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w konkursie; odrzucenie wniosku]	853
Art. 344.	[Termin składania prac konkursowych]	855
Art. 345.	[Zakaz składania więcej niż jednej pracy konkursowej; prace konkursowe niepodlegające ocenie]	856
Art. 346.	[Zapoznanie się sądu konkursowego z zawartością prac konkursowych]	856
Art. 347.	[Ocena prac konkursowych]	857
Art. 348.	[Wezwanie uczestnika konkursu do wyjaśnienia]	858
Art. 349.	[Protokół prac sądu konkursowego]	859
Art. 350.	[Rozstrzygnięcie konkursu]	860
Art. 351.	[Określenie kosztów wykonania prac realizowanych na podstawie pracy konkursowej]	861
Art. 352.	[Zgłoszenie do udziału w konkursie nieograniczonym]	861
Art. 353.	[Wezwanie autora wybranej pracy konkursowej do złożenia dowodów posiadania wymaganych uprawnień]	862
Oddział 5. Zakończenie konkursu		862
Art. 354.	[Zawiadomienie uczestników konkursu o jego wynikach]	862
Art. 355.	[Unieważnienie konkursu]	863
Art. 356.	[Wypłata lub wydanie nagrody; zaproszenie do negocjacji]	865
Art. 357.	[Publikacja ogłoszenia o wyniku konkursu]	866
Art. 358.	[Przechowywanie dokumentacji konkursu; zwrot prac konkursowych lub opracowań studialnych]	866
ROZDZIAŁ 4. ZAMÓWIENIA NA USŁUGI SPOŁECZNE I INNE SZCZEGÓLNE USŁUGI		868
Art. 359.	[Przepisy stosowane przy udzielaniu zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi]	868
Art. 360.	[Możliwość wyłączenia stosowania wybranych przepisów ustawy przy udzielaniu zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi]	868

Art. 361.	[Ograniczenia podmiotowe w przypadku zamówień na usługi zdrowotne, społeczne oraz kulturalne]	868
-----------	---	-----

DZIAŁ V ZAMÓWIENIA SEKTOROWE

ROZDZIAŁ 1. ZAKRES ZASTOSOWANIA	875
--	-----

Art. 362.	[Przepisy stosowane do udzielania zamówień sektorowych]	875
Art. 363.	[Zamówienia sektorowe nieobjęte ustawą]	877
Art. 364.	[Wyłączenie stosowania przepisów ustawy w przypadku zamówień sektorowych związanych m.in. z dostawą energii lub paliw lub dystrybucją paliw gazowych]	878
Art. 365.	[Zamówienia sektorowe na dostawy, usługi lub roboty budowlane wyłączone spod regulacji]	879
Art. 366.	[Wyłączenie stosowania przepisów ustawy do zamówień sektorowych udzielanych przez podmiot utworzony przez zamawiających w celu wspólnego wykonywania działalności sektorowej]	883
Art. 367.	[Przychód uwzględniany w przypadku świadczenia na rzecz zamawiającego takich samych usług, dostaw lub robót budowlanych przez więcej niż jeden podmiot]	884
Art. 368.	[Obowiązek przekazywania Komisji Europejskiej informacji w zakresie zamówień sektorowych nieobjętych regulacją ustawową]	885

ROZDZIAŁ 2. OKRESOWE OGŁOSZENIE INFORMACYJNE	885
---	-----

Art. 369.	[Publikacja okresowego ogłoszenia informacyjnego o planowanych zamówieniach sektorowych lub umowach ramowych]	885
Art. 370.	[Okresowe ogłoszenie informacyjne o planowanych zamówieniach sektorowych jako zaproszenie do ubiegania się o zamówienie sektorowe; termin publikacji i elementy ogłoszenia]	886

ROZDZIAŁ 3. SYSTEM KWALIFIKOWANIA WYKONAWCÓW	889
---	-----

Art. 371.	[Warunki ustanowienia i stosowania systemu kwalifikowania wykonawców]	889
Art. 372.	[Publikacja ogłoszenia o systemie kwalifikowania wykonawców]	891
Art. 373.	[Dopuszczenie do udziału w systemie kwalifikowania wykonawców]	892
Art. 374.	[Wpis do wykazu zakwalifikowanych wykonawców]	893
Art. 375.	[Wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia sektorowego poprzez przekazanie do publikacji ogłoszenia o systemie kwalifikowania wykonawców]	894

ROZDZIAŁ 4. TRYBY UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ SEKTOROWYCH	896
--	-----

Art. 376.	[Tryby udzielania zamówień sektorowych]	896
-----------	---	-----

Art. 377.	[Zaproszenie do ubiegania się o zamówienie sektorowe] . . .	897
Art. 378.	[Przetarg nieograniczony]	898
Art. 379.	[Przetarg ograniczony]	899
Art. 380.	[Sektorowe negocjacje z ogłoszeniem]	900
Art. 381.	[Postępowanie prowadzone w trybie sektorowych negocjacji z ogłoszeniem]	901
Art. 382.	[Dialog konkurencyjny]	903
Art. 383.	[Partnerstwo innowacyjne]	903
Art. 384.	[Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oraz ofert w postępowaniu prowadzonym w trybie dialogu konkurencyjnego lub partnerstwa innowacyjnego]	904
Art. 385.	[Ograniczenie liczby wykonawców]	904
Art. 386.	[Negocjacje bez ogłoszenia]	905
Art. 387.	[Zamówienie z wolnej ręki]	906
Art. 388.	[Warunki udzielenia zamówienia sektorowego w trybie zamówienia z wolnej ręki]	906
ROZDZIAŁ 5. SZCZEGÓLNE INSTRUMENTY I PROCEDURY W ZAKRESIE ZAMÓWIEŃ SEKTOROWYCH		
Art. 389.	[Zawarcie umowy ramowej]	908
Art. 390.	[Przekazywanie ogłoszeń dotyczących udzielenia zamówienia objętego umową ramową]	910
Art. 391.	[Dynamiczny system zakupów]	911
Art. 392.	[Udzielanie zamówień sektorowych na usługi społeczne i inne szczególne usługi]	913
ROZDZIAŁ 6. NIEKTÓRE UPRAWNIENIA ZAMAWIAJĄCEGO SEKTOROWEGO		
Art. 393.	[Uprawnienia zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia sektorowego]	914
Art. 394.	[Wyłączenie stosowania przepisów ustawy w przypadku decyzji Komisji Europejskiej dotyczącej działania zamawiającego na rynku konkurencyjnym, do którego dostęp nie jest ograniczony]	918
 DZIAŁ VI		
ZAMÓWIENIA W DZIEDZINACH OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA		
ROZDZIAŁ 1. ZAKRES ZASTOSOWANIA		
Art. 395.	[Przepisy stosowane do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	920
Art. 396.	[Stosowanie przepisów do zamówień obejmujących zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa oraz inne zamówienia]	923
Art. 397.	[Przepisy stosowane do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa obejmujących usługi o charakterze priorytetowym oraz usługi o charakterze niepriorytetowym]	924

Art. 398.	[Ograniczenie stosowania przepisów w przypadku zamówień obejmujących usługi o charakterze niepriorytetowym]	925
ROZDZIAŁ 2. POSTĘPOWANIE O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA W DZIEDZINACH OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA		
Art. 399.	[Przekazanie ogłoszeń Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej]	926
Art. 400.	[Opis przedmiotu zamówienia w postępowaniach o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	927
Art. 401.	[Komunikacja między zamawiającym a wykonawcami w postępowaniach o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	931
Art. 402.	[Wstępne ogłoszenie informacyjne]	933
Art. 403.	[Dopuszczenie możliwości złożenia oferty wariantowej]	935
Art. 404.	[Ograniczenia podmiotowe]	936
Art. 405.	[Wykonawcy wykluczeni z postępowania o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	937
Art. 406.	[Obowiązek ochrony informacji niejawnych przez podwykonawców]	940
Art. 407.	[Szczególne wymagania związane z realizacją zamówienia w zakresie ochrony informacji niejawnych]	941
Art. 408.	[Szczególne wymagania związane z realizacją zamówienia w zakresie bezpieczeństwa dostaw]	943
Art. 409.	[Szczególne wymagania związane z realizacją zamówienia w zakresie podwykonawstwa]	945
ROZDZIAŁ 3. TRYBY UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ W DZIEDZINACH OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA		
Art. 410.	[Dopuszczalne tryby udzielania zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	947
Art. 411.	[Przetarg ograniczony]	949
Art. 412.	[Negocjacje z ogłoszeniem]	955
Art. 413.	[Dialog konkurencyjny]	959
Art. 414.	[Negocjacje bez ogłoszenia]	963
Art. 415.	[Zamówienie z wolnej ręki]	966
Art. 416.	[Udostępnianie dokumentacji przez podmiot inny niż zamawiający]	975
Art. 417.	[Kryteria oceny ofert przy zamówieniach w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	976
Art. 418.	[Odrzucenie oferty i unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	978
Art. 419.	[Ograniczenia w zakresie jawności postępowania o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	979
Art. 420.	[Zasady udzielania zaliczek na poczet wykonania zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	981

Art. 421.	[Zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	983
ROZDZIAŁ 4. UMOWA RAMOWA		986
Art. 422.	[Zawarcie umowy ramowej]	986
ROZDZIAŁ 5. WYMAGANIA W ZAKRESIE PODWYKONAWSTWA		987
Art. 423.	[Ogłoszenie o zamówieniu na podwykonawstwo]	987
Art. 424.	[Wybór podwykonawców – stosowane przepisy]	988
Art. 425.	[Umowa ramowa w sprawie powierzenia podwykonawstwa]	989
Art. 426.	[Realizacja w ramach podwykonawstwa części wartości umowy]	989
Art. 427.	[Odmowa wyrażenia zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą]	990
Art. 428.	[Stosowanie innych przepisów]	991
Art. 429.	[Przesłanki nieudzielenia zamówienia na podwykonawstwo]	992
Art. 430.	[Podmioty nieuznawane za podwykonawców]	993

DZIAŁ VII

UMOWA W SPRAWIE ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO I JEJ WYKONANIE

ROZDZIAŁ 1. PRZEPISY OGÓLNE		994
Art. 431.	[Obowiązek współdziałania zamawiającego i wykonawcy]	994
Art. 432.	[Forma umowy]	997
Art. 433.	[Zakazane postanowienia umowy]	997
Art. 434.	[Okres obowiązywania umowy]	1004
Art. 435.	[Zawarcie umowy na czas nieoznaczony]	1005
Art. 436.	[Elementy umowy]	1006
Art. 437.	[Elementy umowy dotyczącej robót budowlanych]	1010
Art. 438.	[Pstanowienia umowy dotyczące weryfikacji zatrudniania pracowników]	1013
Art. 439.	[Zasady wprowadzania w umowie na roboty budowlane lub usługi zmian wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy]	1014
Art. 440.	[Zasady wprowadzania w innych umowach zmian wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy]	1017
Art. 441.	[Pstanowienia umowne przewidujące opcję]	1017
Art. 442.	[Zaliczki na poczet wykonania zamówienia]	1019
Art. 443.	[Zapłata wynagrodzenia przez zamawiającego]	1022
Art. 444.	[Zakaz zawarcia umowy]	1022
Art. 445.	[Solidarna odpowiedzialność wykonawców za wykonanie umowy i wniesienie zabezpieczenia]	1023
Art. 446.	[Raport z realizacji zamówienia]	1024

Art. 447.	[Obowiązek przedstawienia dowodów zapłaty wynagrodzenia podwykonawcom jako warunek wypłaty wynagrodzenia wykonawcy]	1026
Art. 448.	[Zamieszczenie w BZP ogłoszenia o wykonaniu umowy] . . .	1027
ROZDZIAŁ 2. ZABEZPIECZENIE NALEŻYTEGO WYKONANIA UMOWY		1028
Art. 449.	[Pojęcie i cel zabezpieczenia należytego wykonania umowy]	1028
Art. 450.	[Formy zabezpieczenia należytego wykonania umowy] . . .	1030
Art. 451.	[Zmiana formy zabezpieczenia należytego wykonania umowy]	1036
Art. 452.	[Wysokość zabezpieczenia należytego wykonania umowy]	1037
Art. 453.	[Zwrot zabezpieczenia należytego wykonania umowy] . . .	1040
ROZDZIAŁ 3. ZMIANA UMOWY		1042
Art. 454.	[Istotna zmiana umowy]	1042
Art. 455.	[Zmiana umowy bez przeprowadzenia nowego postępowania o udzielenie zamówienia]	1044
ROZDZIAŁ 4. ODSTĄPIENIE OD UMOWY ORAZ JEJ UNIEWAŻNIENIE		1057
Art. 456.	[Przesłanki odstąpienia od umowy]	1057
Art. 457.	[Unieważnienie umowy]	1064
Art. 458.	[Unieważnienie zmiany umowy]	1068
Art. 459.	[Wystąpienie Prezesa UZP o unieważnienie umowy lub jej zmiany]	1069
Art. 460.	[Uprawnienie wykonawcy do wystąpienia o unieważnienie umowy]	1069
Art. 461.	[Wygaśnięcie umowy na skutek uzyskania udziału w kontrolowanej osobie prawnej przez kapitał prywatny] . . .	1070
ROZDZIAŁ 5. PODWYKONAWSTWO		1070
Art. 462.	[Powierzenie wykonania części zamówienia podwykonawcy]	1070
Art. 463.	[Zakazane postanowienia w umowie o podwykonawstwo]	1076
Art. 464.	[Umowa o podwykonawstwo zamówienia na roboty budowlane]	1076
Art. 465.	[Bezpośrednia zapłata wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy]	1081

DZIAŁ VIII ORGANY WŁAŚCIWE W SPRAWACH ZAMÓWIEŃ

ROZDZIAŁ 1. PREZES URZĘDU		1089
Art. 466.	[Prezes UZP – definicja, nadzór]	1089
Art. 467.	[Obsługa Prezesa UZP]	1090
Art. 468.	[Powołanie i odwołanie Prezesa UZP]	1091
Art. 469.	[Zadania Prezesa UZP]	1094

Art. 470.	[Wpis na listę organizacji uprawnionych do wnoszenia środków ochrony prawnej]	1096
Art. 471.	[Opinie wydawane przez Prezesa UZP]	1098
Art. 472.	[Wiceprezesa UZP – zadania, nabór]	1099
ROZDZIAŁ 2. KRAJOWA IZBA ODWOŁAWCZA		1100
Oddział 1. Zadania i ustrój Krajowej Izby Odwoławczej		1100
Art. 473.	[Krajowa Izba Odwoławcza – zadania, obsługa]	1100
Art. 474.	[Skład Krajowej Izby Odwoławczej]	1102
Art. 475.	[Ochrona prawna i niezależność członków Krajowej Izby Odwoławczej]	1104
Art. 476.	[Zakaz łączenia stanowisk i podejmowania dodatkowych zajęć zarobkowych]	1105
Art. 477.	[Wyłonienie członków Krajowej Izby Odwoławczej]	1107
Art. 478.	[Wygaśnięcie członkostwa w Krajowej Izbie Odwoławczej] . . .	1112
Art. 479.	[Organy Krajowej Izby Odwoławczej]	1113
Art. 480.	[Powołanie Prezesa i wiceprezesa Krajowej Izby Odwoławczej]	1115
Art. 481.	[Zgromadzenie ogólne Krajowej Izby Odwoławczej]	1116
Art. 482.	[Wewnętrzny regulamin organizacji pracy Krajowej Izby Odwoławczej oraz zadania wiceprezesa Krajowej Izby Odwoławczej]	1117
Art. 483.	[Nawiązanie stosunku pracy z członkiem Krajowej Izby Odwoławczej]	1117
Art. 484.	[Wynagrodzenie i inne świadczenia pieniężne przysługujące członkom Krajowej Izby Odwoławczej]	1117
Art. 485.	[Odpowiedzialność dyscyplinarna członka Krajowej Izby Odwoławczej]	1119
Art. 486.	[Zawieszenie członka Krajowej Izby Odwoławczej w jego prawach i obowiązkach]	1120
Oddział 2. Zasady działania Izby		1120
Art. 487.	[Składy orzekające Krajowej Izby Odwoławczej]	1120
Art. 488.	[Przydział spraw i wyznaczenie składu orzekającego Krajowej Izby Odwoławczej]	1121
Art. 489.	[Wskazanie przewodniczącego składu orzekającego]	1122
Art. 490.	[Wyłączenie z mocy prawa członka składu orzekającego z udziału w sprawie]	1122
Art. 491.	[Wyłączenie członka składu orzekającego z udziału w sprawie na wniosek]	1123
Art. 492.	[Rozstrzygnięcie w sprawie wyłączenia członka składu orzekającego z udziału w sprawie]	1124
ROZDZIAŁ 3. KOMITET DO SPRAW KONTROLI W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH		1125
Art. 493.	[Status Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1125
Art. 494.	[Zadania Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1126
Art. 495.	[Skład Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1128

Art. 496.	[Przewodniczący Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1129
Art. 497.	[Podejmowanie uchwał przez Komitet do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1130
Art. 498.	[Obsługa Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1130
Art. 499.	[Roczne informacje z działalności Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1131
ROZDZIAŁ 4. RADA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH		1131
Art. 500.	[Rada Zamówień Publicznych – status prawny, zadania, obsługa]	1131
Art. 501.	[Skład Rady Zamówień Publicznych]	1132
Art. 502.	[Rozwiązanie Rady Zamówień Publicznych; wygaśnięcie członkostwa w Radzie Zamówień Publicznych]	1133
Art. 503.	[Uzupełnienie składu Rady Zamówień Publicznych]	1134
Art. 504.	[Wynagrodzenie przysługujące członkom Rady Zamówień Publicznych]	1134

DZIAŁ IX ŚRODKI OCHRONY PRAWNEJ

ROZDZIAŁ 1. PRZEPIS OGÓLNY		1136
Art. 505.	[Środki ochrony prawnej]	1136
ROZDZIAŁ 2. POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE		1149
Oddział 1. Przepisy ogólne		1149
Art. 506.	[Język stosowany w postępowaniu odwoławczym]	1149
Art. 507.	[Obowiązek dołączenia odpisów do pism składanych w postępowaniu odwoławczym]	1150
Art. 508.	[Forma i sposób wnoszenia pism w postępowaniu odwoławczym]	1152
Art. 509.	[Obliczanie terminów]	1155
Art. 510.	[Pełnomocnik w postępowaniu odwoławczym]	1155
Art. 511.	[Dołączenie pełnomocnictwa do akt sprawy; uzupełnienie braków w zakresie pełnomocnictwa]	1158
Art. 512.	[Obowiązki członków Krajowej Izby Odwoławczej w zakresie postępowania odwoławczego]	1162
Oddział 2. Odwołanie		1163
Art. 513.	[Dopuszczalność odwołania]	1163
Art. 514.	[Sposób wniesienia odwołania]	1167
Art. 515.	[Termin wniesienia odwołania]	1169
Art. 516.	[Elementy odwołania]	1175
Art. 517.	[Warunki rozpoznania odwołania; obowiązek uiszczenia wpisu]	1180
Art. 518.	[Wezwanie do poprawienia lub uzupełnienia odwołania]	1180
Art. 519.	[Zwrot odwołania]	1182

Art. 520.	[Cofnięcie odwołania]	1183
Art. 521.	[Odpowiedź na odwołanie]	1184
Oddział 3. Uwzględnienie odwołania przez zamawiającego		1186
Art. 522.	[Uwzględnienie odwołania przez zamawiającego]	1186
Art. 523.	[Sprzeciw wobec uwzględnienia zarzutów przez zamawiającego]	1190
Oddział 4. Przystąpienie do postępowania odwoławczego		1191
Art. 524.	[Przesłanie kopii odwołania innym wykonawcom; publikacja odwołania na stronie internetowej]	1191
Art. 525.	[Zgłoszenie przystąpienia do postępowania odwoławczego]	1192
Art. 526.	[Zgłoszenie opozycji przeciw przystąpieniu do postępowania odwoławczego]	1195
Art. 527.	[Czynności zamawiającego, na które nie przysługują środki ochrony prawnej]	1197
Oddział 5. Odrzucenie odwołania		1198
Art. 528.	[Przesłanki odrzucenia odwołania]	1198
Art. 529.	[Odrzucenie odwołania na posiedzeniu]	1203
Art. 530.	[Skierowanie sprawy do rozprawy]	1203
Oddział 6. Dowody		1204
Art. 531.	[Fakty będące przedmiotem dowodu]	1204
Art. 532.	[Fakty notoryczne lub znane Krajowej Izbie Odwoławczej z urzędu]	1206
Art. 533.	[Fakty przyznane lub niezaprzeczone]	1208
Art. 534.	[Obowiązek wskazywania dowodów; dopuszczenie dowodów niewskazanych przez stronę]	1209
Art. 535.	[Termin przedstawiania dowodów]	1212
Art. 536.	[Zobowiązanie do przedstawiania dokumentów lub innych dowodów]	1212
Art. 537.	[Ciężar dowodu, że oferta nie zawiera rażąco niskiej ceny]	1213
Art. 538.	[Przykładowe rodzaje dowodów; dopuszczenie dowodu; brak związania składu orzekającego postanowieniem dowodowym]	1214
Art. 539.	[Dowód z opinii biegłego]	1215
Art. 540.	[Pouczenie świadka o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań; prawo odmowy zeznań; osoby niemogące być świadkami]	1221
Art. 541.	[Odmowa przeprowadzenia dowodów]	1222
Art. 542.	[Ocena wiarygodności i mocy dowodów]	1225
Art. 543.	[Postępowanie wyjaśniające w przypadku zawarcia umowy]	1227
Oddział 7. Rozpoznanie odwołania		1227
Art. 544.	[Termin rozpoznania odwołania; łączne rozpoznanie odwołań]	1227
Art. 545.	[Zasada jawności rozprawy]	1228
Art. 546.	[Rozpoznanie odwołania na posiedzeniu niejawnym]	1231
Art. 547.	[Miejsce rozpoznania odwołania w przypadku zamówień związanych z informacjami niejawnymi]	1232

Oddział 8. Rozprawa	1232
Art. 548. [Udział tłumacza w rozprawie]	1232
Art. 549. [Przebieg rozprawy]	1233
Art. 550. [Odroczenie rozprawy]	1234
Art. 551. [Zamknięcie rozprawy i otworenie jej na nowo]	1235
Oddział 9. Orzeczenia Izby	1237
Art. 552. [Podstawy wydania wyroku; skład orzekający wydający wyrok]	1237
Art. 553. [Formy orzeczeń Krajowej Izby Odwoławczej]	1238
Art. 554. [Uwzględnienie odwołania]	1238
Art. 555. [Zakaz orzekania co do zarzutów niezawartych w odwołaniu]	1244
Art. 556. [Orzeczenie łączne]	1244
Art. 557. [Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego]	1245
Art. 558. [Ogłoszenie orzeczenia]	1245
Art. 559. [Uzasadnienie orzeczenia]	1245
Art. 560. [Doręczenie odpisów orzeczenia wraz z uzasadnieniem]	1246
Art. 561. [Sprostowanie oczywistych omyłek w orzeczeniu]	1247
Art. 562. [Moc prawna orzeczenia Krajowej Izby Odwoławczej; stwierdzenie wykonalności orzeczenia]	1248
Art. 563. [Nakładanie kar finansowych w wysokości do 10% wartości wynagrodzenia]	1249
Art. 564. [Nakładanie kar finansowych w wysokości do 5% wartości wynagrodzenia]	1250
Art. 565. [Termin prawomocności wybranych orzeczeń Krajowej Izby Odwoławczej oraz sądu]	1251
Art. 566. [Przesłanie Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych odpisu prawomocnego orzeczenia o nałożeniu kary finansowej]	1252
Art. 567. [Termin uiszczenia i egzekucja kary finansowej]	1252
Art. 568. [Umorzenie postępowania odwoławczego]	1253
Oddział 10. Protokół	1255
Art. 569. [Czynności podlegające protokołowaniu]	1255
Art. 570. [Sposób sporządzenia protokołu]	1255
Art. 571. [Elementy i podpisanie protokołu]	1256
Art. 572. [Sprostowanie protokołu]	1258
Oddział 11. Koszty postępowania odwoławczego	1260
Art. 573. [Złożenie wniosku dotyczącego kosztów postępowania odwoławczego]	1260
Art. 574. [Koszty zaliczane do kosztów postępowania odwoławczego]	1260
Art. 575. [Zasady ponoszenia kosztów postępowania odwoławczego przez strony i uczestników postępowania]	1261
Art. 576. [Delegacja ustawowa]	1262
Oddział 12. Zakaz zawarcia umowy	1262
Art. 577. [Okres obowiązywania zakazu zawarcia umowy]	1262
Art. 578. [Wniosek o uchylenie zakazu zawarcia umowy]	1263

ROZDZIAŁ 3. POSTĘPOWANIE SKARGOWE	1268
Art. 579. [Skarga do sądu; odpowiednie stosowanie przepisów k.p.c. o apelacji]	1268
Art. 580. [Wniesienie skargi – termin, właściwość sądu]	1274
Art. 581. [Warunki formalne skargi]	1277
Art. 582. [Zakaz rozszerzania żądania lub występowania z nowymi żądaniami]	1279
Art. 583. [Zakaz orzekania co do zarzutów niezawartych w odwołaniu]	1279
Art. 584. [Odrzucenie skargi]	1280
Art. 585. [Przywrócenie terminu]	1282
Art. 586. [Ciężar dowodu, że oferta nie zawiera rażąco niskiej ceny]	1283
Art. 587. [Termin rozpoznania sprawy]	1284
Art. 588. [Rozstrzygnięcia sądu]	1284
Art. 589. [Koszty postępowania]	1287
Art. 590. [Skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego]	1287

DZIAŁ X POZASĄDOWE ROZWIĄZYWANIE SPORÓW

Art. 591. [Wniosek o przeprowadzenie mediacji lub inne polubowne rozwiązanie sporu]	1289
Art. 592. [Zawarcie ugody a przepisy o zmianie umowy]	1292
Art. 593. [Skierowanie stron do mediacji lub innego polubownego rozwiązania sporu]	1293
Art. 594. [Postępowanie przed Sądem Polubownym przy Prokuraturii Generalnej RP]	1295
Art. 595. [Zapewnienie bezstronności mediatora i osoby prowadzącej inne polubowne rozwiązanie sporu]	1298

DZIAŁ XI KONTROLA UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ

ROZDZIAŁ 1. PRZEPISY OGÓLNE	1299
Art. 596. [Przepisy stosowane do kontroli udzielania zamówień; organy kontroli]	1299
Art. 597. [Współpraca organów kontroli]	1301
Art. 598. [Analiza prawdopodobieństwa naruszenia prawa]	1303
Art. 599. [Wzór kwestionariusza kontroli]	1304
Art. 600. [Przekazanie zamawiającemu kwestionariusza kontroli]	1304
Art. 601. [Udzielenie zamówienia przeprowadzone niezgodnie z ustawą]	1305
Art. 602. [Publikacja w BIP informacji o przeprowadzonych kontrolach i ich wynikach]	1306

ROZDZIAŁ 2. KONTROLA PREZESA URZĘDU	1308
Oddział 1. Przepisy ogólne	1308
Art. 603. [Kontrola przeprowadzana przez Prezesa UZP]	1308
Art. 604. [Wyłączenie pracownika UZP z udziału w kontroli]	1310
Art. 605. [Kompetencje Prezesa UZP w toku kontroli]	1311
Art. 606. [Protokół kontroli]	1313
Oddział 2. Kontrola doraźna	1313
Art. 607. [Przesłanki wszczęcia i zakres kontroli doraźnej]	1313
Art. 608. [Postępowanie wyjaśniające]	1315
Art. 609. [Zakończenie kontroli doraźnej]	1316
Art. 610. [Zastrzeżenia od wyniku kontroli doraźnej]	1317
Art. 611. [Konsekwencje ujawnienia w toku kontroli doraźnej naruszenia przepisów ustawy]	1320
Art. 612. [Ujawnienie naruszenia przepisów stanowiącego czyn naruszający dyscyplinę finansów publicznych]	1321
Oddział 3. Kontrola uprzednia	1321
Art. 613. [Przesłanki wszczęcia kontroli uprzedniej]	1321
Art. 614. [Kontrola uprzednia dokumentów zamówienia]	1323
Art. 615. [Przekazanie dokumentów Prezesowi UZP; wstrzymanie wykonania kontroli uprzedniej]	1324
Art. 616. [Zakończenie kontroli uprzedniej]	1325
Art. 617. [Zastrzeżenia od wyniku kontroli uprzedniej]	1327

DZIAŁ XII PRZEPISY O KARACH PIENIĘŻNYCH

Art. 618. [Zamawiający objęci przepisami o karach pieniężnych]	1329
Art. 619. [Zamawiający podlegający karze pieniężnej]	1330
Art. 620. [Wysokość kary pieniężnej]	1332
Art. 621. [Nałożenie kary pieniężnej]	1332
Art. 622. [Egzekucja kar pieniężnych]	1333

DZIAŁ XIII PRZEPIS KOŃCOWY

Art. 623. [Wejście w życie]	1334
-----------------------------	------

Bibliografia	1335
---------------------	------

Wykaz skrótów

Źródła prawa

dyrektywa
89/665/EWG	– dyrektywa Rady z 21.12.1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (89/665/EWG) (Dz.Urz. UE L 395, s. 33, ze sprost. i zm.)
dyrektywa
92/13/EWG	– dyrektywa Rady 92/13/EWG z 25.02.1992 r. koordynującą przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne odnoszące się do stosowania przepisów wspólnotowych w procedurach zamówień publicznych podmiotów działających w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (Dz.Urz. UE L 76, s. 14, ze zm.)
dyrektywa
2007/66/WE	– dyrektywa 2007/66/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.12.2007 r. zmieniająca dyrektywy Rady 89/665/EWG i 92/13/EWG w zakresie poprawy skuteczności procedur odwoławczych w dziedzinie udzielania zamówień publicznych (Dz.Urz. UE L 335, s. 31)
dyrektywa
2009/81/WE,
dyrektywa
obronna	– dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z 13.07.2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.Urz. UE L 216, s. 76, ze zm.)
dyrektywa
2014/24/UE,
dyrektywa
klasyczna	– dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z 26.02.2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.Urz. UE L 94, s. 65, ze sprost. i zm.)

dyrektywa 2014/25/UE, dyrektywa sektorowa	– dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z 26.02.2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.Urz. UE L 94, s. 243, ze zm.)
k.c.	– ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)
k.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm.)
Konstytucja RP	– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i zm.)
k.p.	– ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 ze zm.)
k.p.a.	– ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.)
k.p.c.	– ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.)
pr. bank.	– ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 1896 ze zm.)
p.s.w.n.	– ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2020 r. poz. 85 ze zm.)
p.w.p.z.p.	– ustawa z 11.09.2019 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. poz. 2020 ze zm.)
p.z.p.	– ustawa z 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. poz. 2019 ze zm.)
p.z.p.2004	– ustawa z 29.01.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm.)
rozporządzenie 1025/2012	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z 25.10.2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej zmieniające dyrektywy Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylające decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE (Dz.Urz. UE L 316, s. 12)
rozporządzenie 2015/1986	– rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/1986 z 11.11.2015 r. ustanawiające standardowe formularze do publikacji ogłoszeń w dziedzinie zamówień publicznych i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 842/2011 (Dz.Urz. UE L 296, s. 1 ze sprost.)

- rozporządzenie – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/679
2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.Urz. UE L 119, s. 1 ze sprost.)
- rozporządzenie – rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/7 z 5.01.2016 r.
2016/7 ustanawiające standardowy formularz jednolitego europejskiego dokumentu zamówienia (Dz.Urz. UE L 3, s. 16)
- rozporządzenie – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 30.12.2020 r. w sprawie
Prezesa Rady sposobu sporządzania i przekazywania informacji oraz wymagań
Ministrów technicznych dla dokumentów elektronicznych oraz środków ko-
z 30.12.2020 r. munikacji elektronicznej w postępowaniu o udzielenie zamówie-
nia publicznego lub konkursie (Dz.U. poz. 2452)
- TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202
z 2016 r., s. 47)
- u.BFG – ustawa z 10.06.2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym,
systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restruk-
turyzacji (Dz.U. z 2020 r. poz. 842 ze zm.)
- u.f.p. – ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r.
poz. 869 ze zm.)
- u.z.n.k. – ustawa z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji
(Dz.U. z 2020 r. poz. 1913 ze zm.)

Czasopisma i publikatory

- Dz.Urz. MON – Dziennik Urzędowy Ministra Obrony Narodowej
- Informator UZP – Informator Urzędu Zamówień Publicznych
- NZS – Nowe Zeszyty Samorządowe
- OSAŁ – Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Łodzi
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNKW – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
- OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy
- OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
- OTK-A – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Seria A
- PZP – Prawo Zamówień Publicznych

Inne

- BIP – Biuletyn Informacji Publicznej
- BZP – Biuletyn Zamówień Publicznych
- CPV – Common Procurement Vocabulary (Wspólny Słownik Zamówień)

CSR	– Corporate Social Responsibility (społeczna odpowiedzialność biznesu)
EUWT	– europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej
GKO	– Główna Komisja Orzekająca
JEDZ	– Jednolity Europejski Dokument Zamówienia
KIO	– Krajowa Izba Odwoławcza
KRK	– Krajowy Rejestr Karny
MŚP	– małe i średnie przedsiębiorstwa
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
RIO	– Regionalna Izba Obrachunkowa
SA	– Sąd Apelacyjny
SIWZ	– specyfikacja istotnych warunków zamówienia
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– Sąd Okręgowy
SWZ	– specyfikacja warunków zamówienia
TIK	– technologie informacyjno-komunikacyjne
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TS	– Trybunał Sprawiedliwości
UOKiK	– Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
UZP	– Urząd Zamówień Publicznych
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

Wstęp

Wejście w życie ustawy z 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych oznacza duże zmiany dla wszystkich podmiotów działających na rynku zamówień publicznych. Ustawodawca zdecydował się na kompleksową zmianę systemu udzielania zamówień publicznych i choć zmiany te nie w każdym przypadku mają charakter rewolucyjny, to i tak w sposób istotny wpłyną na tryb pracy zarówno zamawiających, jak i wykonawców. Po raz pierwszy zdecydowano się na objęcie tak szczegółową regulacją nie tylko etapu udzielania zamówień publicznych, ale także etapów ich wykonywania, jak również planowania i przygotowania. Wyraźnie widać intencję ustawodawcy, by zmienić sposób myślenia jednostek zamawiających o udzielanych zamówieniach, które powinny być w sposób bardziej przemyślany planowane także od strony ekonomicznej. Służyć temu ma m.in. obowiązek dokonywania analiz przedprzetargowych poprzedzających udzielanie przez zamawiających publicznych zamówień klasycznych o wartościach równych lub przekraczających progi unijne. Z kolei wprowadzenie obowiązku dokonywania ewaluacji niektórych kontraktów po ich zakończeniu pomyślane zostało jako narzędzie wspierające eliminację powtarzających się błędów w przygotowaniu i realizacji zamówień publicznych.

Komentarz do nowego Prawa zamówień publicznych, po raz kolejny implementującego do polskiego porządku prawnego przepisy unijnych dyrektyw w sprawie zamówień publicznych, nie jest publikacją, którą można przeczytać w jeden dzień, liczy bowiem ponad tysiąc stron. Nie ma w tym nic zaskakującego – sam akt prawny zawiera 623 artykuły. Autorzy komentarza starali się w oparciu o swoją wiedzę i praktyczne doświadczenia przybliżyć nowy akt prawny jego czytelnikom i zarazem użytkownikom, przekazać komplet informacji ogólnych oraz praktycznych na temat nowej ustawy – Prawo zamówień publicznych. W publikacji szczegółowo, a zarazem w sposób praktyczny omówiono wszystkie instytucje komentowanej ustawy, a także zasady, tryby udzielania zamówień krajowych i unijnych, kontrolę udzielania zamówień publicznych, środki ochrony prawnej oraz organy właściwe w sprawach w niej uregulowanych. Komentarz uwzględnia orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej, sądów okręgowych i Trybunału

Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz doświadczenia dotychczasowej praktyki w zakresie zachowującym ich aktualność na gruncie nowych przepisów. Komentarz pomaga poruszać się po ustawie i jej nowych rozwiązaniach prawnych, a także zawiera wytyczne pomocne w przygotowaniu i przeprowadzeniu postępowania na wybór wykonawcy ze szczególnym zwróceniem uwagi na różnice w podejściu do procedur pomiędzy dotychczasowymi a nowymi przepisami. W komentarzu autorzy dają wytyczne, jak rozumieć intencje krajowego i unijnego prawodawcy. Liczne wskazówki, praktyczne przykłady pozwolą wyeliminować ewentualne błędy zamawiających i wykonawców podczas stosowania nowego Prawa zamówień publicznych.

USTAWA

z dnia 11 września 2019 r.

Prawo zamówień publicznych¹

(Dz.U. poz. 2019; zm.: Dz.U. z 2020 r. *poz. 288, poz. 1492, poz. 1517, poz. 2275, poz. 2320*)

¹ Niniejsza ustawa wdraża:

- 1) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającą dyrektywę 2004/18/WE (Dz.Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 65, z późn. zm.);
- 2) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającą dyrektywę 2004/17/WE (Dz.Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 243, z późn. zm.);
- 3) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniającą dyrektywę 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.Urz. UE L 216 z 20.08.2009, str. 76, z późn. zm.);
- 4) dyrektywę Rady 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (Dz.Urz. WE L 395 z 30.12.1989, str. 33, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 1, str. 246);
- 5) dyrektywę Rady 92/13/EWG z dnia 25 lutego 1992 r. koordynującą przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne odnoszące się do stosowania przepisów wspólnotowych w procedurach zamówień publicznych podmiotów działających w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (Dz.Urz. WE L 76 z 23.03.1992, str. 14, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 1, str. 315).

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

ROZDZIAŁ 1

Przedmiot regulacji

ODDZIAŁ 1

Zakres spraw regulowanych ustawą

Art. 1. [Przedmiot regulacji]

Ustawa reguluje zamówienia publiczne, zwane dalej „zamówieniami”, oraz konkursy, w tym określa:

- 1) podmioty obowiązane do stosowania przepisów ustawy;
- 2) zakres wyłączeń stosowania przepisów ustawy;
- 3) zasady udzielania zamówień;
- 4) etapy przygotowania i prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia;
- 5) tryby udzielania zamówień oraz szczególne instrumenty i procedury w zakresie zamówień;
- 6) wymagania dotyczące umów w sprawie zamówienia publicznego oraz umów ramowych;
- 7) organy właściwe w sprawach zamówień;
- 8) środki ochrony prawnej;
- 9) pozasądowe rozwiązywanie sporów dotyczących realizacji umów w sprawie zamówienia publicznego;
- 10) kontrolę udzielania zamówień oraz kary pieniężne.

1. Ustawa reguluje nie tylko zamówienia publiczne, ale także konkursy, poczynając od określenia podmiotów zobowiązanych do stosowania jej przepisów, wyłączeń, przez etap przygotowania i przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia aż po środki ochrony prawnej i kontrolę. Nowością w stosunku do Prawa zamówień publicznych z 2004 r. jest uregulowanie w ustawie zasad pozasądowego rozwiązywania sporów dotyczących realizacji umów w sprawie zamówienia publicznego.
2. Przepisy ustawy zostały pogrupowane w działy, rozdziały oraz oddziały. Wyszczególniono aż 13 następujących działów:
 - I. Przepisy ogólne.
 - II. Postępowanie o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości równej lub przekraczającej progi unijne.
 - III. Postępowanie o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości mniejszej niż progi unijne.
 - IV. Szczególne instrumenty i procedury w zakresie zamówień klasycznych.
 - V. Zamówienia sektorowe.
 - VI. Zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa.
 - VII. Umowa w sprawie zamówienia publicznego i jej wykonanie.
 - VIII. Organy właściwe w sprawach zamówień publicznych.
 - IX. Środki ochrony prawnej.
 - X. Pozasądowe rozwiązywanie sporów.
 - XI. Kontrola udzielania zamówień publicznych.
 - XII. Przepisy o karach pieniężnych.
 - XIII. Przepis końcowy.
3. Komentowana ustawa – zgodnie z art. 1 p.w.p.z.p. – weszła w życie 1.01.2021 r. Z dniem 1.01.2021 r. weszły także w życie zmiany wprowadzone do Prawa zamówień publicznych przez ustawę z 27.11.2020 r. o zmianie ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi, ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2275).
4. Przepisy ustawy wprowadzającej komentowaną ustawę zawierają liczne przepisy przejściowe i dostosowujące, w tym przede wszystkim:
 - 1) art. 90 ust. 1 – do postępowań o udzielenie zamówienia, o których mowa w Prawie zamówień publicznych z 2004 r., wszczętych i niezakończonych przed 1.01.2021 r. stosuje się przepisy dotychczasowe, ust. 2 – do konkursów, o których mowa w Prawie zamówień publicznych z 2004 r., rozpoczętych i niezakończonych przed 1.01.2021 r. stosuje się przepisy dotychczasowe;
 - 2) art. 91 ust. 1 – do umów w sprawie zamówienia publicznego oraz umów ramowych, o których mowa w Prawie zamówień publicznych z 2004 r., za-

wartych: przed 1.01.2021 r. lub po 31.12.2020 r., w następstwie postępowań o udzielenie zamówienia wszczętych przed 1.01.2021 r., stosuje się przepisy dotychczasowe;

- 3) art. 91 ust. 2 – do udzielenia zamówienia publicznego na podstawie umowy ramowej, o której mowa w Prawie zamówień publicznych z 2004 r., zawartej: przed 1.01.2021 r. lub po 31.12.2020 r., w następstwie postępowań o udzielenie zamówienia wszczętych przed 1.01.2021 r., stosuje się przepisy dotychczasowe;
- 4) art. 94 ust. 1 – do kontroli udzielania zamówień publicznych wszczętych na podstawie Prawie zamówień publicznych z 2004 r. i niezakończonych przed 1.01.2021 r. stosuje się przepisy dotychczasowe; ust. 2 – czynności dokonane w toku kontroli, o których mowa w ust. 1, pozostają skuteczne, jeżeli zostały dokonane z zachowaniem przepisów dotychczasowych.

5. Podstawowymi aktami unijnymi regulującymi tematykę prawa zamówień uwzględnionymi w przepisach Prawa zamówień publicznych są:

- 1) dyrektywa 2014/24/UE;
- 2) dyrektywa 2014/25/UE;
- 3) dyrektywa 2009/81/WE;
- 4) dyrektywa 89/665/EWG;
- 5) dyrektywa 92/13/EWG;
- 6) dyrektywa 2007/66/WE;
- 7) rozporządzenie 2015/1986;
- 8) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/1780 z 23.09.2019 r. ustanawiające standardowe formularze do publikacji ogłoszeń w dziedzinie zamówień publicznych i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2015/1986 („e-formularze”) (Dz.Urz. UE L 272, s. 7) – będzie stosowane od 14.11.2022 r.;
- 9) rozporządzenie Komisji (WE) nr 213/2008 z 28.11.2007 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2195/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Wspólnego Słownika Zamówień (CPV) oraz dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące procedur udzielania zamówień publicznych w zakresie zmiany CPV (Dz.Urz. UE L 74, z 15.03.2008 r., s. 1);
- 10) rozporządzenie 2016/7.

6. Centralnym organem administracji rządowej w sprawach z zakresu zamówień publicznych jest Prezes UZP, nad którym nadzór sprawuje minister właściwy do spraw gospodarki. Szczegóły powoływania Prezesa UZP oraz jego kompetencje są uregulowane w dziale VIII rozdziale 1 Prawa zamówień publicznych.

Art. 2. [Zamówienia objęte regulacją]**1. Przepisy ustawy stosuje się do udzielania:**

- 1) zamówień klasycznych oraz organizowania konkursów, których wartość jest równa lub przekracza kwotę 130 000 złotych, przez zamawiających publicznych;
- 2) zamówień sektorowych oraz organizowania konkursów, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających sektorowych;
- 3) zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających publicznych oraz zamawiających sektorowych;
- 4) zamówień klasycznych oraz organizowania konkursów, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających subsydiowanych w okolicznościach, o których mowa w art. 6.

2. (uchylony)

1. Przepisami Prawa zamówień publicznych objęto w sposób „pozytywny” zamówienia i konkursy, których wartość osiąga określone kwoty progowe, przy czym większość z nich określona jest w walucie euro. Przyjęto podział na zamówienia klasyczne i organizowanie konkursów przez zamawiających publicznych, zamówienia sektorowe i organizowanie konkursów przez zamawiających sektorowych, zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa udzielane zarówno przez zamawiających publicznych, jak i sektorowych, a także zamówienia klasyczne i organizowanie konkursów przez zamawiających subsydiowanych.
2. Wartość zamówienia lub konkursu mniejsza od danego progu kwotowego zwalnia zamawiającego z obowiązku stosowania przepisów Prawa zamówień publicznych do udzielenia danego zamówienia lub organizowania konkursu.
3. W ust. 1 pkt 1 komentowanego przepisu określono wymóg stosowania Prawa zamówień publicznych w przypadku zamówień klasycznych oraz organizowania konkursów przez zamawiających publicznych, jeżeli ich wartość jest równa lub przekracza kwotę 130 000 zł. Jest to kwota netto, bez podatku od towarów i usług, ustalona przez zamawiającego z należytą starannością (zob. szerzej komentarz do art. 28 p.z.p.). Kwota 130 000 zł stanowi w przybliżeniu równowartość w złotych kwoty 30 000 euro wyrażonej w art. 4 pkt 8 p.z.p.2004. Ustawodawca zrezygnował zatem w odniesieniu do podstawowego progu stosowania Prawa zamówień publicznych dla zamawiających publicznych z posługiwania się kwotą wyrażoną w walucie euro.
4. W przypadku zamówień sektorowych oraz organizowania konkursów przez zamawiających sektorowych ustawa – z mocy ust. 1 pkt 2 komentowanego przepisu –

ma zastosowanie dopiero, gdy ich wartość jest równa lub przekracza progi unijne. Wnioskując *a contrario*, do zamawiających sektorowych przepisy ustawy nadal nie mają zastosowania, jeżeli wartość zamówienia jest mniejsza od progów unijnych.

5. Progi unijne dla zamawiających sektorowych wynoszą²:
 - 1) do udzielania zamówień sektorowych: na dostawy lub usługi – 428 000 euro, a na roboty budowlane – 5 350 000 euro,
 - 2) do organizowania konkursów – 428 000 euro,
 - 3) do udzielania zamówień sektorowych na usługi społeczne i inne szczególne usługi – 1 000 000 euro.
6. W dotychczasowym orzecznictwie Krajowej Izby Odwoławczej utrwalona została linia orzecznicza (zachowująca co do istoty aktualność), z której wynikało, że każdy zamawiający, w tym również zamawiający sektorowy, może prowadzić postępowanie o udzielenie zamówienia na podstawie przepisów ustawy, pomimo że ze względu na przepisy szczególne Prawa zamówień publicznych nie ma takiego obowiązku. Brak jest więc podstaw do wyciągania sankcji dla zamawiającego, który do postępowania stosuje przepisy Prawa zamówień publicznych, choć nie ma obowiązku³.

Z dotychczasowej praktyki orzeczniczej⁴ wynika, że mogą zaistnieć w zasadzie trzy następujące sytuacje, kiedy zamawiający sektorowy prowadzić będzie postępowanie o udzielenie zamówienia w trybie Prawa zamówień publicznych, pomimo że nie ma takiego obowiązku:

- 1) zamawiający nie posiada wiedzy, że jako zamawiający sektorowy nie musi przy zamówieniach o wartości mniejszej od progów unijnych stosować przepisów Prawa zamówień publicznych;
 - 2) zamawiający na etapie wszczynania postępowania przeoczy ten fakt i w następstwie tego dalej postępowanie prowadzi według Prawa zamówień publicznych;
 - 3) zamawiający celowo stosuje Prawa zamówień publicznych do danego postępowania pomimo braku obowiązku, ponieważ daje mu to pewność prawidłowości przeprowadzenia postępowania.
7. Bez znaczenia dla uprawnień wykonawców co do możliwości zwłaszcza składania środków odwoławczych pozostaje fakt, że zamawiający dobrowolnie do prowadzone-

² Zob. załącznik do obwieszczenia Prezesa UZP z 1.01.2021 r. w sprawie aktualnych progów unijnych, ich równowartości w złotych, równowartości w złotych kwot wyrażonych w euro oraz średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych lub konkursów (M.P. poz. 11).

³ Zob. np. uchwała KIO z 12.07.2018 r., KIO-KD 28/18, LEX nr 2542802.

⁴ Zob. np. postanowienie KIO z 31.07.2017 r., KIO 1504/17, LEX nr 2354614; postanowienie KIO z 10.08.2017 r., KIO 1559/17, LEX nr 2370701; postanowienie KIO z 12.10.2017 r., KIO 2080/17, LEX nr 2407308.

go postępowania zastosuje określony tryb i zasady obowiązujące w komentowanej ustawie. Błędne pouczenie wykonawców w tym zakresie nie rodzi po ich stronie uprawnień do wnoszenia środków ochrony prawnej przewidzianych dla postępowań, w których stosowanie przepisów ustawy jest obligatoryjne. Odwołanie wniesione w sprawie, w której nie mają zastosowania przepisy ustawy, Krajowa Izba Odwoławcza odrzuca na podstawie art. 528 pkt 1 p.z.p.

Wszczęcie i przeprowadzenie postępowania w oparciu o dobrowolne stosowanie przez zamawiającego przepisów Prawa zamówień publicznych nie czyni z tego faktu obowiązku zamawiającego do stosowania w pełni przepisów Prawa zamówień publicznych. Tym samym w takiej sytuacji brak jest podstaw do ewentualnego zarzucania zamawiającemu naruszenia przepisów Prawa zamówień publicznych, w szczególności kwestionowania w oparciu o Prawo zamówień publicznych czynności podejmowanych przez zamawiającego, jeżeli z mocy ust. 1 pkt 2 komentowanego przepisu ustawa do danego zamówienia nie ma zastosowania.

8. Przepisy Prawa zamówień publicznych stosuje się do udzielania zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających publicznych oraz zamawiających sektorowych. Progi te odnoszą się do wszystkich rodzajów zamówień, tj. na dostawy, usługi lub roboty budowlane. Wnioskując *a contrario* przepisy Prawa zamówień publicznych nie mają zastosowania, jeżeli wartość takich zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa jest mniejsza niż progi unijne. Stanowi to istotną różnicę w stosunku do Prawa zamówień publicznych z 2004 r., zgodnie z którym jeżeli wartość zamówienia była mniejsza niż progi unijne, przepisy Prawa zamówień publicznych nie miały zastosowania jedynie do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa na dostawy lub usługi. W przypadku zamówień na roboty budowlane o wartości mniejszej od progów unijnych podlegały natomiast reżimowi ustawowemu.
9. Przepisy Prawa zamówień publicznych stosuje się zgodnie z ust. 1 pkt 4 także do zamówień klasycznych oraz organizowania konkursów, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających subsydiowanych w okolicznościach, o których mowa w art. 6 p.z.p. (zob. szerzej komentarz do art. 6).

Art. 3. [Progi unijne]

1. Przez progi unijne należy rozumieć kwoty wartości zamówień lub konkursów określone w:

- 1) art. 4 i art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrek-

tywę 2004/18/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 65, z późn. zm.), zwanej dalej „dyrektywą 2014/24/UE”,

2) art. 15 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającej dyrektywę 2004/17/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 243, z późn. zm.), zwanej dalej „dyrektywą 2014/25/UE”,

3) art. 8 dyrektywy 2009/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniającej dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz. Urz. UE L 216 z 20.08.2009, str. 76, z późn. zm.), zwanej dalej „dyrektywą 2009/81/WE”

– aktualizowane w aktach wykonawczych Komisji Europejskiej, wydawanych odpowiednio na podstawie art. 6 ust. 5 dyrektywy 2014/24/UE, art. 17 ust. 4 dyrektywy 2014/25/UE i art. 68 dyrektywy 2009/81/WE.

2. Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, zwany dalej „Prezesem Urzędu”, informuje o:

1) aktualnych progach unijnych, ich równowartości w złotych oraz o równowartości w złotych kwot wyrażonych w ustawie w euro, ustalonych zgodnie z komunikatem Komisji Europejskiej, wydanym odpowiednio na podstawie:

- a) art. 6 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE,
- b) art. 17 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE,
- c) art. 68 ust. 2 i 3 dyrektywy 2009/81/WE,

2) średnim kursie złotego w stosunku do euro, stanowiącym podstawę przeliczania wartości zamówień lub konkursów, ustalonym na podstawie kwot określonych w komunikacie Komisji Europejskiej, o którym mowa w pkt 1

– mających zastosowanie do postępowań o udzielenie zamówienia i konkursów wszczętych od dnia wejścia w życie aktów wykonawczych Komisji Europejskiej, wydawanych odpowiednio na podstawie art. 6 ust. 5 dyrektywy 2014/24/UE, art. 17 ust. 4 dyrektywy 2014/25/UE i art. 68 dyrektywy 2009/81/WE.

3. Informacje, o których mowa w ust. 2, są ogłaszane w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, oraz zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych, zwanego dalej „Urzędem”, niezwłocznie po publikacji komunikatu Komisji Europejskiej, o którym mowa w ust. 2, w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

4. Do przeliczania kwot wartości zamówień wyrażonych w ustawie w euro stosuje się średni kurs złotego w stosunku do euro, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

1. W ust. 1 komentowanego przepisu zdefiniowano progi unijne jako kwoty wartości zamówień lub konkursów określone w art. 4 i 13 dyrektywy 2014/24/UE, art. 15 dyrektywy

2014/25/UE oraz art. 8 dyrektywy 2009/81/WE, które są aktualizowane w aktach wykonawczych Komisji Europejskiej, wydawanych odpowiednio na podstawie art. 6 ust. 5 dyrektywy 2014/24/UE, art. 17 ust. 4 dyrektywy 2014/25/UE i art. 68 dyrektywy 2009/81/WE.

2. Stosowane w praktyce w okresie obowiązywania Prawa zamówień publicznych z 2004 r. jako określenie potoczne sformułowanie „progi unijne” uzyskało rangę ustawową. Tym samym użyte w poszczególnych przepisach komentowanej ustawy sformułowanie „progi unijne” należy rozumieć przez pryzmat regulacji zawartej w art. 3 ust. 1 p.z.p.
3. W ust. 2 komentowanego przepisu nałożono na Prezesa UZP obowiązek informowania o aktualnych progach unijnych, ich równowartości w złotych oraz o równowartości w złotych kwot wyrażonych w ustawie w euro, ustalonych zgodnie z komunikatem Komisji Europejskiej, wydanym odpowiednio na podstawie art. 6 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE, art. 17 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE, art. 68 ust. 2 i 3 dyrektywy obronnej 2009/81/WE.
4. Prezes UZP informuje także o średnim kursie złotego w stosunku do euro, stanowiącym podstawę przeliczania wartości zamówień lub konkursów, ustalonym na podstawie kwot określonych w komunikacie Komisji Europejskiej, mających zastosowanie do postępowań o udzielenie zamówienia i konkursów wszczętych od dnia wejścia w życie aktów wykonawczych Komisji Europejskiej, wydawanych odpowiednio na podstawie art. 6 ust. 5 dyrektywy 2014/24/UE, art. 17 ust. 4 dyrektywy 2014/25/UE i art. 68 dyrektywy 2009/81/WE.
5. Przepis ust. 2 stanowi nowe rozwiązanie w porównaniu do stanu prawnego obowiązującego na podstawie Prawa zamówień publicznych z 2004 r. w kilku aspektach. Po pierwsze, obowiązek upublicznienia spoczywa na Prezesie UZP. Po drugie, przedmiotem informacji są nie tylko – jak miało to miejsce dotychczas w rozporządzeniu wykonawczym do Prawa zamówień publicznych z 2004 r. – aktualne progi unijne, ich równowartości w złotych, ale także równowartości w złotych kwot wyrażonych w ustawie w euro.
6. Obowiązujące od 1.01.2020 r. (a także nadal od 1.01.2021 r.) progi unijne wynikają z następujących unijnych aktów prawnych:
 - 1) rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2019/1828 z 30.10.2019 r. zmieniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE w odniesieniu do progów dotyczących zamówień publicznych na dostawę, usługi i roboty budowlane oraz konkursów (Dz.Urz. UE L 279, s. 25);
 - 2) rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2019/1829 z 30.10.2019 r. zmieniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE w odniesieniu do progów dotyczących zamówień na dostawę, usługi i roboty budowlane oraz konkursów (Dz.Urz. UE L 279, s. 27);

- 3) rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2019/1830 z 30.10.2019 r. zmieniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE w odniesieniu do progów dotyczących zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane (Dz.Urz. UE L 279, s. 29).
7. Na mocy ust. 3 komentowanego przepisu informacje o progach unijnych oraz średnim kursie złotego w stosunku do euro, stanowiącym podstawę przeliczania wartości zamówień lub konkursów, są ogłaszane w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” oraz zamieszczane na stronie internetowej UZP niezwłocznie po publikacji komunikatu Komisji Europejskiej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej⁵.
8. Miejsce publikacji informacji o progach unijnych oraz średnim kursie złotego w stosunku do euro stanowi istotną różnicę stosunku do stanu prawnego obowiązującego na podstawie Prawa zamówień publicznych z 2004 r., według którego progi unijne (kwoty, od których zachodzi obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej) oraz średni kurs złotego w stosunku do euro były określane w drodze odpowiedniego rozporządzenia wykonawczego do ustawy.
9. Kurs złotego w stosunku do euro obowiązujący od 1.01.2020 r. (a także nadal od 1.01.2021 r.) wynika z Komunikatu Komisji – Równowartość progów określonych w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE, 2014/24/UE, 2014/25/UE i 2009/81/WE (2019/C 370/01) (Dz.Urz. UE C 370 z 31.10.2019 r., s. 1).
10. W ust. 4 komentowanego przepisu określono, że do przeliczania kwot wartości zamówień wyrażonych w ustawie w euro stosuje się średni kurs złotego w stosunku do euro, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 komentowanego przepisu.
11. Średni kurs złotego w stosunku do euro zostanie zmieniony dopiero od 1.01.2022 r. z uwagi na to, że ulega on zmianie raz na 2 lata. Ostatnia zmiana kursu obowiązuje od 1.01.2020 r. Kurs złotego w stosunku do euro wynosi 4,2693 zł. Taki kurs został także ogłoszony z dniem 1.01.2021 r. przez Prezesa UZP⁶.

⁵ Zob. załącznik do obwieszczenia Prezesa UZP z 1.01.2021 r. w sprawie aktualnych progów unijnych, ich równowartości w złotych, równowartości w złotych kwot wyrażonych w euro oraz średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych lub konkursów, https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0024/45366/Zalacznik-do-obwieszczenia-Prezesa-UZP_1-stycznia-2021_progi-unijne.pdf (dostęp: 9.01.2021 r.).

⁶ Zob. obwieszczenie Prezesa UZP z 1.01.2021 r. w sprawie aktualnych progów unijnych, ich równowartości w złotych, równowartości w złotych kwot wyrażonych w euro oraz średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych lub konkursów, https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0022/45364/Obwieszczenie-Prezesa-UZP_kwoty_1-stycznia-2021.pdf (dostęp: 9.01.2021 r.).

12. Przeliczenie wartości na euro jest istotne przy ustalaniu m.in. wartości zamówienia w związku z obowiązkiem przekazania ogłoszenia o zamówieniu Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej.

Art. 4. [Zakres podmiotowy]

Przepisy ustawy stosuje się do zamawiających publicznych, którymi są:

- 1) jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, 1622 i 1649);
 - 2) inne, niż określone w pkt 1, państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej;
 - 3) inne, niż określone w pkt 1, osoby prawne, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli podmioty, o których mowa w tym przepisie oraz w pkt 1 i 2, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot:
 - a) finansują je w ponad 50% lub
 - b) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, lub
 - c) sprawują nadzór nad organem zarządzającym, lub
 - d) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego;
 - 4) związki podmiotów, o których mowa w pkt 1 lub 2, lub podmiotów, o których mowa w pkt 3.
1. Podstawową grupę zamawiających tworzą jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych. Zgodnie z art. 9 u.f.p. sektor finansów publicznych tworzą:
- 1) organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały;
 - 2) jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki;
 - 3) związki metropolitalne;
 - 4) jednostki budżetowe;
 - 5) samorządowe zakłady budżetowe;
 - 6) agencje wykonawcze;
 - 7) instytucje gospodarki budżetowej;
 - 8) państwowe fundusze celowe;
 - 9) Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego;
 - 10) Narodowy Fundusz Zdrowia;

- 11) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej;
- 12) uczelnie publiczne;
- 13) Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne;
- 14) państwowe i samorządowe instytucje kultury;
- 15) inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, banków oraz spółek prawa handlowego.

Organami administracji rządowej są: Rada Ministrów (Prezes Rady Ministrów i poszczególni ministrowie), przewodniczący określonych w poszczególnych ustawach komitetów, kierownicy urzędów centralnych (np. Urzędu Komunikacji Elektronicznej, Urzędu Zamówień Publicznych, Głównego Urzędu Miar), wojewoda (przedstawiciel administracji rządowej w województwie).

Będące zamawiającymi organy kontroli państwowej i ochrony prawa to m.in. Najwyższa Izba Kontroli, Rzecznik Praw Obywatelskich, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, natomiast sądy i trybunały to Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny, Trybunał Konstytucyjny, sądy powszechne, wojskowe i administracyjne.

Jednostki samorządu terytorialnego oraz związki to gmina, powiat, województwo, związek międzygminny.

Jednostką budżetową – zgodnie z art. 11 u.f.p. – jest jednostka organizacyjna sektora finansów publicznych nieposiadająca osobowości prawnej, która pokrywa swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadza odpowiednio na rachunek budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków (plan finansowy). Formę organizacyjnoprawną jednostek budżetowych posiadają m.in. kancelarie i urzędy obsługujące organy władzy publicznej państwowej i samorządowej, szkoły i inne placówki oświatowe czy placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Samorządowym zakładem budżetowym w świetle art. 15 u.f.p. jest jednostka sektora finansów publicznych, która odpłatnie wykonuje wyodrębnione zadanie, pokrywając koszty swojej działalności z uzyskanych przychodów własnych oraz uzupełniając i w granicach określonych prawem – z dotacji otrzymanych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Inwestycje tych jednostek są finansowane lub dofinansowane z budżetu. Przedmiotem działalności samorządowego zakładu budżetowego jest świadczenie usług o charakterze użyteczności publicznej na rzecz wspólnoty lokalnej.

Agencja wykonawcza to państwowa osoba prawna tworzona na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa (art. 18 u.f.p.). Zasady działania agencji określa ustawa oraz statut. Agencjami wykonawczymi są w szczególności: Agencja Mienia Wojskowego, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Polska Agencja Kosmiczna.

Instytucja gospodarki budżetowej jest jednostką sektora finansów publicznych tworzoną w celu realizacji zadań publicznych, która odpłatnie wykonuje wyodrębnione zadania i pokrywa koszty swojej działalności oraz zobowiązania z uzyskiwanych przychodów (art. 23 u.f.p.). Instytucja gospodarki budżetowej może być tworzona przez ministra lub Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, za zgodą Rady Ministrów, udzieloną na jego wniosek, a także organ lub kierownika jednostki, o których mowa w art. 139 ust. 2 u.f.p., jako organu wykonującego funkcje organu założycielskiego. Instytucja gospodarki budżetowej ma status podmiotu wyposażonego w osobowość prawną, którą uzyskuje z chwilą wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Państwowe fundusze celowe to fundusze, których przychody pochodzą z dochodów publicznych, a koszty są ponoszone na realizację wyodrębnionych zadań państwowych. Nie mają one osobowości prawnej (art. 29 u.f.p.). Do państwowych funduszy celowych nie zalicza się funduszy, których jedynym źródłem przychodów, z wyłączeniem odsetek od rachunku bankowego i darowizn, jest dotacja z budżetu państwa.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną. Ma on własne przychody, z których pokrywa koszty swojej działalności, gospodaruje swoim mieniem oraz prowadzi samodzielną gospodarkę finansową w ramach posiadanych środków. Dysponuje następującymi funduszami z zakresu zabezpieczenia społecznego: Funduszem Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszem Rezerwy Demograficznej (posiada osobowość prawną, a jego organem jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych). Podstawy finansowe ubezpieczenia i działalności Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stanowią: Fundusz Składowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników, fundusz emerytalno-rentowy, fundusz administracyjny oraz fundusz prewencji i rehabilitacji.

Narodowy Fundusz Zdrowia jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, utworzoną na podstawie ustawy z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1398 ze zm.). W skład Funduszu wchodzi centrala i oddziały wojewódzkie.

Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej są podmiotami leczniczymi wymienionymi w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z 15.04.2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 295 ze zm.). Zgodnie z art. 50a ust. 1 tej ustawy utworzenie sa-

modzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej następuje w drodze rozporządzenia, zarządzenia albo uchwały właściwego organu podmiotu tworzącego. Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego. Z chwilą wpisania do tego rejestru samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej uzyskuje osobowość prawną.

Uczelnie publiczne są – stosownie do art. 13 ust. 1 pkt 1 p.s.w.n. – tworzone przez organ państwa. Uczelnia posiada osobowość prawną.

Zamawiającym zaliczanym do jednostek sektora finansów publicznych jest też Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne. Polska Akademia Nauk ma osobowość prawną i jest państwową instytucją naukową, działającą poprzez organy oraz korporację uczonych, utworzone przez Akademię instytuty naukowe i pomocnicze jednostki naukowe, a także utworzone przez Akademię inne jednostki organizacyjne.

Państwowe instytucje kultury działają na podstawie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Są one tworzone przez ministrów oraz kierowników urzędów centralnych. Samorządowe instytucje kultury są natomiast tworzone przez jednostki samorządu terytorialnego. Podlegają wpisowi do rejestru prowadzonego przez organizatora kultury i z tą chwilą uzyskują osobowość prawną. Podstawowym celem statutowym instytucji kultury jest prowadzenie działalności kulturalnej.

Ostatnią grupą zamawiających należącą do sektora finansów publicznych są inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, banków oraz spółek prawa handlowego. Zalicza się do tej grupy m.in. Agencję Badań Medycznych⁷, Polską Agencję Żeglugi Powietrznej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Natomiast samorządowymi osobami prawnymi są wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

2. Kategorię zamawiających określoną w pkt 2 komentowanego przepisu stanowią inne niż określone w pkt 1 (tj. jednostki sektora finansów publicznych) państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Mają one status państwowy. Do tej kategorii zalicza się m.in. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. W skład Lasów Państwowych wchodzi następujące jednostki organizacyjne: Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych; regionalne dyrekcje Lasów Państwowych; nadleśnictwa; inne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

⁷ Zob. art. 1 ust. 1 ustawy z 21.02.2019 r. o Agencji Badań Medycznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2150).

3. Przepisy Prawa zamówień publicznych stosuje się do zamawiających publicznych, którymi na mocy pkt 3 komentowanego przepisu są inne niż jednostki sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych, osoby prawne, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli podmioty, o których mowa w tym przepisie, oraz jednostki sektora finansów publicznych i inne niż jednostki sektora finansów publicznych państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot:
- a) finansują je w ponad 50% lub
 - b) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, lub
 - c) sprawują nadzór nad organem zarządzającym, lub
 - d) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego.

W odniesieniu do tego katalogu zamawiających używa się w praktyce sformułowania „podmioty prawa publicznego”. Pojęcie podmiotu prawa publicznego w Prawie zamówień publicznych nie ma charakteru normatywnego, ponieważ ustawa nie posługuje się takim określeniem. Występuje ono natomiast na gruncie przepisów dyrektywy klasycznej 2014/24/UE. Dlatego w analizie polskiej regulacji pomocne są jej postanowienia. Na mocy art. 10 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (wersja skonsolidowana 2006) (Dz.Urz. UE C 321E, s. 1), a także orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości obowiązuje bowiem zasada prowspólnotowej wykładni przepisów prawa krajowego, tj. interpretacji prawa krajowego w świetle treści oraz celu dyrektywy, aby osiągnąć rezultat w niej zamierzony.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 dyrektywy klasycznej 2014/24/UE „podmiot prawa publicznego” oznacza podmiot, który został utworzony w konkretnym celu zaspokajania potrzeb w interesie ogólnym, które nie mają charakteru przemysłowego ani handlowego, posiada osobowość prawną oraz jest finansowany w przeważającej części przez państwo, władze regionalne lub lokalne lub inne podmioty prawa publicznego; bądź jego zarząd podlega nadzorowi ze strony tych władz lub podmiotów; bądź ponad połowa członków jego organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego została wyznaczona przez państwo, władze regionalne lub lokalne, lub przez inne podmioty prawa publicznego. Warto zwrócić uwagę także na motyw 10 preambuły dyrektywy klasycznej 2014/24/UE zawierający pewne objaśnienia definicji podmiotu prawa publicznego jako podmiotu zobowiązanego do stosowania przepisów o zamówieniach publicznych. Podkreślono w nim, że celowe jest zachowanie orzecznictwa wypracowanego przez Trybunał Sprawiedliwości oraz wprowadzenie pewnej liczby objaśnień przedstawionych w ramach tego orzecznictwa jako kluczowych dla zrozumienia definicji ujętych w dyrektywie. Jednocześnie wskazano, że nie jest zamiarem prawo-

dawcy unijnego zmiana rozumienia pojęć wypracowanych w ramach wcześniejszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości. W tym celu wyjaśnia się w przywołanym motywie, że podmiot, który działa w zwykłych warunkach rynkowych, ma na celu wypracowanie zysku i ponosi straty wynikające z prowadzenia działalności, nie powinien być uważany za „podmiot prawa publicznego”, ponieważ potrzeby interesu ogólnego, do zaspokajania których ten podmiot został założony lub zaspokajanie których mu powierzono, można wtedy uważać za posiadające charakter przemysłowy lub handlowy.

4. Wskazane w pkt 3 komentowanego przepisu w lit. a–d kryteria ze względu na ich połączenie spójnikiem „lub” są kryteriami alternatywnymi, co oznacza, że wystarczy spełnienie jednego z nich. Niezbędne jest ponadto ustalenie, w jakim celu dany podmiot został utworzony. Definicja potrzeb w interesie ogólnym, które nie mają charakteru przemysłowego ani handlowego, została sformułowana w licznych orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości⁸. Przyjęło się w nim, że z potrzebami w interesie ogólnym mamy zwykle do czynienia wtedy, gdy z przyczyn związanych z interesem publicznym państwo zdecydowało się samo świadczyć usługi, których celem jest zaspokojenie tych potrzeb, albo zachować na ich świadczenie decydujący wpływ, których zaspokajanie jest ściśle związane z instytucjonalną działalnością państwa, powinno służyć społeczeństwu jako całości i dlatego leży w interesie ogólnospołecznym.

W celu zatem ustalenia, czy zaspokajane przez podmiot potrzeby nie mają charakteru przemysłowego ani handlowego, należy wziąć pod uwagę wszelkie istotne elementy stanu prawnego oraz faktycznego, takie jak okoliczności, które panowały w chwili utworzenia tego podmiotu, oraz warunki, w jakich prowadzi on swoją działalność. W tym względzie należy w szczególności sprawdzić, czy dany podmiot prowadzi swoją działalność w warunkach konkurencji. Sam jednak fakt, że na rynku istnieje konkurencja, nie musi oznaczać, że zaspokajana przez konkurujących przedsiębiorców potrzeba ma charakter handlowy lub przemysłowy. Oznaczałoby to bowiem, że z potrzebami powszechnymi niemającymi charakteru przemysłowego ani handlowego mielibyśmy do czynienia wyłącznie tam, gdzie nie działają podmioty prywatne.

Zgodnie z wykładnią językową działalnością sprawdzającą się do zaspokajania potrzeb powszechnych jest każdy rodzaj aktywności gospodarczej nakierowanej na oferowanie dóbr oraz usług odpowiadających społecznemu zapotrzebowaniu, jeżeli nie jest nastawiona na maksymalizację zysku (niehandlowa i nieprzemysłowa). Przy czym maksymalizacja zysku oznacza nie tylko zamiar zachowania posiadanego kapitału. Zamiar maksymalizacji zysku jest czymś więcej niż tylko wolą unikania utraty substancji majątkowej. Dlatego nawet podmiot zorganizowany na wzór przedsiębiorcy nastawio-

⁸ Wyrok TS z 10.11.1998 r., C-360/96, *Gemeente Arnhem i Gemeente Rheden v. BFI Holding BV*, EU:C:1998:525; wyrok TS z 15.01.1998 r., C-44/96, *Mannesman Anlagenbau Austria AG i inni v. Strohalm Rotationsdruck GesmbH*, EU:C:1998:4.

nego na maksymalizację zysku, a więc działający w formie spółki prawa handlowego, prowadzący działalność na zasadach komercyjnych, może być uznany za podmiot, który nie posiada charakteru przemysłowego lub handlowego. Przesłanka ta jest bowiem spełniona, gdy działalność handlowa lub przemysłowa jest determinowana przez inne, zwłaszcza publiczne cele, w tym również wtedy, gdy działalność polegająca na zaspokajaniu potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego lub handlowego, stanowi jedynie niewielką część działalności danego podmiotu, zaś przeważająca jest działalność handlowa⁹.

Status podmiotu prawa publicznego nie zależy więc od wielkości udziału usług niemających charakteru przemysłowego lub handlowego. Przesądza o tym charakter powierzonych zadań, o ile są one powiązane z działalnością państwa. Istotne jest więc, czy celem, dla którego dany podmiot został utworzony, jest działalność nastawiona na zaspokajanie potrzeb powszechnych. Powody utworzenia konkretnej instytucji są bowiem okolicznością przesądzającą o zakwalifikowaniu jej działalności jako działalności publicznej. Jednak ważne jest nie tylko to, co zostało zapisane w dokumentach, ale także faktyczny cel powołania osoby prawnej.

Zakres pojęcia potrzeb o charakterze ogólnym był interpretowany szeroko także w polskim orzecznictwie. Zaspokajanie potrzeb w interesie ogólnym rozumie się zasadniczo jako każdą aktywność, która nie jest wykonywana wyłącznie dla zaspokojenia pojedynczego, partykularnego i prywatnego celu¹⁰.

5. W zakresie kwestii finansowania zamówienia należy podnieść, że zagadnienie to było przedmiotem rozstrzygnięcia TS w wyroku z 3.10.2000 r., C-380/98, *The Queen v. H.M. Treasury, ex parte University of Cambridge*, EU:C:2000:529, w którym wskazano przede wszystkim, że finansowanie podmiotu, o którym mowa przy definiowaniu pojęcia podmiotu prawa publicznego, ma odzwierciedlać bliską zależność pomiędzy tym podmiotem a instytucjami publicznymi lub państwem. Nie każde świadczenie pieniężne na rzecz takiego podmiotu poniesione przez instytucje publiczne stwarza specyficzny typ więzi mającej charakter podporządkowania lub zależności. W konsekwencji jako finansowanie ze środków publicznych w znaczeniu tego przepisu mogą być rozumiane wyłącznie takie płatności, które mają na celu finansowanie lub wsparcie działalności tego podmiotu, bez odniesienia do jakiegokolwiek świadczenia wzajemnego z jego strony. Do takich świadczeń mogą należeć np. granty na wsparcie badań

⁹ W sprawie Mannesmann, będącej przedmiotem wyroku TS z 15.01.1998 r., C-44/96, podniesiono, że jeżeli instytucja, której dotyczył spór (drukarnia państwowa przekształcona w spółkę), została powołana w celu wytwarzania określonych dokumentów, które były ściśle powiązane z zamówieniami publicznymi i instytucjonalną działalnością państwa, zatem została ona powołana w celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym niemających charakteru przemysłowego ani handlowego.

¹⁰ Zob. postanowienie SO w Olsztynie z 30.05.2005 r., IX Ca 196/05, niepubl.

naukowych, w sytuacji gdy środki finansowe są przekazywane instytucji zajmującej się takimi badaniami. Natomiast jako finansowanie podmiotu nie może być rozumiane przekazywanie środków przez instytucje publiczne w zamian za wynikające z umowy świadczenia, takie jak przeprowadzanie określonych umową prac badawczych, konsultacji naukowych lub zorganizowanie seminariów lub konferencji. A zatem przez finansowanie podmiotu nie mogą być rozumiane takie przepływy finansowe, które wynikają z interesu ekonomicznego podmiotu publicznego w realizacji określonego świadczenia przez podmiot trzeci. Rodzaj zależności, która powstaje w takim przypadku między podmiotami, jest analogiczny jak przy normalnych stosunkach handlowych, w których warunki umowy ustalane są przez strony¹¹. Ponadto, jak wskazał Trybunał Sprawiedliwości, w celu ustalenia właściwego procentowego udziału publicznego finansowania danego podmiotu należy wziąć pod uwagę cały dochód uzyskiwany przez tę instytucję, włączając w to dochód z działalności komercyjnej. Ustalenie takie w odniesieniu do danego podmiotu powinno następować corocznie na podstawie danych dostępnych na początku roku budżetowego. Przy czym Trybunał podniósł również, że zmiany w strukturze finansowania podmiotu nie mają wpływu na wszczęte oraz prowadzone postępowania w sprawach zamówień, które podlegają dyrektywom, do czasu ich zakończenia.

6. Do zamawiających wymienionych w pkt 3 komentowanego przepisu, tj. podmiotów prawa publicznego, zaliczyć można w szczególności: Narodowy Bank Polski, Telewizję Polską S.A., Polskie Radio S.A., instytuty badawcze, Mennicę Państwową, Polską Wytwórnię Papierów Wartościowych.
7. Zgodnie z pkt 4 komentowanego przepisu zamawiającymi są też związki podmiotów, o których mowa w pkt 1 lub 2 (jednostek sektora finansów publicznych, innych państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej), lub podmiotów, o których mowa w pkt 3 (tzw. podmiotów prawa publicznego). Ustawodawca nie określa przy tym formy prawnej dla związków podmiotów. Należy zatem przyjąć, że może ona zostać wybrana dowolnie z uwzględnieniem ogólnych wymogów.

Art. 5. [Zamawiający sektorowi objęci regulacją]

- 1. Przepisy ustawy stosuje się do zamawiających sektorowych, którymi są:**
 - 1) zamawiający publiczni w zakresie, w jakim wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w ust. 4;**
 - 2) inne, niż określone w pkt 1, podmioty, które wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w ust. 4, oraz na których zamawiający**

¹¹ Zob. zachowująca co do istoty aktualność opinia UZP, *Podmiot prawa publicznego w świetle nowelizacji przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych*, www.uzp.gov.pl (dostęp: 21.07.2020 r.).

publiczni, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot wywierają dominujący wpływ, w szczególności:

- a) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji lub
- b) posiadają ponad połowę głosów wynikających z udziałów albo akcji, lub
- c) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego;

3) inne, niż określone w pkt 1 i 2, podmioty, które wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w ust. 4, jeżeli działalność ta jest wykonywana na podstawie praw szczególnych lub wyłącznych.

2. Prawami szczególnymi lub wyłącznymi w rozumieniu ust. 1 pkt 3 są prawa przyznane w drodze ustawy lub decyzji administracyjnej, polegające na zastrzeżeniu wykonywania określonej działalności dla jednego lub większej liczby podmiotów, wywierające istotny wpływ na możliwość wykonywania tej działalności przez inne podmioty, z wyłączeniem praw przyznanych w drodze ogłoszonego publicznie postępowania na podstawie obiektywnych i niedyskryminujących kryteriów, w szczególności postępowania:

- 1) obejmującego ogłoszenie o zamówieniu lub wszczęcie postępowania o udzielenie koncesji na roboty budowlane lub usługi;
- 2) prowadzonego na podstawie przepisów ogłoszonych w obwieszczeniu Prezesa Urzędu, o którym mowa w ust. 3.

3. Prezes Urzędu ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, oraz zamieszcza na stronie internetowej Urzędu wykaz aktów prawnych wdrażających przepisy określone w załączniku II do dyrektywy 2014/25/UE.

4. Działalnością sektorową w zakresie:

1) gospodarki wodnej jest:

- a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, transportem lub dystrybucją wody pitnej,
- b) dostarczanie wody pitnej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja wody pitnej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jest niezbędna do prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie wody pitnej do sieci uzależnione jest wyłącznie od własnego zużycia zamawiającego i w okresie ostatnich 3 lat łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 30% wielkości jego łącznej produkcji,
- c) związane z działalnością, o której mowa w lit. a i b, działania w zakresie:
 - projektów dotyczących inżynierii wodnej, nawadniania lub melioracji, pod warunkiem że ilość wody wykorzystywanej do celów dostaw wody

- pitnej stanowi ponad 20% łącznej ilości wody dostępnej dzięki tym projektom lub instalacjom nawadniającym lub melioracyjnym,
- odprowadzania lub oczyszczania ścieków;
- 2) energii elektrycznej jest:
- a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej,
 - b) dostarczanie energii elektrycznej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja energii elektrycznej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jest niezbędna do prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie energii elektrycznej do sieci uzależnione jest wyłącznie od własnego zużycia zamawiającego i w okresie ostatnich 3 lat łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 30% łącznej produkcji energii elektrycznej;
- 3) gazu i energii cieplnej jest:
- a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, transportem lub dystrybucją gazu lub energii cieplnej,
 - b) dostarczanie gazu lub energii cieplnej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja gazu lub energii cieplnej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, stanowi nieuniknioną konsekwencję prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie gazu lub energii cieplnej do sieci ma na celu wyłącznie ekonomiczne wykorzystanie produkcji i w okresie ostatnich 3 lat, łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 20% przeciętnych przychodów zamawiającego;
- 4) usług transportowych jest działalność polegająca na udostępnianiu lub obsłudze sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w zakresie transportu kolejowego, tramwajowego, trolejbusowego, autobusowego, kolejną linią lub przy użyciu systemów automatycznych;
- 5) portów, przystani i portów lotniczych jest działalność związana z eksploatacją obszaru geograficznego, w celu udostępniania przewoźnikom lotniczym, przewoźnikom morskim oraz przewoźnikom śródlądowym odpowiednio portów lotniczych, portów morskich i portów śródlądowych, lub innych terminali;
- 6) usług pocztowych jest działalność polegająca na świadczeniu usług:
- a) przyjmowania, sortowania, przemieszczania lub doręczania przesyłek pocztowych,

b) zarządzania usługami, o których mowa w lit. a, oraz świadczeniu usług dotyczących przesyłek nieuwzględnionych w lit. a, takich jak druki bez-adresowe, o ile te usługi są świadczone przez podmiot świadczący usługi, o których mowa w lit. a;

7) wydobywania paliw jest działalność polegająca na wydobywaniu ropy naftowej lub gazu i ich naturalnych pochodnych oraz poszukiwaniu lub wydobywaniu węgla brunatnego, węgla kamiennego lub innych paliw stałych.

5. Przez dostarczanie i dystrybucję, o których mowa w ust. 4 pkt 1–3, należy rozumieć również produkcję, sprzedaż hurtową i detaliczną.

1. W ust. 1 komentowanego przepisu określono, którzy zamawiający są zamawiającymi sektorowymi, dzieląc ich na trzy podstawowe grupy. Zamawiającymi sektorowymi są zatem:
 - 1) zamawiający publiczni w zakresie, w jakim wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w ust. 4 komentowanego przepisu;
 - 2) inne niż określone w pkt 1 (tj. inne niż zamawiający publiczni) podmioty, które wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w ust. 4, oraz na których zamawiający publiczni, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot wywierają dominujący wpływ, w szczególności:
 - a) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji lub
 - b) posiadają ponad połowę głosów wynikających z udziałów albo akcji, lub
 - c) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego;
 - 3) inne, niż określone w pkt 1 i 2, podmioty, które wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w ust. 4, jeżeli działalność ta jest wykonywana na podstawie praw szczególnych lub wyłącznych.
2. Dla ustalenia, że dany podmiot posiada status zamawiającego sektorowego, konieczne jest w świetle ust. 1 wykazanie prowadzenia przez taki podmiot jednego z rodzajów działalności sektorowej (tj. określonej w ust. 4 komentowanego przepisu).
3. Podmiot dominujący ma możliwość władczego wpływania na działalność podmiotu zależnego w taki sposób, aby determinować jego działalność. Do takich determinantów przepisy Prawa zamówień publicznych zaliczają w szczególności posiadanie ponad połowy udziałów albo akcji zamawiającego, lub posiadanie ponad połowy głosów wynikających z przepisów Prawa zamówień publicznych, m.in. posiadanie ponad połowy udziałów lub akcji zamawiającego.
4. W ust. 2 komentowanego przepisu określono, że prawami szczególnymi lub wyłącznymi w rozumieniu ust. 1 pkt 3 komentowanego przepisu są prawa przyznane w drodze ustawy lub decyzji administracyjnej, polegające na zastrzeżeniu wykonywania określo-

nej działalności dla jednego lub większej liczby podmiotów, wywierające istotny wpływ na możliwość wykonywania tej działalności przez inne podmioty. Wyłączone są przy tym prawa przyznane w drodze ogłoszonego publicznie postępowania na podstawie obiektywnych i niedyskryminujących kryteriów, w szczególności postępowania obejmującego ogłoszenie o zamówieniu lub wszczęcie postępowania o udzielenie koncesji na roboty budowlane lub usługi czy też postępowania prowadzonego na podstawie przepisów ogłoszonych w obwieszczeniu Prezesa UZP, o którym mowa w ust. 3¹².

Definicja praw szczególnych lub wyłącznych zawarta w Prawie zamówień publicznych jest pojęciem prawa wspólnotowego zdefiniowanym w art. 4 ust. 3 dyrektywy 2014/25/UE. Dodatkowe wyjaśnienie definicji z tym, że od strony negatywnej, znajduje się w pkt 20 preambuły dyrektywy 2014/25/UE, zgodnie z którym „prawa przyznane przez państwo członkowskie w jakiegokolwiek formie, w tym udzielenie koncesji ograniczonej liczbie podmiotów na podstawie obiektywnych, proporcjonalnych i niedyskryminacyjnych kryteriów, które umożliwiają jakiegokolwiek zainteresowanej osobie spełnienie powyższych kryteriów korzystania z praw, nie mogą być uważane za specjalne lub wyłączne prawa”.

Ponadto pojęcie praw szczególnych lub wyłącznych przybliży także Komisja Europejska, wskazując w *Explanatory note – Utilities Directive. Definition of exclusive or special rights*¹³, że na gruncie dyrektywy sektorowej nie będzie możliwe wnioskowanie istnienia szczególnych lub wyłącznych praw jedynie na podstawie rodzaju wykonywanej działalności. Konieczne będzie przeprowadzenie w tym celu analizy, czy w danym przypadku przedsiębiorstwo posiada prawa, „które w istotny sposób wpływają na zdolność innych przedsiębiorstw do prowadzenia takiej działalności na tym samym terytorium i zasadniczo na tych samych warunkach”, oraz sprawdzenie, w jaki sposób przedsiębiorstwo uzyskuje te prawa, a w szczególności czy informacje o możliwości udzielenia prawa podlegały publikacji, a procedura jego udzielania była otwarta na konkurencję. Jeżeli okaże się, iż przedsiębiorstwo uzyskało prawa – nawet wyłączne – do prowadzenia jednej z działalności określonych w dyrektywie sektorowej na podstawie „obiektywnych, proporcjonalnych i niedyskryminacyjnych kryteriów”, to takie prawa nie mogą być uznane za prawa wyłączne lub szczególne.

Tożsamą wykładnią definicji praw szczególnych lub wyłącznych posługuje się Trybunał Sprawiedliwości. W wyroku z 12.12.1996 r., C-302/94, *The Queen v. Secretary of State for Trade and Industry, ex parte British Telecommunications plc.*, EU:C:1996:485, TS ustalił, że operator sieci telekomunikacyjnej w Wielkiej Brytanii musi posiadać licencję wydawaną przez właściwy organ. Licencja ta jest wydawana, co do zasady, wyłącznie na podstawie oceny informacji zawartych we wniosku. Liczba wydawanych licencji nie podlega żadnym ograniczeniom, co oznacza, że każdy podmiot spełniają-

¹² Por. motyw 20 dyrektywy 2014/25/UE.

¹³ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/15477/attachments/1/translations/>

cy warunki może taką licencję otrzymać. Ewentualne odrzucenie wniosku następuje na podstawie obiektywnych kryteriów. Na gruncie wskazanego stanu prawnego Trybunał Sprawiedliwości uznał, że warunki przyznawania licencji operatorom sieci telekomunikacyjnej w Wielkiej Brytanii nie odpowiadają definicji praw szczególnych lub wyłącznych w rozumieniu dyrektywy sektorowej, ponieważ opierają się na obiektywnych, proporcjonalnych i niedyskryminacyjnych kryteriach i nie wprowadzają ograniczeń co do liczby podmiotów, w stosunku do których zostaną przyznane.

5. W ust. 3 komentowanego przepisu zobowiązano Prezesa UZP do ogłaszania, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, oraz zamieszczania na stronie internetowej UZP wykazu aktów prawnych wdrażających przepisy określone w załączniku II do dyrektywy 2014/25/UE¹⁴.
6. W ust. 4 komentowanego przepisu zakres działalności sektorowej został określony na wzór art. 7–14 dyrektywy 2014/25/UE, łącznie z wyłączeniami dotyczącymi prowadzenia działalności sektorowej jako działalności ubocznej. Inaczej niż dotychczas wyłączenia te, w ślad za prawem europejskim, dotyczą jedynie zamawiających sektorowych niebędących zamawiającymi publicznymi. Działalnością sektorową w zakresie:
 - 1) gospodarki wodnej jest:
 - a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, transportem lub dystrybucją wody pitnej,
 - b) dostarczanie wody pitnej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja wody pitnej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jest niezbędna do prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie wody pitnej do sieci uzależnione jest wyłącznie od własnego zużycia zamawiającego i w okresie ostatnich 3 lat łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 30% wielkości jego łącznej produkcji,
 - c) związane z działalnością, o której mowa w lit. a i b, działania w zakresie:
 - projektów dotyczących inżynierii wodnej, nawadniania lub melioracji, pod warunkiem że ilość wody wykorzystywanej do celów dostaw wody pitnej stanowi ponad 20% łącznej ilości wody dostępnej dzięki tym projektom lub instalacjom nawadniającym lub melioracyjnym,
 - odprowadzania lub oczyszczania ścieków;
 - 2) energii elektrycznej jest:

¹⁴ Zob. obwieszczenie Prezesa UZP z 1.01.2021 r. w sprawie wykazu aktów prawnych wdrażających przepisy określone w załączniku II do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z 26.02.2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającej dyrektywę 2004/17/WE (M.P. poz. 5); https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0023/45365/Obwieszczenie-Prezesa-UZP-wykaz-aktow-prawnych-sektor_01-01-2021.pdf (dostęp: 9.01.2021 r.).

- a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej,
- b) dostarczanie energii elektrycznej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja energii elektrycznej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jest niezbędna do prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie energii elektrycznej do sieci uzależnione jest wyłącznie od własnego zużycia zamawiającego i w okresie ostatnich 3 lat łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 30% łącznej produkcji energii elektrycznej;
- 3) gazu i energii cieplnej jest:
 - a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, transportem lub dystrybucją gazu lub energii cieplnej,
 - b) dostarczanie gazu lub energii cieplnej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja gazu lub energii cieplnej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, stanowi nieuniknioną konsekwencję prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie gazu lub energii cieplnej do sieci ma na celu wyłącznie ekonomiczne wykorzystanie produkcji i w okresie ostatnich 3 lat, łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 20% przeciętnych przychodów zamawiającego;
- 4) usług transportowych jest działalność polegająca na udostępnianiu lub obsłudze sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w zakresie transportu kolejowego, tramwajowego, trolejbusowego, autobusowego, kolej linową lub przy użyciu systemów automatycznych;
- 5) portów, przystani i portów lotniczych jest działalność związana z eksploatacją obszaru geograficznego w celu udostępniania przewoźnikom lotniczym, przewoźnikom morskim oraz przewoźnikom śródlądowym odpowiednio portów lotniczych, portów morskich i portów śródlądowych lub innych terminali;
- 6) usług pocztowych jest działalność polegająca na świadczeniu usług:
 - a) przyjmowania, sortowania, przemieszczania lub doręczania przesyłek pocztowych,
 - b) zarządzania usługami, o których mowa w lit. a, oraz świadczeniu usług dotyczących przesyłek nieuwzględnionych w lit. a, takich jak druki bezadresowe, o ile te usługi są świadczone przez podmiot świadczący usługi, o których mowa w lit. a;
- 7) wydobywania paliw jest działalność polegająca na wydobyciu ropy naftowej lub gazu i ich naturalnych pochodnych oraz poszukiwaniu lub wydobyciu węgla brunatnego, węgla kamiennego lub innych paliw stałych.

7. W ust. 5 komentowanego przepisu zdefiniowano dostarczanie i dystrybucję, o których mowa w ust. 4 pkt 1–3. Wskazano, że należy przez nie rozumieć również produkcję, sprzedaż hurtową i detaliczną.

Art. 6. [Zamawiający subsydiowani objęci regulacją]

Przepisy ustawy stosuje się do zamawiających subsydiowanych, którymi są zamawiający inni niż zamawiający publiczni lub zamawiający sektorowi, jeżeli zachodzą łącznie następujące okoliczności:

- 1) **ponad 50% wartości udzielanego przez ten podmiot zamówienia jest finansowane ze środków publicznych lub zamawiających, o których mowa w art. 4 i art. 5 ust. 1 pkt 1;**
 - 2) **wartość zamówienia jest równa lub przekracza progi unijne;**
 - 3) **przedmiotem zamówienia są roboty budowlane w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej określone w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE, budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych lub wypoczynkowych, budynków szkolnych, budynków szkół wyższych lub budynków wykorzystywanych przez administrację publiczną lub usługi związane z takimi robotami budowlanymi.**
1. Na mocy komentowanego przepisu może powstać obowiązek stosowania Prawa zamówień publicznych przez zamawiających subsydiowanych, którymi są zamawiający inni niż zamawiający publiczni lub zamawiający sektorowi. Ma to jednak miejsce tylko wtedy, jeżeli zachodzą łącznie następujące okoliczności:
- 1) ponad 50% wartości udzielanego przez ten podmiot zamówienia jest finansowane ze środków publicznych lub zamawiających, o których mowa w art. 4 i 5 ust. 1 pkt 1;
 - 2) wartość zamówienia jest równa lub przekracza progi unijne;
 - 3) przedmiotem zamówienia są roboty budowlane w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej określone w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE, budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych lub wypoczynkowych, budynków szkolnych, budynków szkół wyższych lub budynków wykorzystywanych przez administrację publiczną lub usługi związane z takimi robotami budowlanymi.
2. Użyte w komentowanym przepisie pojęcie finansowania oznacza okoliczność przekazywania środków publicznych lub przez określonego rodzaju zamawiających na konkretne zamówienie, a nie ogólnie na funkcjonowanie danego podmiotu subsydiowanego. Środki te podlegają bowiem rozliczeniu w ramach wsparcia realizacji konkretnego przedsięwzięcia.

Oprócz finansowania zamówienia w ponad 50% ze środków publicznych lub zamawiających, o których mowa w art. 4 i 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p., dla objęcia obowiązkiem stosowania Prawa zamówień publicznych wymagane jest, aby wartość zamówienia

była równa lub przekraczała progi unijne. Jeżeli zatem wartość udzielanego zamówienia jest mniejsza niż progi unijne, dany podmiot nie musi stosować Prawa zamówień publicznych, nawet gdy pozostałe okoliczności wymienione w komentowanym przepisie są spełnione.

Trzecią i ostatnią przesłanką, która powinna być spełniona, aby zachodził obowiązek stosowania Prawa zamówień publicznych, jest wymóg, aby przedmiot zamówienia były roboty budowlane w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej określone w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE (np. budowa mostów, rurociągi miejskie oraz miejskie linie komunikacyjne i elektroenergetyczne), budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych lub wypoczynkowych, budynków szkolnych, budynków szkół wyższych lub budynków wykorzystywanych przez administrację publiczną lub usługi związane z takimi robotami budowlanymi. Przepis ten nie obejmuje zatem swoim przedmiotem wszystkich robót budowlanych, o których mowa w art. 7 pkt 21 p.z.p. (zob. szerzej także komentarz do tego przepisu), a tylko niektóre z nich bądź usługi związane z wymienionymi robotami budowlanymi.

Art. 7. [Definicje]

Ileokroć w niniejszej ustawie jest mowa o:

- 1) **cenie** – należy przez to rozumieć cenę w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz. U. z 2019 r. poz. 178), nawet jeżeli jest płacona na rzecz osoby niebędącej przedsiębiorcą;
- 2) **cyklu życia** – należy przez to rozumieć wszelkie możliwe kolejne lub powiązane fazy istnienia przedmiotu dostawy, usługi lub roboty budowlanej, w szczególności badanie, rozwój, projektowanie przemysłowe, testowanie, produkcję, transport, używanie, naprawę, modernizację, zmianę, utrzymanie przez okres istnienia, logistykę, szkolenie, zużycie, wyburzenie, wycofanie i usuwanie;
- 3) **dokumentach zamówienia** – należy przez to rozumieć dokumenty sporządzone przez zamawiającego lub dokumenty, do których zamawiający odwołuje się, inne niż ogłoszenie, służące do określenia lub opisanie warunków zamówienia, w tym specyfikacja warunków zamówienia oraz opis potrzeb i wymagań;
- 4) **dostawach** – należy przez to rozumieć nabywanie produktów, którymi są rzeczy ruchome, energia, woda oraz prawa majątkowe, jeżeli mogą być przedmiotem obrotu, w szczególności na podstawie umowy sprzedaży, dostawy, najmu, dzierżawy oraz leasingu z opcją lub bez opcji zakupu, które może obejmować dodatkowo rozmieszczenie lub instalację;
- 5) **dynamicznym systemie zakupów** – należy przez to rozumieć ograniczony w czasie elektroniczny proces udzielania zamówień, których przedmiotem są ogólnie dostępne usługi, dostawy lub roboty budowlane;

- 6) innowacji – należy przez to rozumieć wdrażanie nowego lub znacznie udoskonalonego produktu, usługi lub procesu, w tym między innymi procesów produkcji, budowy lub konstrukcji, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej w działalności gospodarczej, organizowaniu pracy lub relacjach zewnętrznych;
- 7) kierownikowi zamawiającego – należy przez to rozumieć osobę lub organ, który zgodnie z obowiązującymi przepisami, statutem lub umową, jest uprawniony do zarządzania zamawiającym, z wyłączeniem pełnomocników ustanowionych przez zamawiającego;
- 8) konkursie – należy przez to rozumieć przyzrечение publiczne, w którym zamawiający, przez publiczne ogłoszenie, przyzeka nagrodę za wykonanie i przeniesienie prawa do pracy konkursowej wybranej przez sąd konkursowy;
- 9) kryteriach selekcji – należy przez to rozumieć obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria stosowane przez zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo w konkursie, w celu ograniczenia liczby wykonawców albo uczestników konkursu, niepodlegających wykluczeniu i spełniających warunki udziału w postępowaniu albo w konkursie, których zamawiający zaprosi do złożenia ofert wstępnych lub ofert, do negocjacji lub dialogu albo do złożenia prac konkursowych;
- 10) łańcuchu dostaw – należy przez to rozumieć wszystkie zasoby i działania niezbędne do wykonania dostaw, usług i robót budowlanych, które są przedmiotem zamówienia;
- 11) newralgicznych robotach budowlanych – należy przez to rozumieć roboty budowlane przeznaczone do celów bezpieczeństwa, które wiążą się z korzystaniem z informacji niejawnych lub informacji podlegających ochronie ze względów bezpieczeństwa, wymagają ich wykorzystania lub je zawierają;
- 12) newralgicznym sprzęcie – należy przez to rozumieć sprzęt przeznaczony do celów bezpieczeństwa, który wiąże się z korzystaniem z informacji niejawnych lub informacji podlegających ochronie ze względów bezpieczeństwa, wymaga ich wykorzystania lub je zawiera;
- 13) newralgicznych usługach – należy przez to rozumieć usługi przeznaczone do celów bezpieczeństwa, które wiążą się z korzystaniem z informacji niejawnych lub informacji podlegających ochronie ze względów bezpieczeństwa, wymagają ich wykorzystania lub je zawierają;
- 14) obiekcie budowlanym – należy przez to rozumieć wynik całości robót budowlanych w zakresie budownictwa lub inżynierii lądowej i wodnej, który może samoistnie spełniać funkcję gospodarczą lub techniczną;
- 15) ofercie częściowej – należy przez to rozumieć ofertę przewidującą, zgodnie z dokumentami zamówienia, wykonanie części zamówienia;
- 16) pisemności – należy przez to rozumieć sposób wyrażenia informacji przy użyciu wyrazów, cyfr lub innych znaków pisarskich, które można odczytać i powieścić, w tym przekazywanych przy użyciu środków komunikacji elektronicznej;

- 17) podmiotowych środkach dowodowych – należy przez to rozumieć środki służące potwierdzeniu braku podstaw wykluczenia, spełniania warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji, z wyjątkiem oświadczenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1;
- 18) postępowaniu o udzielenie zamówienia – należy przez to rozumieć postępowanie wszczynane przez przekazanie albo zamieszczenie ogłoszenia, przekazanie zaproszenia do negocjacji albo zaproszenia do składania ofert, prowadzone jako uporządkowany ciąg czynności, których podstawą są warunki zamówienia ustalone przez zamawiającego, prowadzące do wyboru najkorzystniejszej oferty lub wynegocjowania postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego, kończące się zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego albo jego unieważnieniem, z tym że zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego nie stanowi czynności w tym postępowaniu;
- 19) protokole postępowania – należy przez to rozumieć dokument sporządzany przez zamawiającego, który potwierdza przebieg postępowania o udzielenie zamówienia;
- 20) przedmiotowych środkach dowodowych – należy przez to rozumieć środki służące potwierdzeniu zgodności oferowanych dostaw, usług lub robót budowlanych z wymaganiami, cechami lub kryteriami określonymi w opisie przedmiotu zamówienia lub opisie kryteriów oceny ofert, lub wymaganiami związanymi z realizacją zamówienia;
- 21) robotach budowlanych – należy przez to rozumieć wykonanie albo zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych, określonych w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE, w załączniku I do dyrektywy 2014/25/UE oraz objętych działem 45 załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 2195/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie Wspólnego Słownika Zamówień (CPV) (Dz. Urz. WE L 340 z 16.12.2002, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „Wspólnym Słownikiem Zamówień”, lub obiektu budowlanego, a także realizację obiektu budowlanego za pomocą dowolnych środków, zgodnie z wymaganiami określonymi przez zamawiającego;
- 22) sprzęcie wojskowym – należy przez to rozumieć wyposażenie specjalnie zaprojektowane lub zaadaptowane do potrzeb wojskowych i przeznaczone do użycia jako broń, amunicja lub materiały wojenne;
- 23) środkach komunikacji elektronicznej – należy przez to rozumieć środki komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2019 r. poz. 123 i 730);
- 24) środkach publicznych – należy przez to rozumieć środki publiczne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- 25) udzieleniu zamówienia – należy przez to rozumieć zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego;

- 26) umowie ramowej – należy przez to rozumieć umowę zawartą między zamawiającym a jednym lub większą liczbą wykonawców, której celem jest ustalenie warunków dotyczących zamówień, jakie mogą zostać udzielone w danym okresie, w szczególności cen i, jeżeli zachodzi taka potrzeba, przewidywanych ilości;
- 27) umowie o podwykonawstwo – należy przez to rozumieć umowę w formie pisemnej o charakterze odpłatnym, zawartą między wykonawcą a podwykonawcą, a w przypadku zamówienia na roboty budowlane innego niż zamówienie w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, także między podwykonawcą a dalszym podwykonawcą lub między dalszymi podwykonawcami, na mocy której odpowiednio podwykonawca lub dalszy podwykonawca, zobowiązuje się wykonać część zamówienia;
- 28) usługach – należy przez to rozumieć wszelkie świadczenia, które nie są robotami budowlanymi lub dostawami;
- 29) warunkach zamówienia – należy przez to rozumieć warunki, które dotyczą zamówienia lub postępowania o udzielenie zamówienia, wynikające w szczególności z opisu przedmiotu zamówienia, wymagań związanych z realizacją zamówienia, kryteriów oceny ofert, wymagań proceduralnych lub projektowanych postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego;
- 30) wykonawcy – należy przez to rozumieć osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która oferuje na rynku wykonanie robót budowlanych lub obiektu budowlanego, dostawę produktów lub świadczenie usług lub ubiega się o udzielenie zamówienia, złożyła ofertę lub zawarła umowę w sprawie zamówienia publicznego;
- 31) zamawiającym – należy przez to rozumieć osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, obowiązującą na podstawie ustawy do jej stosowania;
- 32) zamówieniu – należy przez to rozumieć umowę odpłatną zawieraną między zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem jest nabycie przez zamawiającego od wybranego wykonawcy robót budowlanych, dostaw lub usług;
- 33) zamówieniu klasycznym – należy przez to rozumieć zamówienie udzielane przez zamawiającego publicznego oraz zamawiającego subsydiowanego inne niż zamówienie sektorowe i zamówienie w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa;
- 34) zamówieniu na usługi społeczne i inne szczególne usługi – należy przez to rozumieć zamówienia klasyczne lub zamówienia sektorowe, na usługi wymienione odpowiednio w załączniku XIV do dyrektywy 2014/24/UE oraz załączniku XVII do dyrektywy 2014/25/UE;
- 35) zamówieniu sektorowym – należy przez to rozumieć zamówienie udzielane przez zamawiającego sektorowego w celu prowadzenia jednego z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w art. 5 ust. 4;

36) zamówieniu w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa – należy przez to rozumieć zamówienie udzielane przez zamawiającego publicznego lub zamawiającego sektorowego, którego przedmiotem są:

- a) dostawy sprzętu wojskowego, w tym wszelkich jego części, komponentów, podzespołów lub jego oprogramowania,**
- b) dostawy newralgicznego sprzętu, w tym wszelkich jego części, komponentów, podzespołów lub jego oprogramowania,**
- c) roboty budowlane, dostawy i usługi związane z zabezpieczeniem obiektów będących w dyspozycji podmiotów realizujących zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa lub związane ze sprzętem, o którym mowa w lit. a i b, i wszystkich jego części, komponentów i podzespołów związanych z cyklem życia tego produktu lub usługi,**
- d) roboty budowlane i usługi przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych, newralgiczne roboty budowlane lub newralgiczne usługi.**

1. Komentowany przepis zawiera tzw. słowniczek ustawowy – zbiór definicji legalnych. Zostały one sformułowane wyłącznie na potrzeby przepisów Prawa zamówień publicznych. Część pojęć ma odmienne znaczenie niż przyjęte w przepisach odrębnych (np. w Kodeksie cywilnym, Prawie budowlanym), a nawet w przepisach Prawa zamówień publicznych z 2004 r. W związku z tym przy dokonywaniu interpretacji przepisów Prawa zamówień publicznych należy posługiwać się definicjami zawartymi w komentowanym przepisie.
2. Pojęcie ceny zostało uregulowane w pkt 1 komentowanego przepisu przez odesłanie do art. 3 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z 9.05.2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz.U. z 2019 r. poz. 178). Przepis ten definiuje cenę jako wartość wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę; w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług (VAT) lub podatkiem akcyzowym. Cena to zatem kwota brutto. Jednocześnie na potrzeby Prawa zamówień publicznych doprecyzowano, że taki sposób rozumienia ceny obowiązuje nawet wtedy, gdy cena jest płacona na rzecz osoby niebędącej przedsiębiorcą. Wynika to z faktu, że wykonawca zamówienia publicznego nie musi być przedsiębiorcą.
3. Podatek VAT jest składnikiem ceny stanowiącym element cenotwórczy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu takim podatkiem. Nakłada to na wykonawców już na etapie składania ofert obowiązek obliczenia określonej w ofercie ceny z uwzględnieniem właściwej stawki podatku VAT. Istotne jest więc, jaką stawkę podatku VAT wykonawca ujął w cenie ofertowej (cenie brutto). Ustawodawca w przepisach Prawa zamówień publicznych założył również, że oferta

zawierająca błędy w obliczeniu ceny – stosownie do art. 226 ust. 1 pkt 10 p.z.p. – powinna być odrzucona.

4. Na podstawie pkt 2 komentowanego przepisu przez cykl życia rozumie się wszelkie możliwe kolejne lub powiązane fazy istnienia przedmiotu dostawy, usługi lub roboty budowlanej, w szczególności badanie, rozwój, projektowanie przemysłowe, testowanie, produkcję, transport, używanie, naprawę, modernizację, zmianę, utrzymanie przez okres istnienia, logistykę, szkolenie, zużycie, wyburzenie, wycofanie i usuwanie.
5. Z definicją cyklu życia powiązane jest kryterium oceny ofert – koszt, na podstawie którego może być wybrana oferta najkorzystniejsza, o czym stanowi art. 242 ust. 1 p.z.p. Kryterium kosztu, stosownie do art. 245 p.z.p., może być oparte na metodzie efektywności kosztowej, jaką jest rachunek kosztów cyklu życia (zob. szerzej komentarz do art. 245).
6. W pkt 3 komentowanego przepisu definiuje się dokumenty zamówienia jako dokumenty sporządzone przez zamawiającego lub dokumenty, do których zamawiający się odwołuje, inne niż ogłoszenie, służące do określenia lub opisanie warunków zamówienia. Nie formułuje się zatem zamkniętego katalogu dokumentów zamówienia.
7. W sposób jednoznaczny przesądza się w słowniczku ustawowym, że dokumentem zamówienia nie jest ogłoszenie. W ślad za tym konsekwentnie w poszczególnych przepisach Prawa zamówień publicznych można znaleźć takie wyodrębnienie m.in. w:
 - 1) art. 106 ust. 1 – zamawiający wskazuje wymagane środki dowodowe w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia;
 - 2) art. 109 ust. 2 – jeżeli zamawiający przewiduje wykluczenie wykonawcy na podstawie fakultatywnych przesłanek, wskazuje podstawy wykluczenia w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia;
 - 3) art. 371 ust. 2 – zamawiający może określić w dokumentach zamówienia lub w ogłoszeniu o zamówieniu wymaganie dotyczące zachowania poufnego charakteru informacji przekazanych wykonawcy w związku z systemem kwalifikowania wykonawców.
8. Dokumenty zamówienia sporządzone przez zamawiającego to nie tylko – jak podkreślono w uzasadnieniu do projektu ustawy – dokumenty przygotowane przez pracowników zamawiającego, ale również dokumenty, których opracowanie zamawiający powierzył zewnętrznym, profesjonalnym podmiotom (np. dokumentacja projektowa wykonana przez biuro projektowe na zlecenie zamawiającego). Dokumenty zamówienia to także istniejące opracowania, do których zamawiający się odwołuje (np. normy, oznakowania lub inne zewnętrzne specyfikacje techniczne określające wymagane cechy materiałów, produktów lub usług), do których zamawiający jedynie odsyła w opisie przedmiotu zamówienia. Takie odesłanie powoduje, że stają się one elementem

oświadczenia zamawiającego, nawet bez konieczności powtórzenia ich treści w dokumentacji postępowania. Pojedyncze dokumenty zamówienia są zwykle łączone w zbiory dokumentów tworzących funkcjonalną całość. Przykładowo zbiorem dokumentów zamówienia jest specyfikacja warunków zamówienia oraz opis potrzeb i wymagań.

9. W pkt 4 komentowanego przepisu zdefiniowano dostawy jako nabywanie produktów, którymi są rzeczy ruchome, energia, woda oraz prawa majątkowe, jeżeli mogą być przedmiotem obrotu, w szczególności na podstawie umowy sprzedaży, dostawy, najmu, dzierżawy oraz leasingu z opcją lub bez opcji zakupu, które może obejmować dodatkowo rozmieszczenie lub instalację.
10. Przedmiotem dostawy w rozumieniu Prawa zamówień publicznych są produkty, którymi są rzeczy ruchome, energia, woda oraz prawa majątkowe, jeżeli mogą być przedmiotem obrotu. Na podstawie art. 45 k.c. rzeczami są tylko przedmioty materialne. Zgodnie z powszechnie akceptowanym stanowiskiem w literaturze przedmiotu rzeczami są materialne części przyrody w stanie pierwotnym lub przetworzonym, na tyle wyodrębnione w sposób naturalny lub sztuczny, że w stosunkach społeczno-gospodarczych mogą być traktowane jako samoistne.
11. W zakresie „dostawy praw majątkowych” wyróżnić trzeba nabycie praw autorskich (np. prawa do programów komputerowych) lub wynalazczych, zwłaszcza do gotowego projektu lub innego utworu (sporządzenie utworu na zamówienie to usługa), oraz nabycie praw udziałowych lub innych praw, w tym z papierów wartościowych.
12. Definicja dostaw w rozumieniu pkt 4 jest własną, autonomiczną definicją na potrzeby Prawa zamówień publicznych. Nie jest utożsamiana wyłącznie z umową dostawy w rozumieniu art. 605 k.c. (gdy dostawca zobowiązuje się do wytworzenia rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku oraz do ich dostarczania częściami albo okresowo, a odbiorca zobowiązuje się do odebrania tych rzeczy i do zapłacenia ceny). Dostawa w Prawie zamówień publicznych jest pojęciem znacznie szerszym, co powoduje, że wykonawcą dostawy może być zarówno wytwórca (producent) dostarczanych rzeczy, jak i podmiot, który nie jest ich producentem (np. podmiot zajmujący się pośrednictwem).
13. Pojęcie dostawy zakłada różnorodność podstaw nawiązywania stosunków prawnych przez podmioty zobowiązane do stosowania Prawa zamówień publicznych. Umowy wymienione w pkt 4 są przykładowe ze względu na użyty zwrot „w szczególności”. Dostawa może być zatem realizowana również na podstawie innych umów określonych przepisami Kodeksu cywilnego, zarówno nazwanych, jak i nienazwanych.

Ustawodawca wskazał następujące przykładowe umowy, na podstawie których mogą być realizowane dostawy:

- 1) umowa sprzedaży – art. 535 k.c. – sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę;
 - 2) umowa najmu – art. 659 k.c. – wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz (może być on oznaczony w pieniądzach lub w świadczeniach innego rodzaju);
 - 3) umowa dzierżawy – art. 693 k.c. – wydzierżawiający zobowiązuje się oddać dzierżawcy rzecz do używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a dzierżawca zobowiązuje się płacić wydzierżawiającemu umówiony czynsz (może być on zastrzeżony w pieniądzach lub świadczeniach innego rodzaju, może być również oznaczony w ułamkowej części pożytków);
 - 4) umowa leasingu – art. 709¹ k.c. – finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego.
14. Poprzez otwarty katalog umów wskazanych w definicji dostawy ustawodawca umożliwił ukształtowanie stosunku prawnego także w inny sposób niż w oparciu o umowę sprzedaży, dostawy, najmu, dzierżawy czy też leasingu, a polegającą np. na wzajemnej wymianie bez konieczności sięgania po środki pieniężne (tzw. umowa barterowa) bądź też dopuszczającą częściowe rozliczenie środkami niepieniężnymi, z zastrzeżeniem jednak, że taka umowa powinna wypełniać wszystkie przesłanki zawarte w definicji zamówienia.
15. Dynamicznym systemem zakupów w rozumieniu pkt 5 komentowanego przepisu jest ograniczony w czasie elektroniczny proces udzielania zamówień, których przedmiotem są ogólnie dostępne usługi, dostawy lub roboty budowlane.
- Szczegółowe uregulowania dotyczące dynamicznego systemu zakupów znajdują się w art. 316–324 p.z.p. (zob. szerzej komentarz do tych przepisów).
16. Innowacje w rozumieniu pkt 6 komentowanego przepisu to wdrażanie nowego lub znacznie udoskonalonego produktu, usługi lub procesu, w tym m.in. procesów produkcji, budowy lub konstrukcji, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej w działalności gospodarczej, organizowaniu pracy lub relacjach zewnętrznych.
17. W motywie 47 dyrektywy 2014/24/UE wskazano, że zakup innowacyjnych produktów, robót budowlanych i usług odgrywa kluczową rolę w poprawie skuteczności i jakości usług publicznych, przyczyniając się przy tym do rozwiązywania poważnych proble-

mów społecznych. Pozwala także uzyskać optymalną relację jakości do wielkości za-inwestowanych środków publicznych, jak również szersze korzyści gospodarcze, środowiskowe i społeczne pod względem generowania nowych pomysłów, przełożenia ich na produkty i usługi innowacyjne, wspierając w ten sposób trwały wzrost gospodarczy.

18. W pkt 7 komentowanego przepisu definiuje się pojęcie kierownika zamawiającego jako osobę lub organ, który zgodnie z obowiązującymi przepisami, statutem lub umową, jest uprawniony do zarządzania zamawiającym, z wyłączeniem pełnomocników ustanowionych przez zamawiającego.
19. Kierownikiem zamawiającego może być zatem osoba fizyczna (np. w gminie – wójt, burmistrz, prezydent, w przedsiębiorstwie państwowym – dyrektor przedsiębiorstwa) lub organ kolegialny (zarząd, rada nadzorcza). W przypadku spółek kapitałowych – zarząd, który zgodnie z art. 201 Kodeksu spółek handlowych (spółka z o.o.) i art. 368 Kodeksu spółek handlowych (spółka akcyjna) prowadzi sprawy spółki oraz ją reprezentuje.
20. Wykonywanie kompetencji kierownika zamawiającego w rozumieniu Prawa zamówień publicznych należy także do zadań dyrektora generalnego urzędu (w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, w urzędzie ministra, urzędzie przewodniczącego komitetu wchodzącego w skład Rady Ministrów, urzędzie centralnego organu administracji rządowej oraz w urzędzie wojewódzkim) na podstawie art. 25 ust. 4 pkt 1 lit. f ustawy z 21.11.2008 r. o służbie cywilnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 265 ze zm.).

Kierownikiem zamawiającego może być ponadto osoba, która zarządza zamawiającym na podstawie umowy cywilnoprawnej (kontraktu menedżerskiego), a także syndyk.

Kierownikiem zamawiającego nie może być pełnomocnik ustanowiony przez zamawiającego (co ma również zastosowanie do prokurentów, gdyż prokura jest szczególnym rodzajem pełnomocnictwa, przewidzianym dla przedsiębiorców).

21. W pkt 8 komentowanego przepisu ustawodawca zdefiniował konkurs jako przyrzeczenie publiczne, w którym zamawiający przez publiczne ogłoszenie przyrzeka nagrodę za wykonanie i przeniesienie prawa do pracy konkursowej wybranej przez sąd konkursowy.
22. Konkurs nie jest trybem udzielania zamówień. Konkurs może taki tryb (zamówienia z wolnej ręki albo negocjacji bez ogłoszenia) poprzedzać, stanowiąc przesłankę jego zastosowania. Ponadto konkurs poprzedza, stosownie do art. 325 ust. 2 p.z.p., zamówienie na usługi projektowania architektonicznego lub projektowania architektoniczno-budowlanego, z wyjątkiem zamówień wymienionych w art. 325 ust. 3 p.z.p., czyli udzielanych w trybie negocjacji ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego, negocjacji bez ogłoszenia lub zamówienia z wolnej ręki, a także zamówień o wartościach mniejszych niż progi unijne.

23. W pkt 9 komentowanego przepisu zdefiniowano kryteria selekcji. Ustawodawca rozumie przez nie obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria stosowane przez zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo w konkursie w celu ograniczenia liczby wykonawców albo uczestników konkursu, niepodlegających wykluczeniu i spełniających warunki udziału w postępowaniu albo w konkursie, których zamawiający zaprosi do złożenia ofert wstępnych lub ofert, do negocjacji lub dialogu albo do złożenia prac konkursowych.
24. Przepisy komentowanej ustawy nie określają szczegółowych reguł kształtowania kryteriów selekcji. W praktyce najczęściej, będąc miernikami porównawczo-wartościującymi, dotyczą one zdolności zawodowej w postaci doświadczenia lub dysponowania osobami zdolnymi do realizacji zamówienia (np. ich wykształcenia, kwalifikacji zawodowych). Nie ma wymogu, aby były tożsame rodzajowo z warunkami udziału w postępowaniu. Niemniej jednak dopuszczalne jest przyznawanie punktacji za wykonanie większej liczby dostaw, usług czy robót budowlanych niż te, które są wymagane w ramach danego warunku udziału w postępowaniu. Przykładowo, jeżeli zamawiający jako warunek udziału w postępowaniu ustanowi wykonanie trzech usług określonego rodzaju, to w ramach kryteriów selekcji premiowane może być wykonanie większej liczby takich usług.
25. Przez pojęcie łańcucha dostaw należy zgodnie z pkt 10 komentowanego przepisu rozumieć wszystkie zasoby i działania niezbędne do wykonania dostaw, usług i robót budowlanych stanowiących przedmiot zamówienia.
- Łańcuch dostaw obejmuje wszelkie czynności związane z transportem oraz przeróbką produktów, łącznie z początkowym etapem, czyli pozyskaniem wszelkiego rodzaju surowców oraz etapem końcowym, tj. dostarczeniem produktu zamawiającemu. Łańcuch dostaw składa się więc z sieci zakładów i wykonawców, którzy dostarczają surowce i komponenty, następnie przerabiają je w półprodukty i podzespoły, później produkują z nich wyrób finalny i umożliwiają konsumpcję przez konsumenta finalnego.
26. W pkt 11 komentowanego przepisu określa się, jak należy rozumieć newralgiczne roboty budowlane. Są to roboty budowlane przeznaczone do celów bezpieczeństwa, które wiążą się z korzystaniem z informacji niejawnych lub informacji podlegających ochronie ze względów bezpieczeństwa, wymagają ich wykorzystania lub je zawierają.
27. Newralgiczny sprzęt w rozumieniu pkt 12 komentowanego przepisu to sprzęt przeznaczony do celów bezpieczeństwa, który wiąże się z korzystaniem z informacji niejawnych, wymaga ich wykorzystania lub je zawiera.
28. W definicji nie chodzi o istotny bądź podstawowy interes bezpieczeństwa państwa, ale o „bezpieczeństwo”, które obejmuje pozostałe aspekty bezpieczeństwa jako takiego.

Ponadto definicja newralgicznego sprzętu nie wymaga, aby sprzęt ten był specjalnie zaprojektowany lub zaadaptowany do celów bezpieczeństwa, wystarczy, że jest przeznaczony do celów bezpieczeństwa.

29. Do newralgicznego sprzętu można zaliczyć np. urządzenia systemów zabezpieczeń (ochrony) technicznej obiektów wojskowych, części, urządzenia sieci wodno-kanalizacyjnych, energetycznych, ogrzewania, sieci magazynowania i przesyłania paliw, sieci teleinformatycznych, o ile spełnione są pozostałe elementy z definicji.
30. W pkt 13 komentowanego przepisu definiuje się newralgiczne usługi jako usługi przeznaczone do celów bezpieczeństwa, które wiążą się z korzystaniem z informacji niejawnych lub informacji podlegających ochronie ze względów bezpieczeństwa, wymagają ich wykorzystania lub je zawierają.
31. Przykładowo za newralgiczne usługi można uznać: usługi ochrony osób i mienia realizowane w formie bezpośredniej ochrony fizycznej lub technicznej przez SUFO (Specjalistyczne Uzbrojone Formacje Ochronne), usługi konserwacji wewnętrznych sieci energetycznych, wodno-kanalizacyjnych, ciepłowniczych, sieci magazynowania, przesyłania lub dystrybucji paliw, a także usługi kompleksowego utrzymania czystości w jednostkach (komórkach) organizacyjnych Sił Zbrojnych RP.
32. Obiekt budowlany w rozumieniu pkt 14 komentowanego przepisu to wynik całości robót budowlanych w zakresie budownictwa lub inżynierii lądowej i wodnej, który może samoistnie spełniać funkcję gospodarczą lub techniczną.
33. Zgodnie z orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości istnienie obiektu budowlanego powinno być oceniane w związku z funkcją gospodarczą lub techniczną rezultatu wykonanych robót budowlanych. Obiektem może być przykładowo określony budynek spełniający funkcję teatru, pływalni lub inna budowla typu most czy tunel. Jednocześnie za obiekt budowlany uznany zostanie także zespół czy kompleks obiektów w rozumieniu Prawa budowlanego mający pełnić określoną funkcję gospodarczą lub techniczną (np. zespół rekreacyjno-wypoczynkowy, w ramach którego funkcjonować będą odrębne budynki pływalni, siłowni, sali gimnastycznej, spa, korty tenisowe, parkingi itp.).
34. Oferta częściowa w rozumieniu pkt 15 komentowanego przepisu to oferta przewidująca, zgodnie z dokumentami zamówienia, wykonanie części zamówienia.
35. Dopuszczenie przez zamawiającego możliwości składania ofert częściowych powoduje, że wykonawcy mogą ubiegać się o udzielenie części zamówienia publicznego. W takim przypadku w postępowaniu wszczętym jednym ogłoszeniem o zamówieniu, w którym

zastosowanie mają te same dokumenty zamówienia oraz na którego wartość składają się wartości poszczególnych części, zamawiający może faktycznie udzielić kilku zamówień publicznych.

36. Każdy z wykonawców może złożyć jedną lub – w braku odmiennych postanowień dokumentów zamówienia – więcej ofert częściowych. Postępowanie z ofertami częściowymi rozpada się *de facto* na kilka niezależnych postępowań odnoszących się wyłącznie do danej części postępowania. Nie musi być zatem jednolite i może posiadać regulacje odrębne wskazujące na niezależny sposób działania zamawiającego w zależności od tego, na jaką część zamówienia wykonawca składa ofertę.
37. Poszczególne części zamówienia (tzw. pakiety, zadania) są w istocie odrębnie kontraktowanymi oraz finansowanymi zamówieniami, choć łączy je tożsame wszczęcie postępowania o zamówienie publiczne (jedno ogłoszenie o zamówieniu) i pewne jego elementy, a ich wartość szacuje się łącznie na potrzeby ich odniesienia do progów stosowania odpowiednich przepisów Prawa zamówień publicznych.
38. Oferta co do każdej z części podlega odrębnemu trybowi oceny, wyjaśniania niezgodności jej treści oraz poprawie dopuszczalnych omyłek, ale na zasadach wynikających z Prawa zamówień publicznych. Zamawiający dokonuje oddzielnego wyboru najkorzystniejszej oferty w oparciu o kryteria oceny ofert właściwe dla danej części zamówienia, a potem zawiera odrębne umowy o zamówienie publiczne, chyba że zachodzą okoliczności uzasadniające unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia w danej części.

Zamawiający, dopuszczając składanie ofert częściowych, musi liczyć się z tym, że może dojść do sytuacji, gdy wykonawcy złożą oferty tylko na jedną część, a na pozostałe nikt nie złoży oferty. Jest to niezależne od tego, czy przedmiotem poszczególnych części zamówienia jest ten sam asortyment (podział ilościowy) czy też różny (np. podział rzeczowy).

39. Pojęcie pisemności użyte w pkt 16 komentowanego przepisu oznacza sposób wyrażenia informacji przy użyciu wyrazów, cyfr lub innych znaków pisarskich, które można odczytać i powielić, w tym przy użyciu środków komunikacji elektronicznej.
40. Wyrażenie przy „użyciu wyrazów, cyfr lub innych znaków pisarskich” wskazuje, że komunikacja musi być prowadzona w postaci tekstowej. Nie mieszczą się tu komunikaty dźwiękowe lub wizualne, które wpisują się w definicję dokumentu elektronicznego zawartą w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z 23.07.2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz.Urz. UE L257, s. 73) (tzw. e-IDAS). Zgodnie bowiem z art. 3 pkt 35

e-IDAS dokument elektroniczny oznacza każdą treść przechowywaną w postaci elektronicznej, w szczególności tekst lub nagranie dźwiękowe, wizualne lub audiowizualne.

41. Na gruncie Prawa zamówień publicznych wymaga się, aby wyrazy, cyfry lub inne znaki pisarskie były uzewnętrznione w widzialnej postaci (tekstowej) oraz w sposób umożliwiający ich kopiowanie, np. w postaci papierowej lub elektronicznej.
42. Pojęcia pisemności w rozumieniu komentowanego pkt 16 nie można utożsamiać z formą pisemną oświadczenia woli w rozumieniu art. 78 k.c. Dokument pisemny nie musi być zatem opatrzony własnoręcznym podpisem obejmującym jego treść¹⁵. Można więc uznać, że ustawodawca, formułując we wskazany sposób definicję pisemności, nawiązuje do formy dokumentowej przewidzianej w art. 77² k.c., choć niezbędne jest przy tym uwzględnienie wymagań „szczególnych” określonych w Prawie zamówień publicznych. Artykuł 77² k.c. stanowi, że do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie. Dopuszcza się w ten sposób formę o niższym poziomie sformalizowania niż forma pisemna (z własnoręcznym podpisem) bądź forma elektroniczna (z kwalifikowanym podpisem elektronicznym).

W doktrynie¹⁶ wskazuje się, że warunkiem zachowania formy dokumentowej jest złożenie oświadczenia w sposób umożliwiający ustalenie osoby, która złożyła to oświadczenie. Literalne brzmienie art. 77² k.c. prowadzi do wniosku, że możliwość ustalenia osoby składającej oświadczenie nie musi wynikać z treści tego oświadczenia, ale ze sposobu złożenia oświadczenia (np. osobę tę można ustalić za pomocą IP komputera, z którego wysłano informacje, adresu e-mail albo numeru telefonu, z którego wysłano wiadomość SMS)¹⁷. Oznacza to, że forma dokumentowa będzie zachowana, nawet jeśli na nośniku informacji (dokumencie) nie ujawniono danych osoby składającej to oświadczenie, ale sposób wyrażenia woli pozwala ustalić, kto złożył oświadczenie.

43. W pkt 17 komentowanego przepisu zdefiniowano podmiotowe środki dowodowe jako środki służące potwierdzeniu braku podstaw wykluczenia, spełniania warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji, z wyjątkiem oświadczenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1 p.z.p.
44. Z definicji wyraźnie wynika, że podmiotowym środkiem dowodowym nie jest oświadczenie o niepodleganiu wykluczeniu, spełnianiu warunków udziału w postępowaniu

¹⁵ Zob. *Uzasadnienie rządowego projektu ustawy – Prawo zamówień publicznych*, VIII kadencja, druk sejm. nr 3624, www.sejm.gov.pl (dostęp: 7.09.2020 r.).

¹⁶ P. Sobolewski [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Część ogólna. Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny. Prawo o notariacie* (art. 79–95 i 96–99), red. K. Osajda, Legalis 2020, komentarz do art. 77².

¹⁷ Zob. też wyrok SO w Warszawie z 13.02.2020 r., V Ca 2662/19, LEX nr 2895421.

lub kryteriów selekcji. Oświadczenie to stanowi bowiem dowód tymczasowo zastępujący wymagane przez zamawiającego podmiotowe środki dowodowe.

45. Definicja podmiotowych środków dowodowych jest nową definicją, nieprzewidzianą w dotychczasowym Prawie zamówień publicznych z 2004 r. Niemniej jednak mieści w sobie znane zamawiającym i wykonawcom oświadczenia lub dokumenty składane dotychczas na potwierdzenie braku podstaw wykluczenia, spełniania warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji.
46. Postępowanie o udzielenie zamówienia w rozumieniu pkt 18 komentowanego przepisu to postępowanie wszczynane przez przekazanie albo zamieszczenie ogłoszenia, przekazanie zaproszenia do negocjacji albo zaproszenia do składania ofert, prowadzone jako uporządkowany ciąg czynności, których podstawą są warunki zamówienia ustalone przez zamawiającego, prowadzące do wyboru najkorzystniejszej oferty lub wynegocjowania postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego, kończące się zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego albo jego unieważnieniem, z tym że zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego nie stanowi czynności w tym postępowaniu.
47. Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego nie jest dowolnym, nieskodyfikowanym, luźnym postępowaniem, stanowi ono szczególną formę prowadzącą do zawarcia umowy w sprawie realizacji danego zamówienia, kreowane jest przez obowiązujące przepisy prawa dla tej dyscypliny i zobowiązuje tymi przepisami wszystkich uczestników tego systemu.
48. Definicja postępowania o udzielenie zamówienia została doprecyzowana i nieco zmieniona w stosunku do definicji z Prawa zamówień publicznych z 2004 r. Wprawdzie jednoznacznie wskazano, że kończy się ono zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego lub unieważnieniem postępowania, ale jednocześnie przesądzono, że zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego, odmiennie niż unieważnienie postępowania, nie jest już czynnością w postępowaniu o udzielenie zamówienia¹⁸.
49. Obowiązek zawarcia umowy wynika z wyodrębnionego konstrukcyjnie względem stosunku przetargowego stosunku kreowanego swoistą umową przedwstępną lub umową do niej zbliżoną, która dochodzi do skutku w wyniku wyboru najkorzystniejszej oferty. Zawarcie umowy w sprawie zamówienia następuje więc w wykonaniu umowy

¹⁸ Por. dotychczasowe orzecznictwo: w uchwale SN z 17.12.2010 r., III CZP 103/10, OSNC 2011/7–8, poz. 83, wskazano, że wprawdzie Prawo zamówień publicznych z 2004 r. nie określa chwili zakończenia tego postępowania, ale treść Prawa zamówień publicznych nie pozostawia wątpliwości, że postępowanie to kończy się z chwilą zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego; podobnie w uchwale RIO w Krakowie z 15.02.2017 r., KI-412/46/17, niepubl., uznano, że „czynność zawarcia umowy o realizację zamówienia publicznego jest jeszcze czynnością w postępowaniu”.

przedwstępnej. Nie oznacza to, że zawarcie umowy finalnej pozostaje bez wpływu na stosunek przetargowy, a tym samym na postępowanie o udzielenie zamówienia.

50. W trybie zamówienia z wolnej ręki nie mamy do czynienia z określeniem czasowych ram trwania postępowania o udzielenie zamówienia. Zamawiający i wykonawca prowadzą negocjacje do czasu osiągnięcia konsensusu w sprawie wszystkich postanowień negocjowanej umowy. Brak osiągnięcia porozumienia w wyznaczonym lub uzasadnionym okolicznościami terminie albo odstąpienie wykonawcy od negocjacji skutkuje unieważnieniem przedmiotowego postępowania na podstawie art. 255 pkt 8 p.z.p.
51. Zamawiającemu przysługuje każdorazowo prawo, pomimo braku wyraźnych przepisów Prawa zamówień publicznych w tym zakresie, do samoistnego podjęcia decyzji o powtórzeniu dokonanych przez siebie czynności w toku postępowania o udzielenie zamówienia, o ile uzna, że dokonane uprzednio czynności są obarczone wadą lub zachodzą inne okoliczności uzasadniające ich unieważnienie, a etap postępowania na to pozwala. Dopuszczalne jest więc podejmowanie przez zamawiającego ponownie czynności, które nie były przedmiotem postępowania odwoławczego przed Krajową Izbą Odwoławczą oraz których legalność nie podlegała kwestionowaniu tą drogą. Zamawiający ma więc możliwość kontrolowania swoich czynności i w razie wątpliwości (czy to na skutek własnych przemyśleń, czy też powiadomienia przez wykonawcę), poza niewielkimi wyjątkami może wycofać się z podjętej decyzji i powtórzyć daną czynność.
52. W świetle pkt 19 komentowanego przepisu protokół postępowania to dokument sporządzany przez zamawiającego, który potwierdza przebieg postępowania o udzielenie zamówienia. Sporządzenie protokołu postępowania stanowi przejaw zasady jawności i przejrzystości postępowania o udzielenie zamówienia, a także zapewnia możliwość zweryfikowania przez wykonawców, osoby trzecie lub organy kontroli prawidłowości przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia.
53. Minimalną treść protokołu ustawodawca określa w art. 72 ust. 1 p.z.p. (zob. też szerzej komentarz do tego przepisu). Protokół obejmuje zarówno informacje odnoszące się do czynności dokonanych na etapie przygotowania postępowania o udzielenie zamówienia (np. wskazanie wartości zamówienia), w toku postępowania (np. wyniki badania i oceny ofert), jak i informacje dotyczące wartości umowy o zamówienie publiczne.
54. W pkt 20 komentowanego przepisu przedmiotowe środki dowodowe to środki służące potwierdzeniu zgodności oferowanych dostaw, usług lub robót budowlanych z wymaganiami, cechami lub kryteriami określonymi w opisie przedmiotu zamówienia lub opisie kryteriów oceny ofert, lub wymaganiami związanymi z realizacją zamówienia. Katalog możliwych przedmiotowych środków dowodowych jest katalogiem otwartym.

55. Podstawowe zagadnienia dotyczące przedmiotowych środków dowodowych zawarto w art. 104–107 p.z.p. (zob. szerzej komentarz do tych przepisów).
56. W pkt 21 komentowanego przepisu określono, że przez roboty budowlane należy rozumieć wykonanie albo zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych określonych w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE, w załączniku I do dyrektywy 2014/25/UE oraz objętych działem 45 załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 213/2008 z 28.11.2007 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2195/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Wspólnego Słownika Zamówień (CPV) lub obiektu budowlanego, a także realizację obiektu budowlanego za pomocą dowolnych środków, zgodnie z wymaganiami określonymi przez zamawiającego. Charakterystyczne jest więc odejście w ustawowej definicji robót budowlanych od funkcjonującego w Prawie zamówień publicznych z 2004 r. odesłania do rozporządzenia wykonawczego na rzecz odesłania do załączników do dyrektyw unijnych. W załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE roboty budowlane są podzielone według podziału: dział (np. budownictwo), grupa (np. „przygotowanie terenu pod budowę”, „wnoszenie kompletnych obiektów budowlanych lub ich części, inżynieria lądowa i wodna”, „wykonywanie instalacji budowlanych”), klasa (np. „burzenie i rozbiórka obiektów budowlanych, roboty ziemne”) wraz z odpowiednim przyporządkowaniem do nich kodów CPV.
57. Definicja robót budowlanych stanowi przejaw m.in. wpływu motywu 8 dyrektywy 2014/24/UE, z którego wynika, że: „Zamówienie należy uważać za zamówienie publiczne na roboty budowlane jedynie wówczas, gdy jego przedmiot obejmuje wykonywanie rodzajów działalności wymienionych w załączniku II, nawet jeżeli zamówienie obejmuje również świadczenie innych usług niezbędnych do wykonywania tych rodzajów działalności”. Za uważa się przy tym, że: „Z uwagi na różnorodność zamówień publicznych na roboty budowlane, instytucje zamawiające powinny mieć jednak możliwość oddzielnego lub łącznego udzielania zamówień na zaprojektowanie oraz wykonanie obiektu budowlanego. Nie jest zamierzeniem dyrektywy przesądzenie o łącznym lub oddzielnym udzielaniu zamówień”.
58. Wykonanie obiektu budowlanego spełniającego wymogi określone przez instytucję zamawiającą wymaga uprzedniego podjęcia środków służących określeniu rodzaju obiektu lub co najmniej wywarcia przez nią decydującego wpływu na jego projekt. Fakt, czy wykonawca wykonuje całość lub część obiektu budowlanego własnymi środkami, czy też zapewnia ich wykonanie w inny sposób, nie powinien zmienić klasyfikacji danego zamówienia jako zamówienia na roboty budowlane, o ile dany wykonawca przyjmuje bezpośrednie lub pośrednie zobowiązanie, które jest prawnie możliwe do wyegzekwowania, do zapewnienia wykonania danych robót budowlanych.
59. Robotą budowlaną może być też osiągnięcie celu zakładanego dla prac budowlanych, jakim jest kompleksowe wykonanie pewnego zamierzenia inwestycyjnego, obejmujące swym zakresem również prace projektowe.

60. Zakres pojęcia robót budowlanych z Prawa zamówień publicznych nie pokrywa się w pełni z zakresem tego pojęcia w Prawie budowlanym.
61. W pkt 22 sprzęt wojskowy rozumiany jest jako wyposażenie specjalnie zaprojektowane lub zaadaptowane do potrzeb wojskowych i przeznaczone do użycia jako broń, amunicja lub materiały wojenne. W definicji sprzętu wojskowego mieszczą się przykładowo: silnik samolotu, okrętu, pojazdu naziemnego specjalnie zaprojektowanego lub zmodyfikowanego do celów wojskowych, systemy napędu, skrzynia biegów, urządzenia nawigacyjne, zakłócające, szkielet broni, lufa, lufa z komorą nabojową, zamek, komora zamkowa.
62. Definicja sprzętu wojskowego opiera się na art. 1 pkt 6 dyrektywy 2009/81/WE. Za sprzęt wojskowy uznaje się w świetle motywu 10 preambuły dyrektywy 2009/81/WE w szczególności (a zatem nie wyłącznie) typy produktów figurujące w wykazie broni, amunicji i materiałów wojennych przyjętych decyzją Rady 255/58 z 15.04.1958 r. Wykaz obejmuje przykładowo: broń ręczną i automatyczną (np. strzelby, karabiny, rewolwery, pistolety, pistolety maszynowe i karabiny maszynowe), z wyjątkiem broni myśliwskiej, pistoletów i innej broni małokalibrowej o kalibrze poniżej 7 mm; broń artyleryjską, a także broń dymną, gazową oraz miotacze ognia; bomby, torpedy, rakiety oraz pociski naprowadzające; wojskowy sprzęt kierowania ogniem: komputerowe systemy odpalania i systemy naprowadzające na podczerwień, a także inne urządzenia do nocnego naprowadzania; elektroniczne urządzenia do śledzenia obiektów – żyroskopowe, optyczne i akustyczne; samoloty i sprzęt do celów wojskowych; wojskowy sprzęt elektroniczny; aparaty fotograficzne i sprzęt specjalnie zaprojektowane do celów wojskowych.
63. W motywie 10 dyrektywy 2009/81/WE wprowadza się pewną elastyczność w stosowaniu wykazu z 1958 r. dla zastosowania dyrektywy obronnej. Stwierdza się w nim bowiem, że wykaz „ma być szeroko interpretowany w miarę rozwoju techniki, polityki zamówień i wymogów wojskowych prowadzącego do opracowania nowych typów sprzętu (obronnego)”. Taka elastyczność wydaje się być odpowiednia ze względu na fakt, że wykaz jest stosunkowo ogólny i został sporządzony kilkadziesiąt lat temu. Może się więc zdarzyć przykładowo, że sprzęt wojskowy nie jest wyraźnie wymieniony w wykazie, ponieważ nie istniał w 1958 r. (np. oprogramowanie i sprzęt IT).
64. Za dopuszczalne uznaje się wyjście poza zakres listy (wykazu) z 1958 r. i posługiwanie się też innymi listami, jak wspomniana w dyrektywie 2009/81/WE wspólna lista sprzętu wojskowego Unii Europejskiej (np. Wspólny wykaz uzbrojenia Unii Europejskiej przyjęty przez Radę 17.02.2020 r., Dz.Urz. UE C 85, s. 1; *Common Military List of the EU*¹⁹). Sprzęt objęty wspólnym stanowiskiem Rady 2008/944/WPZiB z 8.12.2008 r.

¹⁹ Dokument jest corocznie aktualizowany.

określającym wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego (Dz.Urz. UE L 335, s. 99, ze zm.), uaktualnia i zastępuje wspólny wykaz uzbrojenia Unii Europejskiej przyjęty przez Radę 18.02.2019 r.

65. Dodatkowo pomocne są wykazy uzbrojenia stanowiące załączniki do rozporządzenia Ministra Rozwoju z 17.04.2020 r. w sprawie wykazu uzbrojenia, na obrót którym jest wymagane zezwolenie (Dz.U. poz. 901). Wykaz ten obejmuje:
- 1) uzbrojenie, na którego wywóz, usługę pośrednictwa, pomoc techniczną oraz tranzyt jest wymagane zezwolenie, który stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia;
 - 2) uzbrojenie, na którego przywóz lub transfer wewnątrzunijny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest wymagane zezwolenie, który stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia;
 - 3) uzbrojenie, na którego transfer wewnątrzunijny z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest wymagane zezwolenie, który stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia.
66. W ślad za dyrektywą 2009/81/WE sprzęt wojskowy obejmuje wyposażenie specjalnie zaprojektowane lub zaadaptowane do celów wojskowych²⁰. Mogą to być zatem także produkty pierwotnie przeznaczone do użytku cywilnego, a następnie zaadaptowane do celów wojskowych o charakterze broni, amunicji lub materiałów wojennych. Jako przykład Komisja Europejska podaje w nocie wyjaśniającej zmilitaryzowaną wersję helikoptera pierwotnie zaprojektowanego do użytku cywilnego, który następnie poprzez uzupełnienie w wyposażeniu w wyróżniające się wojskowe cechy techniczne (system broni, awioniki) umożliwiające mu prowadzenie misji o wyraźnie wojskowym charakterze (np. rozpoznanie bojowe, wsparcie ogniowe, walka w powietrzu) stałby się „sprzętem wojskowym”. Jeżeli natomiast sprzęt nie ma takiego charakteru, a jest tylko wykorzystywany do celów wojskowych nie może być objęty definicją sprzętu wojskowego.
67. Użyte w definicji sprzętu wojskowego sformułowanie „wyposażenie” należy rozumieć jako urządzenie potrzebne do prawidłowego funkcjonowania np. broni, pojazdu, urządzenia dodatkowe do danej maszyny lub do urządzenia głównego.
68. Pojęcie broni należy odnosić nie tylko do wyposażenia (sprzętu) noszącego taką nazwę, ale również każdego innego wyposażenia niemającego takiej nazwy, „które jest przeznaczone do użycia w charakterze broni”, np. armaty czołgi, pojazdy opancerzone.
69. Przez definicję amunicji zawartą w art. 3 ust. 1 ustawy z 13.06.2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi-

²⁰ Zob. wyrok TS z 7.06.2012 r., C-615/10, *Insinööritoimisto InsTiimi Oy*, EU:C:2012:324, www.uzp.gov.pl (dostęp: 7.09.2020 r.).

mi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1545 ze zm.) należy rozumieć amunicję do broni wyszczególnionej w wyżej wymienionych wykazach. Przykładowo są to: bomby, torpedy, granaty, naboje dymne, rakiety, miny, pociski rakietowe, bomby głębinowe, ładunki minerskie.

70. Materiały wojenne to wszelkie wyposażenie (sprzęt, materiały) o przeznaczeniu wojennym (wojskowym), którego przedmiotem nie jest broń lub amunicja. Przykładowo można do nich zaliczyć: polowy sprzęt inżynierski, specjalnie zaprojektowany do wykorzystania w strefie działań bojowych; mobilne warsztaty remontowe specjalnie zaprojektowane lub zmodyfikowane do obsługi sprzętu wojskowego; generatory polowe specjalnie zaprojektowane lub zmodyfikowane do celów wojskowych; kontenery specjalnie zaprojektowane lub zmodyfikowane do celów wojskowych.
71. W zakresie pojęcia środków komunikacji elektronicznej pkt 23 komentowanego przepisu odsyła do ustawy z 18.07.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 2020 r. poz. 344).
72. Środek komunikacji elektronicznej to zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną rozwiązania techniczne, w tym urządzenia teleinformatyczne (*hardware*) i współpracujące z nimi narzędzia programowe (*software*), umożliwiające indywidualne porozumiewanie się na odległość przy wykorzystaniu transmisji danych między systemami teleinformatycznymi, a w szczególności pocztę elektroniczną.
73. Żaden z nośników typu *pendrive* czy płyta CD nie jest środkiem komunikacji elektronicznej, ponieważ nie umożliwia indywidualnego porozumiewania się na odległość przy wykorzystaniu transmisji danych, stąd taki sposób przekazania dokumentu elektronicznego jest niezgodny z Prawem zamówień publicznych.
74. W zakresie definicji środków publicznych odsyła się w pkt 24 komentowanego przepisu do środków publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z 27.08.2009 r. o finansach publicznych. Zgodnie z art. 5 ust. 1 tej ustawy środkami publicznymi są:
- 1) dochody publiczne;
 - 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
 - 3) środki, o których mowa w art. 3b ustawy z 6.12.2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2019 r. poz. 1295 ze zm.);
 - 4) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, inne niż wymienione w pkt 2;

- 5) przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych pochodzące:
 - a) ze sprzedaży papierów wartościowych,
 - b) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego,
 - c) ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych,
 - d) z otrzymanych pożyczek i kredytów,
 - e) z innych operacji finansowych;
- 6) przychody jednostek sektora finansów publicznych pochodzące z prowadzonej przez nie działalności oraz pochodzące z innych źródeł.

75. Udzielenie zamówienia zdefiniowano w pkt 25 komentowanego przepisu jako zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego. Definicja ta jest niezmiernie istotna dla właściwego zastosowania poszczególnych przepisów Prawa zamówień publicznych. Dotyczy to w szczególności art. 56 ust. 1 i 3 p.z.p. w zakresie objęcia obowiązkiem składania przez osoby udzielające zamówienia oświadczenia o istnieniu albo braku istnienia okoliczności wymienionych w art. 56 ust. 2 lub 3 p.z.p. (tj. czy zostały prawomocnie skazane za przestępstwo popełnione w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia), art. 133 ust. 1 p.z.p. w zakresie zapewnienia na stronie internetowej prowadzonego postępowania dostępu do SWZ od dnia publikacji ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej nie krócej niż do dnia udzielenia zamówienia.
76. Umowa ramowa w rozumieniu pkt 26 komentowanego przepisu to umowa zawarta między zamawiającym a jednym lub większą liczbą wykonawców, której celem jest ustalenie warunków dotyczących zamówień, jakie mogą zostać udzielone w danym okresie, w szczególności cen i, jeżeli zachodzi taka potrzeba, przewidywanych ilości.
77. Procedura zawarcia umowy ramowej uregulowana w komentowanej ustawie nie jest równoznaczna z udzieleniem zamówienia publicznego, a sam fakt złożenia oferty i zawarcia umowy ramowej nie rodzi po stronie wykonawców żadnego obowiązku związanego z realizacją przedmiotu zamówienia. Celem zawarcia umowy ramowej jest bowiem dokonanie wyboru kręgu potencjalnych wykonawców, mogących w czasie trwania umowy ramowej zrealizować konkretne zamówienia, zlecone przez zamawiającego w oznaczonym czasie. Zawarcie umowy ramowej stanowi jeden z etapów procesu udzielenia zamówienia publicznego. Zamawiający, zawierając umowę ramową, deklaruje, że ma zamiar w okresie, na jaki umowa została zawarta, udzielać zamówień wykonawczych (realizacyjnych), wykonawcy zaś deklarują zainteresowanie składaniem ofert na ich realizację.
78. Samo zawarcie umowy ramowej nie obowiązuje wykonawcy do składania ofert na każde zamówienie wykonawcze, niemniej jednak wykonawca, składając ofertę na zawarcie

umowy ramowej, nie może *a priori* zakładać, że nie przystąpi do jakiegoś konkretnego zamówienia częściowego. Zaakceptowanie takiej sytuacji mogłoby doprowadzić do zachwiania lub wyeliminowania konkurencji w obszarach, w których wykonawcy założyli już na etapie umów ramowych, że nie będą składać ofert wykonawczych, co w konsekwencji skutkowałoby wypaczeniem sensu zawierania umów ramowych.

79. W pkt 27 komentowanego przepisu określono, że umowa o podwykonawstwo to umowa w formie pisemnej o charakterze odpłatnym zawarta między wykonawcą a podwykonawcą, a w przypadku zamówienia na roboty budowlane innego niż zamówienie w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa – także między podwykonawcą a dalszym podwykonawcą lub między dalszymi podwykonawcami, na mocy której odpowiednio podwykonawca lub dalszy podwykonawca zobowiązuje się wykonać część zamówienia.
80. Definicję umowy o podwykonawstwo dostosowano do definicji umowy o podwykonawstwo zawartej w art. 1 pkt 22 dyrektywy obronnej, wyłączając spod jej zakresu umowy z dalszymi podwykonawcami zawierane w celu realizacji zamówień na roboty budowlane w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa.

Podwykonawstwo polega na bezpośredniej realizacji części zamówienia przez podmiot niebędący wykonawcą. Dostawa rzeczy realizowana przez producenta na rzecz uczestnika postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, a następnie sprzedaż tych rzeczy zamawiającemu przez tego uczestnika nie stanowi co do zasady podwykonawstwa.

81. Na tle tego przepisu można wyróżnić trzy charakterystyczne cechy umowy podwykonawstwa: pisemność, odpłatność i jej przedmiot – czyli świadczenie wykonania określonej części zamówienia publicznego. Przedmiotem umowy o podwykonawstwo są usługi, dostawy lub roboty budowlane będące częścią zamówienia publicznego. Na gruncie orzecznictwa Krajowej Izby Odwoławczej „część zamówienia” to wyodrębniony fragment z całości przedmiotu zamówienia. Za część zamówienia nie można uznać umów wyłącznie powiązanych z przedmiotem zamówienia publicznego. Zatem umowa o podwykonawstwo obejmuje tylko takie umowy, które dotyczą świadczeń możliwych do wyodrębnienia w treści opisu przedmiotu zamówienia bądź też świadczeń służących wykonaniu przedmiotu zamówienia.
82. Usługami w rozumieniu pkt 28 komentowanego przepisu są wszelkie świadczenia, które nie są robotami budowlanymi lub dostawami. Definiując pojęcie usług, prawodawca wzorował się na regulacjach unijnych i przyjął tzw. definicję negatywną.
83. Podstawowe znaczenie w grupie usług ma umowa o dzieło (wyczerpująca ponad 90% usług), zawierająca zobowiązanie do osiągnięcia oznaczonego rezultatu pracy (ludzkiej lub uprzedmiotowionej), który z uwagi na postęp techniczny bywa na ogół możliwy do za-

gwarantowania (usługi naprawcze i konserwacyjne, sprzątania, utrzymania zieleni, odśnieżania, większość leśnych itd.). Jeśli osiągnięcie efektu nie jest potrzebne albo stanowiąc faktyczny cel umowy, nie może być wprost zagwarantowane przez wykonawcę z góry w umowie – zamówienie łączy się zazwyczaj z umową zlecenia lub na warunkach zlecenia (art. 734 k.c.), choć nierzadko zawierane są też umowy przewozu (art. 774 k.c.), ubezpieczenia (805 k.c.), o obsługę bankową (art. 725 k.c.), przechowania (art. 835 k.c.) itd.

84. Każda usługa może być określona przy pomocy kilku indywidualnych elementów, w szczególności są to: podmiot usługi, nazywany też usługodawcą, adresat lub użytkownik usługi, czyli usługobiorca, treść usługi, czyli zakres działań usługodawcy w stosunku do usługobiorcy, środki (np. narzędzia), za pomocą których usługodawca realizuje treść usługi wobec usługobiorcy, sposób, w jaki obsługujący używa środków by realizować treść usługi, czas i miejsce usługi. Usługa nie zawsze jest równoznaczna z umową. W ramach jednej umowy może być wykonanych kilka usług. Nie ma jednak wątpliwości, że usługi realizowane przez różnych wykonawców na rzecz różnych zamawiających w ramach odrębnych umów nie mogą stanowić jednej i tej samej usługi tylko z tego względu, że treść takich usług jest podobna.
85. Zgodnie z pkt 29 komentowanego przepisu przez warunki zamówienia należy rozumieć warunki, które dotyczą zamówienia lub postępowania o udzielenie zamówienia, wynikające w szczególności z opisu przedmiotu zamówienia, wymagań związanych z realizacją zamówienia, kryteriów oceny ofert, wymagań proceduralnych lub projektowanych postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego.
86. Warunki zamówienia wyznaczają nie tylko warunki udziału w postępowaniu i inne wymagania proceduralne oraz sam przebieg postępowania, lecz także przedmiot zamówienia, wymagania związane z jego realizacją oraz projektowane postanowienia umowy. Tak szeroko zdefiniowane warunki zamówienia korespondują z terminem „specyfikacja warunków zamówienia”, która jest dokumentem zamówienia obejmującym całość wymagań określonych przez zamawiającego.
87. Na mocy pkt 30 komentowanego przepisu wykonawcą może być osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która oferuje na rynku (nie tylko polskim, ale też europejskim) wykonanie robót budowlanych lub obiektu budowlanego, dostawę produktów lub świadczenie usług. Nie chodzi tutaj o oferowanie na rynku wyłącznie tego, co jest przedmiotem danego zamówienia. Definicja wykonawcy uległa zatem zmianie (znacznemu rozszerzeniu) w stosunku do tej z Prawa zamówień publicznych z 2004 r. Dotychczas wykonawcą była wyłącznie osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która ubiega się o udzielenie zamówienia publicznego, złożyła ofertę lub zawarła umowę w sprawie zamówienia publicznego.

88. W ślad za motywem 14 dyrektywy 2014/24/UE uznano, że „pojęcie «wykonawców» powinno być interpretowane szeroko, tak aby obejmowało wszelkie osoby lub podmioty, które oferują wykonanie robót budowlanych, dostawę produktów lub świadczenie usług na rynku, niezależnie od formy prawnej, którą te osoby lub podmioty wybrały do celów prowadzenia działalności. W związku z tym firmy, oddziały, jednostki zależne, spółki cywilne, spółdzielnie, spółki akcyjne, uniwersytety – publiczne czy prywatne – oraz formy podmiotów inne niż osoby fizyczne powinny wszystkie być objęte zakresem pojęcia «wykonawca», bez względu na to, czy są one «osobami prawnymi» w jakichkolwiek okolicznościach”.
89. Definicja w pkt 30 komentowanego przepisu obejmuje więc dodatkowo np. uczestnika wstępnych konsultacji rynkowych, przedsiębiorcę niezaproszonego do negocjacji w postępowaniu o udzielenie zamówienia w trybie negocjacji bez ogłoszenia lub zamówienia z wolnej ręki czy byłego uczestnika postępowania o udzielenie zamówienia kwestionującego dopuszczalność zmian umowy w sprawie zamówienia zawartej z innym wykonawcą.
90. Z analizy komentowanego pkt 30 w zw. z art. 33¹ § 1 k.c. (stosowanym na podstawie art. 8 ust. 1 p.z.p.) oraz ustawy z 6.03.2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1252 ze zm.)²¹ wynika, że oddział przedsiębiorcy zagranicznego nie jest wykonawcą w postępowaniu o udzielenie zamówienia. Oddział krajowy biorący udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia jako wydzielona część przedsiębiorcy zagranicznego – w świetle art. 3 pkt 4 przywołanej ustawy – stanowi wyodrębnioną i samodzielną organizacyjnie część działalności gospodarczej, wykonywaną przez przedsiębiorcę poza siedzibą przedsiębiorcy lub głównym miejscem wykonywania działalności. Oddział zagranicznego przedsiębiorcy działa zatem w ramach podmiotu zagranicznego, w jego imieniu i na jego rzecz.
91. W pkt 31 komentowanego przepisu określono, że zamawiającym jest osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, obowiązana na podstawie ustawy do jej stosowania. Przymiot zamawiającego w danym postępowaniu należy zatem wiązać z określoną jednostką, która zobowiązana jest stosować przepisy Prawa zamówień publicznych, a więc która prowadzi postępowanie o udzielenie zamówienia.

Zgodnie z art. 33 k.c. osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną. Komentowana ustawa nadaje status zamawiającego także jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej.

²¹ Zob. też wyrok KIO z 23.12.2019 r., KIO 2505/19, LEX nr 2809397.

92. W pkt 32 komentowanego przepisu zdefiniowano zamówienie jako umowę odpłatną zawieraną między zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem jest nabycie przez zamawiającego od wybranego wykonawcy robót budowlanych, dostaw lub usług.
93. Kluczowe znaczenie ma zmiana definicji zamówienia w stosunku do przepisów Prawa zamówień publicznych z 2004 r. Nowa definicja wskazuje na cztery elementy konstytuujące zamówienie: umowę, odpłatność, nabycie oraz wybór wykonawcy. Elementy te zostały zaczerpnięte z art. 1 ust. 2 i art. 2 ust. 1 pkt 8 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 1 ust. 2 i art. 2 pkt 1 dyrektywy 2014/25/UE.
94. Zamówienie ma wyłącznie formę umowy, a więc chodzi o czynność dwustronną zawartą między zamawiającym a wykonawcą. Innymi słowy jest to zgodne oświadczenie woli dwóch wymienionych stron z zamiarem wywołania określonych jej treścią skutków prawnych.
95. Elementem obligatoryjnym zamówienia jest odpłatność umowy. Wnosząc *a contrario*, zamówieniem nie będą umowy związane ze świadczeniami nieodpłatnymi, np. umowa darowizny, użyczenia, zlecenia bez wynagrodzenia.

Odpłatność zakłada zaistnienie przysporzenia majątkowego. Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z 25.03.2010 r., C-451/08, *Helmut Müller GmbH v. Bundesanstalt für Immobilienaufgaben*, EU:C:2010:168, wywiódł, że odpłatny charakter umowy oznacza, że instytucja zamawiająca otrzymuje z tego tytułu świadczenie w zamian za świadczenie wzajemne.

96. Z motywu 4 preambuły dyrektywy 2014/24/UE wynika, że termin „nabycie” należy rozumieć jako uzyskiwanie korzyści z tytułu określonych robót budowlanych, dostaw lub usług, przy czym przeniesienie własności na zamawiającego nie jest konieczne. Nabycia nie można więc utożsamiać z obowiązkiem przeniesienia na zamawiającego własności przedmiotu dostawy lub obiektu budowlanego. Wystarczy, że świadczenie ma być wykonane zgodnie z wymaganiami zamawiającego. Z drugiej jednak strony w tym samym motywie stwierdza się, że nabyciem nie jest przyznanie dotacji, nawet jeżeli jest związane z obowiązkiem zwrotu otrzymanych kwot, jeżeli nie zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem. Dotacje stanowią formę nieodpłatnej i bezzwrotnej pomocy finansowej udzielanej przez państwo podmiotom na realizację ich zadań. Przyznanie dotacji może być uzależnione od spełnienia świadczenia, które jednak nie będzie miało z reguły charakteru bezpośredniego przysporzenia o charakterze gospodarczym po stronie zamawiającego. Celem dotacji nie jest bowiem uzyskanie korzyści z tytułu robót budowlanych, dostaw lub usług, lecz udzielenie wsparcia finansowego. Podobnie – jak wskazuje się w motywie – sytuacje, w których wszystkie podmioty spełniające określone warunki są uprawnione do wykonania danego zadania, bez przeprowadzania kwalifikacji, takie jak system oparty na wyborze klienta i system bonów

usługowych, nie powinny być postrzegane jako zamówienia, lecz jako zwykłe systemy pozwoleń (np. pozwoleń na leki).

97. W pkt 33 przez zamówienie klasyczne rozumie się zamówienie udzielane przez zamawiającego publicznego oraz zamawiającego subsydiowanego inne niż zamówienie sektorowe i zamówienie w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa.
98. W pkt 34 zdefiniowano zamówienie na usługi społeczne i inne szczególne usługi jako zamówienie klasyczne lub zamówienie sektorowe, na usługi wymienione odpowiednio w załączniku XIV do dyrektywy 2014/24/UE oraz załączniku XVII do dyrektywy 2014/25/UE. Do zamówień klasycznych na usługi społeczne i inne szczególne usługi – stosownie do załącznika XIV do dyrektywy 2014/24/UE – zalicza się zatem:
- 1) usługi zdrowotne, społeczne i pokrewne;
 - 2) usługi administracyjne w zakresie edukacji, opieki zdrowotnej i kultury;
 - 3) usługi w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia społecznego;
 - 4) świadczenia społeczne;
 - 5) inne usługi komunalne, socjalne i osobiste, w tym usługi świadczone przez związki zawodowe, organizacje polityczne, stowarzyszenia młodzieżowe i inne organizacje członkowskie;
 - 6) usługi religijne;
 - 7) usługi hotelowe i restauracyjne;
 - 8) usługi prawne, niewyłączone na mocy art. 10 lit. d dyrektywy 2014/24/UE;
 - 9) inne usługi administracyjne i rządowe;
 - 10) świadczenie usług na rzecz społeczności;
 - 11) usługi w zakresie więziennictwa, bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa, o ile nie są wyłączone na mocy art. 10 lit. h dyrektywy 2014/24/UE;
 - 12) usługi międzynarodowe;
 - 13) usługi pocztowe;
 - 14) usługi różne.

Do zamówień sektorowych na usługi społeczne i inne szczególne usługi – stosownie do załącznika XVII do dyrektywy 2014/25/UE – zalicza się natomiast:

- 1) usługi zdrowotne, społeczne i pokrewne;
- 2) administracyjne usługi społeczne, edukacyjne, w zakresie opieki zdrowotnej i usługi kulturalne;
- 3) świadczenia społeczne;
- 4) inne usługi komunalne, socjalne i osobiste, w tym usługi świadczone przez związki zawodowe, organizacje polityczne, stowarzyszenia młodzieżowe i inne organizacje członkowskie;
- 5) usługi religijne;
- 6) usługi hotelowe i restauracyjne;

- 7) usługi prawnicze, o ile nie są wyłączone na mocy art. 21 lit. c dyrektywy 2014/25/UE;
- 8) inne usługi administracji publicznej i dla władz publicznych;
- 9) świadczenie usług na rzecz wspólnoty;
- 10) usługi w zakresie więziennictwa, bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa, o ile nie są wyłączone na mocy art. 21 lit. h dyrektywy 2014/25/UE;
- 11) usługi detektywistyczne i ochroniarskie;
- 12) usługi międzynarodowe;
- 13) usługi pocztowe;
- 14) usługi różne.

99. W rozumieniu pkt 35 zamówieniem sektorowym jest zamówienie udzielane przez zamawiającego sektorowego w celu prowadzenia jednego z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w art. 5 ust. 4 p.z.p. Zamówienia sektorowe to zarówno zamówienia specyficzne dla danego rodzaju działalności sektorowej (np. zakup autobusów przez przedsiębiorstwo autobusowej komunikacji miejskiej, zakup elementów do sieci energetycznej przez przedsiębiorstwo energetyczne), jak i pozostałe zamówienia, konieczne do sprawnego jej prowadzenia (np. budowa nowego budynku administracyjnego, mającego mieścić zarząd przedsiębiorstwa autobusowej komunikacji miejskiej, obsługa prawna przedsiębiorstwa energetycznego w zakresie przedsięwzięć energetycznych, ubezpieczenie majątku, który służy do prowadzenia działalności). Wszystkie wymienione zamówienia, jako udzielane w celu wykonywania jednej z rodzajów działalności w sektorach użyteczności publicznej, będą traktowane jako zamówienia sektorowe.

100. Zamówieniem w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa jest zgodnie z pkt 36 zamówienie udzielane przez zamawiającego publicznego lub zamawiającego sektorowego, którego przedmiotem są:

- a) dostawy sprzętu wojskowego, w tym wszelkich jego części, komponentów, podzespołów lub jego oprogramowania;
- b) dostawy newralgicznego sprzętu, w tym wszelkich jego części, komponentów, podzespołów lub jego oprogramowania;
- c) roboty budowlane, dostawy i usługi związane z zabezpieczeniem obiektów będących w dyspozycji podmiotów realizujących zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa lub związane ze sprzętem, o którym mowa w lit. a i b, i wszystkich jego części, komponentów i podzespołów związanych z cyklem życia tego produktu lub usługi;
- d) roboty budowlane i usługi przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych, newralgiczne roboty budowlane lub newralgiczne usługi.

Przy analizie przywołanej definicji zasadne jest uwzględnienie informacji zamieszczonych w nocie wyjaśniającej dotyczącej zakresu zastosowania dyrektywy obron-

nej²² wskazuje się, że dostawy bezpośrednio związane ze sprzętem wojskowym to przykładowo: dostawy specjalnych narzędzi oraz maszyn, które są niezbędne do produkcji lub konserwacji takiego sprzętu, a także dostawy dodatkowego sprzętu, np. specjalnych kombinezonów i hełmów dla pilotów samolotów bojowych. Usługi bezpośrednio związane ze sprzętem wojskowym mogą natomiast obejmować m.in. przegląd i naprawy samolotów wojskowych, czołgów, okrętów wojennych. W odniesieniu do robót budowlanych na bezpośredni ich związek ze sprzętem wojskowym wskazuje się przykładowo, jeżeli budowane są obiekty testowe dla sprzętu wojskowego. Ponadto w motywie 11 preambuły dyrektywy 2009/81/WE, podkreśla się, że: „W konkretnej dziedzinie sektora bezpieczeństwa niewojskowego, dyrektywa ta powinna dotyczyć zamówień, które posiadają cechy podobne do zamówień w sektorze obrony i mają charakter równie newralgiczny. Może tak być szczególnie w dziedzinach, gdzie te same misje prowadzone są przez siły wojskowe i niewojskowe lub tam, gdzie celem zamówienia jest ochrona bezpieczeństwa Unii lub państw członkowskich przed poważnymi zagrożeniami ze strony podmiotów pozamilitarnych lub pozarządowych na ich własnym terytorium lub poza nim. Może to obejmować przykładowo ochronę granic, działania policji oraz misje kryzysowe”.

Art. 8. [Uzupełniające stosowanie przepisów k.c.; obliczanie terminów]

- 1. Do czynności podejmowanych przez zamawiającego, wykonawców oraz uczestników konkursu w postępowaniu o udzielenie zamówienia i konkursie oraz do umów w sprawach zamówień publicznych stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 i 1495), jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.**
 - 2. Termin oznaczony w godzinach rozpoczyna się z początkiem pierwszej godziny i kończy się z upływem ostatniej godziny.**
 - 3. Jeżeli początkiem terminu oznaczonego w godzinach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu godziny, w której to zdarzenie nastąpiło.**
 - 4. Termin obejmujący dwa lub więcej dni zawiera co najmniej dwa dni robocze.**
 - 5. Dniem roboczym nie jest dzień uznany ustawowo za wolny od pracy oraz sobota.**
1. W ust. 1 komentowanego przepisu ustanowiono regułę posiłkowego stosowania przepisów Kodeksu cywilnego. Jeżeli przepisy komentowanej ustawy nie stanowią inaczej, do czynności podejmowanych przez zamawiającego, wykonawców oraz uczestników konkursu w postępowaniu o udzielenie zamówienia i konkursie oraz do umów w sprawach zamówień publicznych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Dyspozycja ust. 1 wyraźnie zatem wskazuje, że jej przepisy stanowią *lex specialis* w stosunku do przepi-

²² Zob. UZP, *Zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa*, Warszawa 2011, s. 116.

sów Kodeksu cywilnego, których stosowanie ma charakter uzupełniający do regulacji zawartych w Prawie zamówień publicznych.

2. Do czynności podejmowanych przez zamawiającego i wykonawców w postępowaniu o udzielenie zamówienia, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, mają zastosowanie w szczególności następujące przepisy Kodeksu cywilnego:
 - 1) art. 6 – ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne;
 - 2) art. 65 § 1 – oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje;
 - 3) art. 65 § 2 – w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu;
 - 4) art. 66 § 1 – oświadczenie drugiej stronie woli zawarcia umowy stanowi ofertę, jeżeli określa istotne postanowienia umowy;
 - 5) art. 73–81 – dotyczące formy czynności prawnych, w tym formy pisemnej i elektronicznej;
 - 6) art. 95–109⁸ – dotyczące przedstawicielstwa (pełnomocnictwo, prokura);
 - 7) art. 355 § 1 – nakładający na dłużnika obowiązek staranności ogólnie wymaganej w stosunkach danego rodzaju (należyta staranność).
3. Komentowany przepis zawiera normę, zgodnie z którą także do umów w sprawach zamówień publicznych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej. W dotychczasowym Prawie zamówień publicznych z 2004 r. takie odeślanie znajdowało się w dziale regulującym problematykę umów w sprawach zamówień publicznych (por. art. 139 ust. 1 p.z.p.). Z uwagi na to, że komentowany przepis stanowi *lex specialis*, należy przyjąć, że pierwszeństwo stosowania ma Prawo zamówień publicznych przed przepisami Kodeksu cywilnego. Dotyczy to przykładowo określonych w Prawie zamówień publicznych reguł dokonywania zmiany umowy w sprawie zamówienia publicznego, które to wprowadzają ograniczenie zasady swobody zmiany umów określonej w art. 353¹ k.c. Ponadto w niektórych przypadkach zasady właściwe dla prawa cywilnego (np. zasada równości stron) doznają ograniczeń w związku ze szczególną pozycją zamawiającego jako podmiotu prowadzącego postępowanie i udzielającego zamówienia.
4. Komentowana ustawa w niewielkim zakresie precyzuje, jak należy liczyć wskazane w niej terminy. W związku z tym w zakresie nieuregulowanym w Prawie zamówień publicznych należy stosować, zgodnie z ust. 1 komentowanego przepisu, regulacje zawarte w art. 111–115 k.c. Określają one dzień (dobę) jako najmniejszą jednostkę, za pomocą której może być oznaczony termin. Według nich:
 - 1) termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia (tj. o godz. 24.00) – art. 111 § 1 k.c.;

- 2) jeżeli początkiem terminu ustalonego w dniach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło – art. 111 § 2 k.c.;
 - 3) termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w miesiącu nie było – w ostatnim dniu tego miesiąca; przykładowo: tygodniowy termin rozpoczynający się we wtorek upływa o godz. 24.00 w następny wtorek – art. 112 k.c.;
 - 4) jeżeli termin jest oznaczony na początek, środek lub koniec miesiąca, rozumie się przez to pierwszy, 15. lub ostatni dzień miesiąca; termin półmiesięczny jest równy 15 dniom – art. 113 k.c.;
 - 5) jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach lub latach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za dni 30, a rok za dni 365 – art. 114 k.c.
5. W ust. 2 i 3 komentowanego przepisu określono „szczególne” reguły obliczania terminu na wypadek oznaczenia go w godzinach. Stanowi to istotną różnicę między przepisami Kodeksu cywilnego a komentowaną ustawą, ponieważ Kodeks cywilny jako najkrótszą jednostkę do liczenia terminów przyjmuje dni. Zgodnie z ust. 2, jeżeli początkiem terminu oznaczonego w godzinach jest określona godzina, termin rozpoczyna się z początkiem pierwszej godziny i kończy się z upływem ostatniej godziny. Jeżeli natomiast termin określony w godzinach został oznaczony tak, że jego początek wyznacza pewne zdarzenie (np. otwarcie aukcji elektronicznej), przy obliczaniu tak oznaczonego terminu nie uwzględnia się godziny, w której to zdarzenie nastąpiło (ust. 3).
6. Reguły dotyczące obliczania terminu wyznaczonego w godzinach znajdują zastosowanie w szczególności przy ustalaniu terminu, kiedy możliwa będzie publikacja ogłoszenia o zamówieniu w innym miejscu niż Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej. W postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego o wartości równej lub przekraczającej progi unijne, jeżeli zamawiający nie został powiadomiony o publikacji ogłoszenia o zamówieniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w terminie 48 godzin od potwierdzenia przez Urząd Publikacji Unii Europejskiej otrzymania tego ogłoszenia, udostępnia to ogłoszenie na stronie internetowej prowadzonego postępowania i dodatkowo w innym, wybranym przez siebie miejscu (art. 88 ust. 3 p.z.p.). Ponadto z art. 89 ust. 3 p.z.p. wynika, że zamieszczenie wstępnego ogłoszenia informacyjnego następuje po publikacji ogłoszenia o profilu nabywcy w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, chyba że zamawiający w ciągu 48 godzin od potwierdzenia przez Urząd Publikacji Unii Europejskiej otrzymania tego ogłoszenia nie został powiadomiony o jego publikacji. Analogicznie termin 48 godzin obowiązuje także zamawiających sektorowych przy publikacji okresowych ogłoszeń informacyjnych o planowanych zamówieniach sektorowych (art. 370 ust. 2 p.z.p.).

7. Odniesienie do liczenia terminu w godzinach znajdzie zastosowanie także w przypadku okoliczności uregulowanej w art. 137 ust. 5 p.z.p. Dotyczy sytuacji, gdy zmiana treści SWZ prowadzi do zmiany treści ogłoszenia o zamówieniu, wówczas udostępnienie zmiany treści SWZ na stronie internetowej prowadzonego postępowania nie może nastąpić przed publikacją ogłoszenia o zamówieniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, z wyjątkiem przypadku, gdy zamawiający nie został powiadomiony o publikacji w terminie 48 godzin od potwierdzenia przez Urząd Publikacji Unii Europejskiej otrzymania tego ogłoszenia.
8. W ust. 4 komentowanego przepisu zawarto wymaganie, aby termin obejmujący 2 lub więcej dni zawierał co najmniej 2 dni robocze. Przepis ten stanowi *novum* w Prawie zamówień publicznych, nie był bowiem przewidziany w dotychczasowym Prawie zamówień publicznych z 2004 r. Wątpliwości w praktyce może wywoływać m.in. pytanie, czy przepis dotyczy jedynie terminów wyznaczanych przez zamawiającego według jego wyboru (choć brak takiego dookreślenia przez użycie sformułowania „wyznaczony”) czy także terminów wskazanych wprost w Prawie zamówień publicznych. Niemniej jednak należałoby przyjąć, że zamawiający powinien uwzględnić wymagania wynikające z komentowanego ust. 4 m.in. przy dokonywaniu zmiany terminu składania ofert (przedłużaniu), wyznaczaniu terminu na uzupełnienie podmiotowych środków dowodowych lub ich wyjaśnienie.
9. W ust. 5 komentowanego przepisu określa się, że dniem roboczym nie jest dzień uznany ustawowo za wolny od pracy oraz sobota. Dni ustawowo uznane za wolne od pracy zostały wymienione w art. 1 ustawy z 18.01.1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1920). Zalicza się do nich: 1 stycznia – Nowy Rok, 6 stycznia – Święto Trzech Króli, pierwszy dzień Wielkiej Nocy, drugi dzień Wielkiej Nocy, 1 maja – Święto Państwowe, 3 maja – Święto Narodowe Trzeciego Maja, pierwszy dzień Zielonych Świątek, dzień Bożego Ciała, 15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny, 1 listopada – Wszystkich Świętych, 11 listopada – Narodowe Święto Niepodległości, 25 grudnia – pierwszy dzień Bożego Narodzenia, 26 grudnia – drugi dzień Bożego Narodzenia, a także niedziele.

W komentowanym przepisie brak jest wprost odpowiednika dotychczasowego art. 14 ust. 2 p.z.p.2004, zgodnie z którym jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa dnia następnego po dniu lub dniach wolnych od pracy. Pomimo to taka reguła znajdzie zastosowanie na mocy ust. 1 komentowanego przepisu odsyłającego do przepisów Kodeksu cywilnego. Należy zatem w tym przypadku stosować art. 115 k.c., który stanowi, że jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą. Nie oznacza to jednak, że soboty, niedziele i dni ustawowo wolne od pracy mogą być pomijane przy liczeniu i wyznaczaniu terminu – termin ten ma bowiem charakter ciągły i wlicza się do niego wszystkie następujące po sobie dni (kalendarzowe).

ODDZIAŁ 2

Wyłączenia stosowania przepisów ustawy

Art. 9. [Zamówienia lub konkursy wyłączone spod regulacji]

Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień klasycznych oraz zamówień sektorowych, lub konkursów:

- 1) których zamawiający jest obowiązany udzielić lub które ma obowiązek przeprowadzić na podstawie innej, niż określona ustawą, procedury:
 - a) organizacji międzynarodowej,
 - b) wynikającej z porozumienia tworzącego zobowiązanie prawnomiędzynarodowe, jak umowa międzynarodowa zawarta między Rzeczpospolitą Polską a jednym lub wieloma państwami niebędącymi członkami Unii Europejskiej, w celu pozyskania dostaw, usług lub robót budowlanych na potrzeby zrealizowania lub prowadzenia wspólnego przedsięwzięcia;
- 2) w całości finansowanych przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą, jeżeli zamawiający stosuje do tych zamówień lub konkursów inną, niż określona ustawą, procedurę organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej;
- 3) finansowanych w ponad 50% przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą, jeżeli uzgodniono z nimi zastosowanie do tych zamówień lub konkursów innej, niż określona ustawą, procedury organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej.

Ustawa oprócz wskazania podmiotów, które są zobowiązane do jej stosowania, zawiera zamknięty katalog zamówień, odnośnie do których nie znajdują zastosowania jej przepisy. Enumeratywna lista obejmuje zamówienia, które udzielane będą poza režimem ustawy, przy czym należy pamiętać, że brak stosowania jej przepisów nie jest uzależniony od woli jednostki zamawiającej, a ma charakter kategoriyczny. Brak jest również podstaw do rozszerzenia interpretowania tego przepisu i objęcia jego zakresem innych typów usług czy też działalności niż wynikające z treści samego przepisu. W pierwszej kolejności należy wskazać, że spod ogólnej zasady stosowania ustawy zostały wyłączone zamówienia klasyczne, sektorowe lub konkursy:

- 1) przeprowadzane lub udzielane na podstawie procedur innych niż określone w ustawie:
 - a) procedur odnoszących się do organizacji międzynarodowej²³, przez którą rozumieć należy organizację i organy jej podlegające działające na podstawie prawa

²³ Takimi organizacjami mogą być przykładowo: ONZ – Organizacja Narodów Zjednoczonych (United Nations – UN), WTO – Światowa Organizacja Handlu (World Trade Organization), OECD – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Organization for Economic Cooperation and Development).

- międzynarodowego publicznego lub inny organ powołany w drodze umowy między co najmniej dwoma państwami lub na podstawie takiej umowy;
- b) procedur będących następstwem porozumienia tworzącego zobowiązanie prawnomiędzynarodowe, którego celem jest pozyskanie dostaw, usług lub robót budowlanych na potrzeby zrealizowania lub prowadzenia wspólnego przedsięwzięcia. Porozumienie takie zawierane jest pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a jednym lub wieloma państwami niebędącymi członkami Unii Europejskiej;
- 2) finansowanych w całości przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą²⁴, której większość kapitału własnego należy do państw będących członkami Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju lub banków centralnych takich państw. W przypadku takich zamówień lub konkursów zamawiający stosuje procedurę organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej;
- 3) finansowanych w ponad 50% przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą²⁵, której większość kapitału własnego należy do państw będących członkami Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju lub banków centralnych takich państw. Przy czym musi dojść do uzgodnienia z powyższymi podmiotami zastosowania do tych zamówień lub konkursów innej niż określona w ustawie procedury organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej.

Art. 10. [Wyłączenia podmiotowe]

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień lub konkursów udzielanych przez:

1) Narodowy Bank Polski związanych z:

- a) wykonywaniem zadań dotyczących realizacji polityki pieniężnej, a w szczególności zamówień na usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, kupnem i transferem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych,
- b) obrotem papierami wartościowymi emitowanymi przez Skarb Państwa,
- c) obsługą zarządzania długiem krajowym i zadłużeniem zagranicznym,
- d) emisją znaków pieniężnych i gospodarką tymi znakami,
- e) gromadzeniem rezerw dewizowych i zarządzaniem tymi rezerwami,
- f) gromadzeniem złota i metali szlachetnych,

²⁴ Takimi organizacjami przykładowo są: Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Grupa Banku Światowego, Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Rozwoju Rady Europy, Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych.

²⁵ Takimi organizacjami przykładowo są: Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Grupa Banku Światowego, Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Rozwoju Rady Europy, Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych.

- g) prowadzeniem rachunków bankowych i przeprowadzaniem bankowych rozliczeń pieniężnych;
- 2) Bank Gospodarstwa Krajowego:
- a) związanych z realizacją zadań dotyczących obsługi funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego oraz realizacją programów rządowych, w części dotyczącej:
 - prowadzenia rachunków bankowych, przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych i działalności na rynku międzybankowym,
 - pozyskiwania środków finansowych dla zapewnienia płynności finansowej, finansowania działalności obsługiwanych funduszy i programów oraz refinansowania akcji kredytowej,
 - b) związanych z operacjami na rynku międzybankowym dotyczących zarządzania długiem Skarbu Państwa oraz płynnością budżetu państwa,
 - c) związanych z wykonywaniem działalności bankowej przez Bank Gospodarstwa Krajowego, w części dotyczącej:
 - otwierania i prowadzenia rachunków bankowych, przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych i działalności na rynku międzybankowym,
 - pozyskiwania środków finansowych dla zapewnienia płynności finansowej oraz refinansowania akcji kredytowej,
 - d) o wartości mniejszej niż progi unijne;
- 3) zamawiających publicznych oraz zamawiających subsydiowanych, w celu prowadzenia działalności w zakresie:
- a) udostępniania publicznej sieci telekomunikacyjnej lub
 - b) obsługi publicznej sieci telekomunikacyjnej, lub
 - c) świadczenia publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych za pomocą publicznej sieci telekomunikacyjnej;
- 4) zamawiających sektorowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, wykonujących działalność sektorową w zakresie usług pocztowych, o której mowa w art. 5 ust. 4 pkt 6, w celu świadczenia usług:
- a) o wartości dodanej związanych z systemami teleinformatycznymi w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną, wyłącznie za pomocą takich systemów, w tym bezpiecznego przesyłania kodowanych dokumentów za pomocą systemów teleinformatycznych, usług zarządzania adresami i przesyłania poleconej poczty elektronicznej,
 - b) finansowych, objętych kodami CPV od 66100000–1 do 66720000–3, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, w szczególności przekazów pocztowych i pocztowych przelewów na konto,
 - c) filatelistycznych lub logistycznych;
- 5) instytucję pomostową, o której mowa w art. 2 pkt 26 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania

depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2019 r. poz. 795, 730, 1495, 1655 i 1798), lub podmiot zarządzający aktywami, o którym mowa w art. 2 pkt 46 tej ustawy.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień:

- 1) na usługi Narodowego Banku Polskiego;
- 2) na usługi Banku Gospodarstwa Krajowego, w zakresie bankowej obsługi jednostek, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) udzielanych instytucji gospodarki budżetowej przez organ władzy publicznej wykonujący funkcje organu założycielskiego tej instytucji, jeżeli łącznie są spełnione następujące warunki:
 - a) ponad 80% działalności instytucji gospodarki budżetowej dotyczy wykonywania zadań publicznych na rzecz tego organu władzy publicznej,
 - b) organ władzy publicznej sprawuje nad instytucją gospodarki budżetowej kontrolę odpowiadającą kontroli sprawowanej nad własnymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, polegającą na wpływie na cele strategiczne oraz istotne decyzje dotyczące zarządzania sprawami instytucji,
 - c) przedmiot zamówienia należy do zakresu działalności podstawowej instytucji gospodarki budżetowej określonego zgodnie z art. 26 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- 4) na usługi udzielane przez zamawiającego publicznego i zamawiającego sektorowego zamawiającemu publicznemu, któremu wyłączne prawo do świadczenia tych usług przyznano na podstawie ustawy lub innego aktu normatywnego podlegającego publikacji.

3. Przy obliczaniu procentu działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 lit. a, uwzględnia się:

- 1) średni całkowity obrót osiągnięty przez instytucję gospodarki budżetowej lub
 - 2) inną alternatywną miarę opartą na działalności, w szczególności koszty poniesione przez instytucję gospodarki budżetowej
- w odniesieniu do usług, dostaw lub robót budowlanych za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia.

4. Jeżeli ze względu na dzień utworzenia lub rozpoczęcia działalności przez instytucję gospodarki budżetowej lub reorganizację jej działalności, dane za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia dotyczące średniego całkowitego obrotu lub inna alternatywna miara oparta na działalności, w szczególności koszty poniesione przez instytucję gospodarki budżetowej, są niedostępne lub nieadekwatne, przy obliczaniu procentu działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 lit. a, uwzględnia się wiarygodną miarę, w szczególności prognozy dotyczące obrotu, kosztów lub innej alternatywnej miary.

1. Ustawodawca zniósł wymóg stosowania przepisów ustawy do zamówień lub konkursów udzielanych przez Narodowy Bank Polski²⁶ dokonywanych w związku z realizacją zadań banku centralnego Rzeczypospolitej Polskiej. Mając to na uwadze, NBP nie stosuje ustawy do kontraktowania zamówień odnoszących się do:
 - a) wykonywania zadań dotyczących realizacji polityki pieniężnej. Dotyczy to w szczególności zamówień na usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, kupnem i transferem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych;
 - b) obrotu papierami wartościowymi emitowanymi przez Skarb Państwa;
 - c) obsługi zarządzania długiem krajowym i zadłużeniem zagranicznym;
 - d) emisji znaków pieniężnych i gospodarką tymi znakami;
 - e) gromadzenia rezerw dewizowych i zarządzaniem tymi rezerwami;
 - f) gromadzenia złota i metali szlachetnych;
 - g) prowadzenia rachunków bankowych i przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych.
2. Podobnie ze stosowania Prawa zamówień publicznych zwolniono Bank Gospodarstwa Krajowego. Bank Gospodarstwa Krajowego jest państwowym bankiem rozwoju, którego misją jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz sektora publicznego w realizacji jego zadań. Bank ten działa w pierwszej kolejności w oparciu o przepisy ustawy z 14.03.2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1198) oraz przepisy ustawy – Prawo bankowe.

Zwolnienie ze stosowania przez ten bank przepisów Prawa zamówień publicznych dotyczy zamówień:

- a) związanych z realizacją zadań dotyczących obsługi funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego oraz z realizacją programów rządowych, w części dotyczącej:
 - prowadzenia rachunków bankowych, przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych i działalności na rynku międzybankowym,
 - pozyskiwania środków finansowych dla zapewnienia płynności finansowej, finansowania działalności obsługiwanych funduszy i programów oraz refinansowania akcji kredytowej;
- b) związanych z operacjami na rynku międzybankowym dotyczących zarządzania długiem Skarbu Państwa oraz płynnością budżetu państwa;
- c) związanych z wykonywaniem działalności bankowej przez Bank Gospodarstwa Krajowego w części dotyczącej:
 - otwierania i prowadzenia rachunków bankowych, przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych i działalności na rynku międzybankowym,

²⁶ Ustawa z 29.08.1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. z 2020 r. poz. 2027).

- pozyskiwania środków finansowych dla zapewnienia płynności finansowej oraz refinansowania akcji kredytowej;
 - d) o wartości mniejszej niż progi unijne.
3. Ze stosowania Prawa zamówień publicznych zwolniono także zamawiających publicznych oraz zamawiających subsydiowanych, w celu prowadzenia działalności w zakresie:
- a) udostępniania publicznej sieci telekomunikacyjnej lub
 - b) obsługi publicznej sieci telekomunikacyjnej, lub
 - c) świadczenia publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych za pomocą publicznej sieci telekomunikacyjnej.

Wyłączenie powyższego zakresu ma za zadanie uprościć świadczenie usług telekomunikacyjnych, w szczególności zapewnienie szerokiego i powszechnego dostępu do sieci Internet. Należy zauważyć, że przepisy nie obejmują swym zakresem samego nabywania szeroko rozumianych usług telekomunikacyjnych.

4. Kolejne zwolnienie dotyczy zamawiających sektorowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p., wykonujących działalność sektorową w zakresie usług pocztowych, mających związek z: przyjmowaniem, sortowaniem, przemieszczaniem, doręczaniem przesyłek pocztowych oraz zarządzaniem tymi usługami, a także obsługą druków bezadresowych, w celu świadczenia usług:
- a) o wartości dodanej związanych z systemami teleinformatycznymi w rozumieniu ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, wyłącznie za pomocą takich systemów, w tym bezpiecznego przesyłania kodowanych dokumentów za pomocą systemów teleinformatycznych, usług zarządzania adresami i przesyłania poleconej poczty elektronicznej; zgodnie z art. 2 pkt 3 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną przez system teleinformatyczny należy rozumieć zespół współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania, zapewniający przetwarzanie i przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych przez sieci telekomunikacyjne za pomocą właściwego dla danego rodzaju sieci telekomunikacyjnego urządzenia końcowego w rozumieniu ustawy z 16.07.2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. z 2019 r. poz. 2460 ze zm.);
 - b) finansowych – dotyczących usług ubezpieczeniowych, bankowych i inwestycyjnych (CPV od 66100000-1 do 66720000-3), w szczególności przekazów pocztowych i pocztowych przelewów na konto, spośród wyłączonych usług finansowych należy wymienić: 66100000-1 – Usługi bankowe i inwestycyjne, 66110000-4 – Usługi bankowe, 66120000-7 – Inwestycyjne usługi bankowe i usługi powiązane, 66130000-0 – Usługi brokerskie i usługi podobne w zakresie zabezpieczenia ubezpieczeń towarów, 66140000-3 – Usługi zarządzania pakietem, 66150000-6 – Usługi administrowania rynkami finansowymi, 66160000-9 – Usługi powiernicze i prze-

chowywania (aktywów), 66170000-2 – Usługi w zakresie doradztwa finansowego, przetwarzania transakcji finansowych i usługi izb rozrachunkowych, 66180000-5 – Usługi wymiany walut, 66190000-8 – Usługi maklerskie w zakresie pożyczek, 66500000-5 – Usługi ubezpieczeniowe i emerytalne, 66600000-6 – Usługi skarbowe, 66700000-7 – Usługi reasekuracji, 66710000-0 – Usługi reasekuracji na życie, 66720000-3 – Usługi reasekuracji od następstw nieszczęśliwych wypadków i ubezpieczeń zdrowotnych;

- c) filatelistycznych, czyli usług związanych z kolekcjonowaniem artykułów pocztowych; do tej grupy zaliczają się nie tylko znaczki pocztowe, lecz również datowniki okolicznościowe czy same koperty;
- d) dodatkowo ustawa nie znajduje zastosowania do kontraktowania usług logistycznych, przy czym zakres tych usług został określony w art. 7 lit. d dyrektywy 2014/24/UE, gdzie wskazano, że są to usługi stanowiące połączenie fizycznego doręczenia lub magazynowania z innymi niepocztowymi funkcjami.

5. Zwolnieniem objęto także instytucję pomostową, o której mowa w art. 2 pkt 26 u.BFG, lub podmiot zarządzający aktywami, o którym mowa w art. 2 pkt 46 tej ustawy. Wskazane w art. 2 pkt 26 i 46 u.BFG są podmioty, których jedynym akcjonariuszem lub podmiotem dominującym jest fundusz utworzony w celu:

- 1) przeniesienia na ten podmiot praw udziałowych podmiotu w restrukturyzacji, jego przedsiębiorstwa albo praw majątkowych lub zobowiązań podmiotu w restrukturyzacji w celu kontynuowania w całości lub części działalności prowadzonej przez podmiot w restrukturyzacji (tzw. instytucja pomostowa) lub
- 2) przeniesienia praw majątkowych i powiązanych z nimi zobowiązań podmiotu w restrukturyzacji lub instytucji pomostowej w celu zarządzania tymi prawami, w tym ich zbycia lub likwidacji (tzw. podmiot zarządzający aktywami).

Wymieniona w przepisie instytucja pomostowa to podmiot, którego jedynym akcjonariuszem lub podmiotem dominującym jest fundusz utworzony w celu przeniesienia na ten podmiot praw udziałowych podmiotu w restrukturyzacji, jego przedsiębiorstwa albo praw majątkowych lub zobowiązań podmiotu w restrukturyzacji w celu kontynuowania w całości lub części działalności prowadzonej przez podmiot w restrukturyzacji; natomiast podmiot zarządzający aktywami to podmiot, którego jedynym akcjonariuszem lub podmiotem dominującym jest fundusz utworzony w celu przeniesienia praw majątkowych i powiązanych z nimi zobowiązań podmiotu w restrukturyzacji lub instytucji pomostowej w celu zarządzania tymi prawami, w tym ich zbycia lub likwidacji.

Wypłat środków gwarantowanych może dokonywać w imieniu i na rachunek funduszu podmiot uprawniony do reprezentacji lub inny podmiot, z którym fundusz zawarł umowę o dokonanie wypłat środków gwarantowanych. Decyzję w tym zakresie podej-

muje Zarząd funduszu. Przy wyborze sposobu wypłaty środków gwarantowanych Zarząd funduszu uwzględnia konieczność zapewnienia ochrony interesów deponentów, w tym terminowości wypłat, a także poziom kosztów przewidzianych do poniesienia w celu wypłaty środków gwarantowanych²⁷.

6. Regulacji wynikających z ustawy nie stosuje się do zamówień:

- 1) na usługi Narodowego Banku Polskiego;
- 2) na usługi Banku Gospodarstwa Krajowego w zakresie bankowej obsługi jednostek sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych oraz innych niż powyższe, państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) udzielanych instytucji gospodarki budżetowej²⁸ przez organ władzy publicznej wykonujący funkcje organu założycielskiego tej instytucji, jeżeli łącznie są spełnione następujące warunki:
 - a) ponad 80% działalności instytucji gospodarki budżetowej dotyczy wykonywania zadań publicznych na rzecz tego organu władzy publicznej,
 - b) organ władzy publicznej sprawuje nad instytucją gospodarki budżetowej kontrolę odpowiadającą kontroli sprawowanej nad własnymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, polegającą na wpływie na cele strategiczne oraz istotne decyzje dotyczące zarządzania sprawami instytucji,
 - c) przedmiot zamówienia należy do zakresu działalności podstawowej instytucji gospodarki budżetowej i ujęty został w statucie tej instytucji;
- 4) na usługi udzielane przez zamawiającego publicznego i zamawiającego sektorowego zamawiającemu publicznemu, któremu wyłączne prawo do świadczenia tych usług przyznano na podstawie ustawy lub innego aktu normatywnego podlegającego publikacji.

Artykuł 10 lit. e dyrektywy 2014/24/UE stanowi, że dyrektywa nie ma zastosowania do zamówień publicznych na usługi w zakresie usług finansowych związanych z emisją, sprzedażą, zakupem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/39/WE, usług banku centralnego oraz operacji przeprowadzanych z Europejskim Instrumentem Stabilności Finansowej i Europejskim Mechanizmem Stabilności. Motyw 26 preambuły dyrektywy 2014/24/UE wskazuje, jak należy rozumieć pojęcie instrumentów finansowych, odsyłając do innych aktów prawnych z zakresu rynku wewnętrznego. Ponadto w motywie tym

²⁷ Art. 45 ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji.

²⁸ Instytucja gospodarki budżetowej jest jednostką sektora finansów publicznych tworzoną w celu realizacji zadań publicznych, która: 1) odpłatnie wykonuje wyodrębnione zadania; 2) pokrywa koszty swojej działalności oraz zobowiązania z uzyskiwanych przychodów; art. 23. u.f.p.

zastrzeżono w związku z utworzeniem Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej i Europejskiego Mechanizmu Stabilności, że operacje prowadzone z wykorzystaniem tego instrumentu i tego mechanizmu powinny być wyłączone z zakresu niniejszej dyrektywy. Ponadto ustawodawca unijny ostatecznie doprecyzował, że pożyczki – bez względu na to, czy są one związane z emisją papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych, czy też z innymi operacjami dotyczącymi takich papierów lub instrumentów – powinny być wyłączone z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy.

Wyłączenie związane z udzielaniem zamówień instytucji gospodarki budżetowej przez organ władzy publicznej wykonujący funkcje organu założycielskiego tej instytucji jest powiązane z zaistnieniem przewidzianych przepisem okoliczności. Przede wszystkim ponad 80% działalności instytucji gospodarki budżetowej dotyczy wykonywania zadań publicznych na rzecz tego organu władzy publicznej. Obsługa bankowa środków budżetu państwa²⁹ w zakresie krajowych środków finansowych prowadzona jest przez wykorzystanie wydzielonych w tym celu kont bankowych:

- 1) centralny rachunek bieżący budżetu państwa, z podziałem na rachunki dochodów i wydatków oraz rachunki środków do sfinansowania pożyczkowych potrzeb budżetu państwa;
- 2) rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych, z podziałem na rachunki dochodów i wydatków, oraz prowadzone dla tych rachunków rachunki VAT, w oparciu o zapisy rozdziału 3a Prawa bankowego;
- 3) rachunki bieżące urzędów obsługujących organy podatkowe, w celu gromadzenia dochodów budżetu państwa, z podziałem na rachunki dla niektórych rodzajów dochodów;
- 4) rachunki bieżące państwowych funduszy celowych (o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej), oraz prowadzone dla tych rachunków rachunki VAT, w oparciu o zapisy rozdziału 3a Prawa bankowego;
- 5) rachunki pomocnicze oraz prowadzone dla tych rachunków rachunki VAT, w oparciu o zapisy rozdziału 3a Prawa bankowego;
- 6) rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Przy obliczaniu procentu działalności instytucji gospodarki budżetowej na rzecz organu założycielskiego tej instytucji uwzględnia się:

- 1) średni całkowity obrót osiągnięty przez instytucję gospodarki budżetowej lub
 - 2) inną alternatywną miarę opartą na działalności, w szczególności koszty poniesione przez instytucję gospodarki budżetowej
- w odniesieniu do usług, dostaw lub robót budowlanych za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia.

²⁹ Art. 196 u.f.p.

W sytuacji, w której dane za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia dotyczące średniego całkowitego obrotu lub inna alternatywna miara oparta na działalności, m.in. koszty poniesione przez instytucję gospodarki budżetowej, są niedostępne lub nieadekwatne, ze względu na dzień utworzenia lub rozpoczęcia działalności przez instytucję gospodarki budżetowej lub reorganizację jej działalności, chcąc obliczyć procent działalności instytucji gospodarki budżetowej na rzecz organu założycielskiego tej instytucji, należy oprzeć się na prognozach dotyczących obrotu, kosztów lub na innych alternatywnych wartościach.

Art. 11. [Wyłączenia przedmiotowe]

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień lub konkursów, których przedmiotem:

- 1) są usługi arbitrażowe lub pojednawcze;
- 2) są usługi prawne:
 - a) zastępstwa procesowego wykonywanego przez adwokata, radcę prawnego lub prawnika zagranicznego w rozumieniu ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1874 oraz z 2019 r. poz. 730), w postępowaniu arbitrażowym lub pojednawczym, lub przed sądami, trybunałami lub innymi organami publicznymi państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państw trzecich lub przed międzynarodowymi sądami, trybunałami, instancjami arbitrażowymi lub pojednawczymi,
 - b) doradztwa prawnego wykonywanego przez adwokata, radcę prawnego lub prawnika zagranicznego w rozumieniu ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie przygotowania postępowań, o których mowa w lit. a, lub gdy zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że sprawa, której dotyczy to doradztwo, stanie się przedmiotem tych postępowań,
 - c) notarialnego poświadczenia i uwierzytelniania dokumentów,
 - d) do świadczenia których wykonawcy są wyznaczani przez sąd lub trybunał danego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, lub wyznaczani z mocy prawa w celu wykonania konkretnych zadań pod nadzorem takich trybunałów lub sądów,
 - e) związane z wykonywaniem władzy publicznej;
- 3) są usługi badawcze lub rozwojowe, chyba że są one objęte kodami CPV od 73000000-2 do 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 i 73430000-5, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, oraz spełnione są łącznie następujące warunki:
 - a) korzyści z tych usług przypadają wyłącznie zamawiającemu na potrzeby jego własnej działalności,

- b) całość wynagrodzenia za świadczoną usługę wypłaca zamawiający;
- 4) jest nabycie audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie, produkcja lub koprodukcja, jeżeli są przeznaczone na potrzeby świadczenia audiowizualnych usług medialnych lub radiowych usług medialnych – udzielanych przez dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych;
 - 5) jest zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych;
 - 6) jest nabycie własności lub innych praw do istniejących budynków lub nieruchomości;
 - 7) są usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, kupnem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych, w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2286, z późn. zm.), oraz operacje przeprowadzane z Europejskim Instrumentem Stabilności Finansowej i Europejskim Mechanizmem Stabilności;
 - 8) są pożyczki lub kredyty, bez względu na to, czy wiążą się one z emisją, sprzedażą, kupnem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, z wyjątkiem kredytów zaciąganych przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach limitów zobowiązań określonych w uchwale budżetowej;
 - 9) są usługi w dziedzinie obrony cywilnej, ochrony ludności i zapobiegania niebezpieczeństwom, świadczone przez organizacje lub stowarzyszenia o charakterze niekomercyjnym i objęte kodami CPV 75250000–3, 75251000–0, 75251100–1, 75251110–4, 75251120–7, 75252000–7, 75222000–8, 98113100–9 oraz 85143000–3, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, z wyjątkiem usług transportu sanitarnego pacjentów;
 - 10) są usługi publiczne w zakresie transportu pasażerskiego koleją lub metrem;
 - 11) są dostawy uprawnień do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji, jednostek poświadczonej redukcji emisji oraz jednostek redukcji emisji, w rozumieniu przepisów o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji.
2. Przepisów ustawy nie stosuje się do umów:
- 1) z zakresu prawa pracy;
 - 2) koncesji na roboty budowlane oraz koncesji na usługi w rozumieniu ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1528 i 1655), chyba że ustawa stanowi inaczej;
 - 3) o których mowa w art. 149 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668, z późn. zm.).
3. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem:

- 1) procesu wypłat środków gwarantowanych, o których mowa w art. 2 pkt 65 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, w szczególności usług świadczonych przez podmiot, z którym zostanie zawarta umowa o dokonanie wypłat środków gwarantowanych;
- 2) przymusowej restrukturyzacji albo umorzeniem lub konwersją instrumentów kapitałowych, których przedmiotem jest:
 - a) przeprowadzenie oszacowania,
 - b) świadczenie usług doradztwa, w tym doradztwa strategicznego, ekonomiczno-finansowego, podatkowego, prawnego i informatycznego,
 - c) powierzenie przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu wykonywania pośrednictwa w zakresie czynności wymienionych w art. 5 i art. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 2187, z późn. zm.) w imieniu i na rzecz banku w restrukturyzacji, oraz czynności związanych z działalnością prowadzoną przez firmę inwestycyjną w restrukturyzacji, w tym z prowadzoną przez nią działalnością maklerską.
4. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień dotyczących wytwarzania:
 - 1) blankietów dokumentów publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 53, 1091 i 1716), oraz ich personalizacji lub indywidualizacji;
 - 2) znaków akcyzy;
 - 3) znaków legalizacyjnych i nalepek kontrolnych, o których mowa w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1990, z późn. zm.);
 - 3)³⁰ znaków legalizacyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1990, z późn. zm.);
 - 4) kart do głosowania i nakładek na karty do głosowania, o których mowa odpowiednio w art. 40 § 1 i art. 40a § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504) oraz w art. 20 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1444 i 1504);
 - 5) znaków holograficznych umieszczanych na zaświadczeniach o prawie do głosowania, o których mowa w art. 32 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy;
 - 6) układu mikroprocesorowego z oprogramowaniem służącym do zarządzania dokumentami publicznymi, systemów i baz informatycznych niezbędnych do zastosowania dokumentów publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 2

³⁰ Art. 11 ust. 4 pkt 3 zmieniony przez art. 11 ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. (Dz. U. poz. 1517) zmieniającej nin. ustawę z dniem 4 września 2022 r.

ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych, zawierających warstwę elektroniczną, zgodnie z ich przeznaczeniem.

5. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień o wartości mniejszej niż progi unijne:

- 1) których przedmiotem są dostawy lub usługi służące wyłącznie do celów prac badawczych, eksperymentalnych, naukowych lub rozwojowych, które nie służą prowadzeniu przez zamawiającego produkcji masowej służącej osiągnięciu rentowności rynkowej lub pokryciu kosztów badań lub rozwoju;
- 2) których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej związanej z organizacją wystaw, koncertów, konkursów, festiwali, widowisk, spektakli teatralnych, przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej lub z gromadzeniem materiałów bibliotecznych przez biblioteki lub muzealiów, a także z zakresu działalności archiwalnej związanej z gromadzeniem materiałów archiwalnych, jeżeli zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwale przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności;
- 3) udzielanych przez inne niż określone w ust. 1 pkt 4 podmioty, których przedmiotem działalności jest produkcja i koprodukcja audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie, jeżeli zamówienia te są przeznaczone na potrzeby świadczenia audiowizualnych usług medialnych lub radiowych usług medialnych;
- 4) których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności oświatowej związanej z gromadzeniem w bibliotekach szkolnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481 i 1818), jeżeli zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwale przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności;
- 5) których przedmiotem są usługi lub roboty budowlane realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w gminnym programie rewitalizacji oraz wykonywane na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o których mowa odpowiednio w rozdziałach 4 i 5 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1398 oraz z 2019 r. poz. 730 i 1696), jeżeli zamówienia te udzielane są:
 - a) przez gminę lub gminne jednostki organizacyjne organizacjom pozarządowym lub spółdzielniom socjalnym, a przedmiot zamówienia należy do działalności statutowej wykonawcy lub
 - b) w celu aktywizacji osób mających miejsce zamieszkania na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w rozdziale 5 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji;
- 6) których przedmiotem są usługi z zakresu leśnictwa, objęte kodami CPV 77200000-2, 77210000-5, 77211000-2, 77211100-3, 77211200-4, 77211300-5, 77211400-6, 77211500-7, 77211600-8, 77220000-8, 77230000-1, 77231000-8,

77231200–0, 77231600–4 oraz 77231700–5 określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień;

- 7) udzielanych w ramach realizacji współpracy rozwojowej przez jednostki wojskowe, określone na podstawie art. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2014 r. poz. 1510 oraz z 2019 r. poz. 1726);
- 8) udzielanych przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego albo jednostki organizacyjne mu podległe lub przez niego nadzorowane przywieziennym zakładom pracy, prowadzonym jako przedsiębiorstwa państwowe albo instytucje gospodarki budżetowej, związanych z zatrudnieniem osób pozbawionych wolności, jeżeli zasadniczą część działalności przywieziennego zakładu pracy dotyczy wykonywania zadań powierzonych mu przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego lub jednostki organizacyjne mu podległe lub przez niego nadzorowane;
- 9) udzielanych przez zarządzającego specjalną strefą ekonomiczną, o którym mowa w ustawie z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 482), będącego podmiotem, o którym mowa w art. 4 pkt 3.

6. Do zasadniczej części działalności przywieziennego zakładu pracy, o której mowa w ust. 5 pkt 8, wlicza się działalność związaną z realizacją zamówień w związku ze społeczną i zawodową integracją osób, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 5.

1. Przepisy dotyczące wyłączeń przedmiotowych do zamówień lub konkursów nie zostały w sposób zasadniczy zmienione, raczej dokonano ich pogrupowania.
2. Wyłączeniem objęto podobnie jak w dotychczasowym stanie prawnym usługi arbitrażowe lub pojednawcze; usługa arbitrażowa lub pojednawcza może polegać na polubownym rozstrzygnięciu sporu w sprawach cywilnych przez arbitrów. Ponadto usługa ta może polegać na podejmowaniu przez mediatora lub koncyliatora, tj. osobę pośredniczącą między stronami, działań w celu rozwiązania konfliktu; przepis będzie miał zastosowanie w przypadku korzystania z przepisów dotyczących pozasądowego rozwiązywania sporów (dział X Prawa zamówień publicznych). Zgodnie z motywem 24 dyrektywy 2014/24/UE: „Należy przypomnieć, że usługi arbitrażowe i pojednawcze oraz inne podobne formy alternatywnego rozwiązywania sporów są zwykle świadczone przez podmioty lub osoby fizyczne zatwierdzone lub wybrane w sposób, który nie może być regulowany przepisami dotyczącymi zamówień. Należy doprecyzować, że niniejsza dyrektywa nie powinna mieć zastosowania do zamówień na takie usługi, bez względu na ich nazwę w prawie krajowym”. Usługi takie zostały wyłączone ze stosowania dyrektywy w lit. c art. 10 zatytułowanego „Wyłączenia szczególne dotyczące zamówień na usługi”. Temat ten był także przedmiotem orzecznictwa TS – zob. wyrok z 6.06.2019 r., C-264/18, P.M. i in. v. Ministerraad, EU:C:2019:472: „31. Co się tyczy,

po pierwsze, usług arbitrażowych i pojednawczych, o których mowa w art. 10 lit. c) dyrektywy 2014/24, jej motyw 24 stanowi, że podmioty lub osoby świadczące usługi arbitrażowe i pojednawcze oraz inne podobne formy alternatywnego rozwiązywania sporów są wybierane w sposób, który nie może być regulowany przepisami dotyczącymi zamówień publicznych. 32 Arbitrzy i rozjemcy muszą być bowiem w każdym przypadku zaakceptowani przez wszystkie strony sporu i są wyznaczani w drodze obopólnego porozumienia stron. Podmiot publiczny, który wszcząłby postępowanie w sprawie udzielenia zamówienia publicznego na usługi arbitrażowe lub pojednawcze, nie mógłby zatem narzucić drugiej stronie wybranego wykonawcy tego zamówienia jako wspólnego arbitra lub rozjemcy. 33. Zważywszy na ich obiektywne cechy, usługi arbitrażowe i pojednawcze, o których mowa w art. 10 lit. c), nie są zatem porównywalne z innymi usługami objętymi zakresem stosowania dyrektywy 2014/24. Wynika stąd, że prawodawca Unii, bez naruszenia zasady równego traktowania, w ramach przysługującego mu zakresu uznania mógł wyłączyć usługi, o których mowa w art. 10 lit. c) dyrektywy 2014/24 z jej zakresu stosowania³¹.

3. Podobnie wyłączeniem objęto zlecenie usług prawnych:

- 1) zastępstwa procesowego wykonywanego przez adwokata, radcę prawnego lub prawnika zagranicznego w rozumieniu ustawy z 5.07.2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2020 r. poz. 823), w postępowaniu arbitrażowym lub pojednawczym, lub przed sądami, trybunałami lub innymi organami publicznymi państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państw trzecich lub przed międzynarodowymi sądami, trybunałami, instancjami arbitrażowymi lub pojednawczymi, zgodnie z art. 1 ust. 2 przywołanej ustawy pomoc prawna oznacza działalność w zakresie odpowiadającym uprawnieniom adwokata lub radcy prawnego i obejmuje w szczególności udzielanie porad prawnych, sporządzanie opinii prawnych, opracowywanie projektów aktów prawnych oraz występowanie przed sądami i urzędami;
- 2) doradztwa prawnego wykonywanego przez adwokata, radcę prawnego lub prawnika zagranicznego w rozumieniu ustawy z 5.07.2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie przygotowania postępowań, o których mowa w lit. a, lub gdy zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że sprawa, której dotyczy to doradztwo, stanie się przedmiotem tych postępowań;
- 3) notarialnego poświadczania i uwierzytelniania dokumentów;
- 4) do świadczenia, których wykonawcy są wyznaczani przez sąd lub trybunał danego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub wyznaczani z mocy prawa w celu wykonania konkretnych zadań pod nadzorem takich trybunałów lub sądów; jest

³¹ https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0018/41427/orzeczenie-z-dnia-6-czerwca-2019-r.-w-sprawie-C-264_18-P.M.-e.a.pdf (dostęp: 10.01.2021 r.).

to nowe wyłączenie w stosunku do dotychczasowego stanu prawnego (art. 4 pkt 3 lit. ea p.z.p.2004);

5) związane z wykonywaniem władzy publicznej.

4. Wyłączeniem objęte są również usługi badawcze lub rozwojowe, chyba że są one objęte kodami CPV od 73000000-2 do 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 i 73430000-5, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień; przywołane kody CPV to: 73000000-2 – Usługi badawcze i eksperymentalno-rozwojowe oraz pokrewne usługi doradcze, 73100000-3 – Usługi badawcze i eksperymentalno-rozwojowe, 73110000-6 – Usługi badawcze, 73111000-3 – Laboratoryjne usługi badawcze, 73112000-0 – Usługi badań morskich, 73120000-9 – Usługi eksperymentalno-rozwojowe, 73300000-5 – Projekt i realizacja badań oraz rozwój, 73420000-2 – Studium przedwykonalności i demonstracja technologiczna, 73430000-5 – Testy i ocena; wyłączenie dotyczy przypadku, gdy spełnione są łącznie następujące warunki: korzyści z tych usług przypadają wyłącznie zamawiającemu na potrzeby jego własnej działalności, całość wynagrodzenia za świadczoną usługę wypłaca zamawiający.
5. Kolejnym wyłączeniem przedmiotowym objęto nabycie audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie, produkcję lub koprodukcję, jeżeli są przeznaczone na potrzeby świadczenia audiowizualnych usług medialnych lub radiowych usług medialnych; wyłączenie dotyczy tylko zamówień udzielanych przez dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych. Wyłączeniem objęty jest również zakup czasu antenowego lub audycji od tych dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych. Szerzej opinia UZP, *Wyłączenie obowiązku stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych do udzielania zamówień w przedmiocie nabywania, przygotowania, produkcji lub koprodukcji materiałów programowych przeznaczonych do emisji w radiu, telewizji lub Internecie*³².
6. Pozostawiono jako wyłączenie nabycie własności lub innych praw do istniejących budynków lub nieruchomości; wyłączenie dotyczy nabycia własności lub innych praw do istniejących budynków lub nieruchomości. W tym miejscu trzeba za Prezesem UZP wskazać „iż wyłączenie stosowania przepisów ustawy określone w art. 4 pkt 3 lit. i) [dotychczasowa norma prawna – dop. aut.] ustawy następuje tylko w przypadku nabycia lub najmu nieruchomości z gotowym już obiektem budowlanym, który nie został wykonany na polecenie zamawiającego, czyli bez wcześniejszego określenia jego wymagań w stosunku do niego”³³. Z powyższej kwalifikacji wynika brak

³² <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/opinie-archiwalne/wylaczenie-obowiazku-stosowania-przepisow-ustawy-prawo-zamowien-publicznych-do-udzielania-zamowien-w-przedmiocie-nabywania-przygotowania-produkcji-lub-koprodukcji-materialow-programowych-przeznaczonych-do-emisji-w-radiu-telewizji-lub-internecie> (dostęp: 7.09.2020 r.).

³³ Kontrola UZP z 21.09.2015 r., KND/1/15, SZUKIO/61277.

możliwości uznania, że nabycie budynku, który zostanie od podstaw wybudowany na potrzeby zamawiającego lub którego projekt zostanie zmieniony w istotny sposób w celu dostosowania go do potrzeb zamawiającego, stanowi okoliczność wyłączającą stosowanie tego przepisu Prawa zamówień publicznych: „Dlatego należy stwierdzić, że wyłączenie zastosowania ustawy prawo zamówień publicznych nie obejmuje zamówień, których przedmiotem jest nabycie własności nieruchomości oraz innych praw do nieruchomości (art. 4 pkt 3 lit. «i» p.z.p.), jeżeli nieruchomość ta, w szczególności budynek jeszcze nie powstała albo wymaga przeprowadzenia znacznych robót budowlanych (przebudowy, rozbudowy itp.) w rozumieniu prawa zamówień publicznych (art. 2 pkt 8 p.z.p.), w zakresie oczekiwanym przez zamawiającego, a zwłaszcza, że względu na rozmiary robót, w miarę ich postępowania, sfinansowanych przez niego. Ma rację skarżący, że mając na uwadze całokształt okoliczności w rozpatrywanej sprawie należy przyjąć, że pomiędzy pozwanymi doszło do zawarcia, nie tylko umowy przedwstępnej sprzedaży ale również umowy w sprawie zamówienia publicznego na roboty budowlane”³⁴.

7. Wyłączeniem przedmiotowym objęto również usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, kupnem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych, w rozumieniu ustawy z 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2020 r. poz. 89 ze zm.), oraz operacje przeprowadzane z Europejskim Instrumentem Stabilności Finansowej i Europejskim Mechanizmem Stabilności; zgodnie z art. 2 przywołanej ustawy instrumentami finansowymi w rozumieniu ustawy są: papiery wartościowe; niebędące papierami wartościowymi: tytuły uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania, instrumenty rynku pieniężnego, opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward na stopę procentową, inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest papier wartościowy, waluta, stopa procentowa, wskaźnik rentowności, uprawnienie do emisji lub inny instrument pochodny, indeks finansowy lub wskaźnik finansowy, które są wykonywane przez dostawę lub rozliczenie pieniężne, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, o których mowa w art. 10 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z 25.04.2016 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy (Dz.Urz. UE L 87 z 2017 r., s. 1, ze sprost. i zm.), opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward na stopę procentową oraz inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest towar i które są wykonywane przez rozliczenie pieniężne lub mogą być wykonane przez rozliczenie pieniężne według wyboru jednej ze stron, opcje, kontrakty terminowe, swapy oraz inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest towar i które mogą być wykonane przez dostawę, pod warunkiem że są dopuszczo-

³⁴ Wyrok SN z 16.09.2009 r., II CSK 104/09, LEX nr 527136.

ne do obrotu w systemie obrotu instrumentami finansowymi, z wyłączeniem produktów energetycznych będących przedmiotem obrotu hurtowego na OTF, które muszą być wykonywane przez dostawę, niedopuszczone do obrotu w systemie obrotu instrumentami finansowymi opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward oraz inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest towar i które mogą być wykonane przez dostawę, a które nie są przeznaczone do celów handlowych i wykazują właściwości innych pochodnych instrumentów finansowych, instrumenty pochodne dotyczące przenoszenia ryzyka kredytowego, kontrakty na różnicę, opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward dotyczące stóp procentowych oraz inne instrumenty pochodne odnoszące się do zmian klimatycznych, stawek frachtowych oraz stawek inflacji lub innych oficjalnych danych statystycznych, które są wykonywane przez rozliczenie pieniężne albo mogą być wykonane przez rozliczenie pieniężne według wyboru jednej ze stron, a także instrumenty pochodne, o których mowa w art. 8 rozporządzenia 2017/565, i inne, które wykazują właściwości innych pochodnych instrumentów finansowych, uprawnienia do emisji.

8. Z niewielką zmianą utrzymano także wyłączenie w stosunku do udzielania pożyczek lub kredytów, bez względu na to, czy wiążą się one z emisją, sprzedażą, kupnem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, wyłączenie nie dotyczy jednak kredytów zaciąganych przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach limitów zobowiązań określonych w uchwale budżetowej (było „w granicach upoważnień zawartych w uchwale budżetowej”).
9. Kolejnym wyłączeniem przedmiotowym objęto usługi w dziedzinie obrony cywilnej, ochrony ludności i zapobiegania niebezpieczeństwom, świadczone przez organizacje lub stowarzyszenia o charakterze niekomercyjnym i objęte kodami CPV 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 oraz 85143000-3, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, z wyjątkiem usług transportu sanitarnego pacjentów; wyłączenie dotyczy usług określonych kodami 75250000-3 – Usługi straży pożarnej oraz ratownicze, 75251000-0 – Usługi straży pożarnej, 75251100-1 – Usługi służb pożarniczych, 75251110-4 – Usługi ochrony przeciwpożarowej, 75251120-7 – Usługi ochrony przeciwpożarowej lasów, 75252000-7 – Służby ratownicze, 75222000-8 – Usługi obrony cywilnej, 98113100-9 – Usługi w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, 85143000-3 – Usługi ambulatoryjne.
10. *Novum* stanowi wyłączenie usług publicznych w zakresie transportu pasażerskiego koleją lub metrem.
11. Wyłączeniem objęte są dostawy uprawnień do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji, jednostek poświadczonej redukcji emisji oraz jednostek re-

dukcji emisji, w rozumieniu przepisów o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji.

12. W ust. 2 komentowanego przepisu wyłączono stosowanie przepisów do umów:
 - 1) z zakresu prawa pracy;
 - 2) koncesji na roboty budowlane oraz koncesji na usługi w rozumieniu ustawy z 21.10.2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz.U. z 2019 r. poz. 1528 ze zm.), chyba że ustawa stanowi inaczej;
 - 3) o których mowa w art. 149 ust. 2 p.s.w.n.; na podstawie przywołanego przepisu uczelnia, w drodze umowy, może powierzyć spółce celowej:
 - a) zarządzanie prawami do wyników lub do *know-how*, o których mowa w ust. 1, w zakresie komercjalizacji bezpośredniej,
 - b) zarządzanie infrastrukturą badawczą.
13. Kolejna grupa wyłączeń dotyczy zamówień związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem:
 - 1) procesu wypłat środków gwarantowanych, o których mowa w art. 2 pkt 65 u.BFG, w szczególności usług świadczonych przez podmiot, z którym zostanie zawarta umowa o dokonanie wypłat środków gwarantowanych; środki gwarantowane, o których stanowi przepis, to środki deponenta objęte ochroną gwarancyjną do wysokości, o której mowa w art. 24 ust. 1, 3 i 4 u.BFG;
 - 2) przymusowej restrukturyzacji albo umorzeniem lub konwersją instrumentów kapitałowych, których przedmiotem jest przeprowadzenie oszacowania, świadczenie usług doradztwa, w tym doradztwa strategicznego, ekonomiczno-finansowego, podatkowego, prawnego i informatycznego, powierzenie przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu wykonywania pośrednictwa w zakresie czynności wymienionych w art. 5 i 6 pr. bank. w imieniu i na rzecz banku w restrukturyzacji, oraz czynności związanych z działalnością prowadzoną przez firmę inwestycyjną w restrukturyzacji, w tym z prowadzoną przez nią działalnością maklerską; przywołane artykuły dotyczą czynności bankowych (art. 5 pr. bank.) oraz pozostałej działalności banków (art. 6 pr. bank.).
14. Przepisów ustawy nie stosuje się również do zamówień dotyczących wytwarzania:
 - 1) blankietów dokumentów publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 2 ustawy z 22.11.2018 r. o dokumentach publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 725 ze zm.), oraz ich personalizacji lub indywidualizacji, przykładowo takimi dokumentami są: dowód osobisty, dokumenty paszportowe, Karta Polaka; legitymacja dokumentująca niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności; Prawo wykonywania zawodu lekarza; Prawo wykonywania zawodu lekarza dentystry, prawo jazdy, profesjonalny dowód rejestracyjny oraz dowód rejestracyjny pojazdu, z wyłączeniem dowodów rejestracyjnych pojazdów, o których mowa w art. 73 ust. 3 ustawy z 20.06.1997 r.

– Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 110 ze zm.), karta pojazdu, legitymacje służbowe:

- a) policjantów,
 - b) funkcjonariuszy Straży Granicznej,
 - c) funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa,
 - d) funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
 - e) funkcjonariuszy Agencji Wywiadu,
 - f) funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego,
 - g) funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego i żołnierzy zawodowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego,
 - h) funkcjonariuszy Służby Wywiadu Wojskowego i żołnierzy zawodowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w Służbie Wywiadu Wojskowego,
 - i) funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej,
 - j) funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej,
 - k) osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych Krajowej Administracji Skarbowej,
 - l) inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego,
 - m) żołnierzy Żandarmerii Wojskowej;
- 2) znaków akcyzy;
 - 3) znaków legalizacyjnych i nalepek kontrolnych³⁵, o których mowa w Prawie o ruchu drogowym;
 - 4) kart do głosowania i nakładek na karty do głosowania, o których mowa odpowiednio w art. 40 § 1 i art. 40a § 1 ustawy z 5.01.2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1319) oraz w art. 20 ustawy z 14.03.2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 851);
 - 5) znaków holograficznych umieszczanych na zaświadczeniach o prawie do głosowania, o których mowa w art. 32 § 1 Kodeksu wyborczego;
 - 6) układu mikroprocesorowego z oprogramowaniem służącym do zarządzania dokumentami publicznymi, systemów i baz informatycznych niezbędnych do zastosowania dokumentów publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 2 ustawy o dokumentach publicznych, zawierających warstwę elektroniczną, zgodnie z ich przeznaczeniem.

15. Pozostawiono bez zmian przepisy zezwalające na niestosowanie przepisów ustawy do udzielania zamówień o wartości mniejszej niż progi unijne:

- 1) których przedmiotem są dostawy lub usługi służące wyłącznie do celów prac badawczych, eksperymentalnych, naukowych lub rozwojowych, które nie służą prowadzeniu przez zamawiającego produkcji masowej służącej osiągnięciu rentowno-

³⁵ Wyłączenie w zakresie nalepek kontrolnych obowiązuje do 4.09.2022 r.; zgodnie z art. 11 ustawy z 14.08.2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1517) w art. 11 ust. 4 pkt 3 p.z.p. skreśla się wyrazy „i nalepek kontrolnych”.

ści rynkowej lub pokryciu kosztów badań lub rozwoju; definicje badań naukowych oraz prac rozwojowych zawiera ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2020 r. poz. 85 ze zm.), szerzej – aktualna w nowym stanie prawnym opinia UZP *Wyłączenie stosowania ustawy – Prawo zamówień publicznych w przypadku usług w zakresie badań naukowych, prac rozwojowych oraz świadczenia usług badawczych (art. 4 pkt 3 lit. e)*³⁶, z opinii tej wynika m.in.: „Rezultaty usług w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług badawczych nie będą stanowić wyłącznie własności zamawiającego w sytuacji, gdy nie służą wyłącznie zamawiającemu tzn. w celu prowadzenia jego własnej działalności, ale w swoim podstawowym założeniu mają służyć także innym podmiotom; Jeśli zamawiający otrzymuje środki publiczne (np. z UE) na realizację projektu i wydatkuje je w związku z udzieleniem zamówienia publicznego, to należy przyjąć, iż zamówienie jest opłacane przez tegoż zamawiającego, nie zaś przez podmiot trzeci”;

- 2) których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej związanej z organizacją wystaw, koncertów, konkursów, festiwali, widowisk, spektakli teatralnych, przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej lub z gromadzeniem materiałów bibliotecznych przez biblioteki lub muzealiów, a także z zakresu działalności archiwalnej związanej z gromadzeniem materiałów archiwalnych, jeżeli zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwałe przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności. Zgodnie z opinią Prezesa UZP³⁷, pojęcie działalności kulturalnej należy interpretować poprzez literalną wykładnię treści ustawy z 25.10.1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 194 ze zm.), w której art. 1 ust. 1 wskazano, iż działalność kulturalna polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury; stosownie do treści art. 3 ust. 1 tej ustawy działalność kulturalną mogą prowadzić osoby prawne, osoby fizyczne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej w art. 2 określa, iż formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury. Kolejnym warunkiem zastosowania komentowanego przepisu jest zapewnienie tego, aby zamówienia z zakresu

³⁶ <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/opinie-archiwalne/wylaczenie-stosowania-ustawy-prawo-zamowien-publicznych-w-przypadku-uslug-w-zakresie-badan-naukowych-prac-rozwojowych-oraz-swiadczenia-uslug-badawczych-art.-4-pkt-3-lit.-e> (dostęp: 7.09.2020 r.).

³⁷ Opinia prawna UZP, *Nabywanie materiałów bibliotecznych przez biblioteki jest objęte zakresem wyłączenia na podstawie przepisu art. 4 pkt 8b ustawy Pzp*; <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/opinie-dotyczace-ustawy-pzp/obowiazek-wyboru-wykonawcy-zamowienia-na-konkretna-usluge-dostawe-lub-robote-budowlana-w-oparciu-o-przepisy-ustawy-pzp-oraz-wylaczenie-tego-obowiazku-nabywanie-materiałow-bibliotecznych-przez-biblioteki-jest-objete-zakresem-wylaczenia-na-podstawie-przepisu-art.-4-pkt-8b-ustawy-pzp> (dostęp: 7.09.2020 r.).

działalności kulturalnej nie służyły wyposażeniu zamawiającego w środki trwałe przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności. Powyższa przesłanka odnosi się co do zasady do dostaw, gdyż w przypadku usług kategoria środków trwałych nie ma znaczenia. Według UZP³⁸ pojęcie środków trwałych należy interpretować zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 1 pkt 15³⁹ ustawy z 29.09.1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2019 r. poz. 351 ze zm.). Natomiast przez pojęcie środków trwałych przeznaczonych do bieżącej obsługi działalności należy rozumieć środki niemające bezpośredniego związku z działalnością kulturalną podmiotu, tj. środki niesłużące jego administracyjnemu czy też organizacyjnemu funkcjonowaniu; komentowany przepis należy stosować z uwzględnieniem procedury określonej w art. 15a, 29a i 37a ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej⁴⁰;

- 3) udzielanych przez inne niż określone w ust. 1 pkt 4 podmioty, których przedmiotem działalności jest produkcja i koprodukcja audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie, jeżeli zamówienia te są przeznaczone na potrzeby świadczenia audiowizualnych usług medialnych lub radiowych usług medialnych; szerzej – *Opinia UZP Wyłączenie obowiązku stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych do udzielania zamówień w przedmiocie nabywania, przygotowania, produkcji lub koprodukcji materiałów programowych przeznaczonych do emisji w radiu, telewizji lub Internecie*⁴¹, komentowany przepis należy stosować z uwzględnieniem procedury określonej w art. 15a, 29a i 37a ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej⁴²;
- 4) których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności oświatowej związanej z gromadzeniem w bibliotekach szkolnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych, o których mowa w ustawie

³⁸ Opinia prawna UZP, *Nabywanie...*

³⁹ Przez środki trwałe – rozumie się, z zastrzeżeniem art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy o rachunkowości, rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki. Zalicza się do nich w szczególności:

- a) nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego,
- b) maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy,
- c) ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- d) inwentarz żywy.

Środki trwałe oddane do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w art. 3 ust. 4 ustawy o rachunkowości.

⁴⁰ Art. 14 p.w.p.z.p.

⁴¹ <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/opinie-archiwalne/wylaczenie-obowiazku-stosowania-przepisow-ustawy-prawo-zamowien-publicznych-do-udzielania-zamowien-w-przedmiocie-nabywania-przygotowania-produkcji-lub-koprodukcji-materiałow-programowych-przeznaczonych-do-emisji-w-radiu-telewizji-lub-internecie> (dostęp: 7.09.2020 r.).

⁴² Art. 14 p.w.p.z.p.

z 7.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327), jeżeli zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwałe przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności; aktualna w tym zakresie pozostaje opinia UZP *Nabywanie...*, definicje materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych zawiera art. 22aj ustawy o systemie oświaty, który stanowi, iż w bibliotece szkolnej są gromadzone podręczniki, materiały edukacyjne, materiały ćwiczeniowe i inne materiały biblioteczne, a także że czynności związane z zakupem do biblioteki szkolnej podręczników, materiałów edukacyjnych, materiałów ćwiczeniowych i innych materiałów bibliotecznych oraz czynności związane z gospodarowaniem tymi podręcznikami i materiałami wykonuje dyrektor szkoły; według przywołanych przepisów przez podręcznik należy rozumieć podręcznik do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej, podręcznik do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego, podręcznik do zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, w tym podręcznik przeznaczony do kształcenia specjalnego, dopuszczony do użytku szkolnego; materiał edukacyjny to materiał do kształcenia ogólnego, w tym dostosowany do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych, zastępujący lub uzupełniający podręcznik, umożliwiający realizację programu nauczania do danych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, na danym etapie edukacyjnym, materiał do kształcenia zawodowego, w tym dostosowany do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych, umożliwiający realizację programu nauczania zawodu – mający postać papierową lub elektroniczną; natomiast materiał ćwiczeniowy to materiał przeznaczony dla uczniów służący utrwalaniu przez nich wiadomości i umiejętności;

- 5) których przedmiotem są usługi lub roboty budowlane realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w gminnym programie rewitalizacji oraz wykonywane na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o których mowa odpowiednio w rozdziałach 4 i 5 ustawy z 9.10.2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2020 r. poz. 802 ze zm.), jeżeli zamówienia te udzielane są przez gminę lub gminne jednostki organizacyjne organizacjom pozarządowym lub spółdzielniom socjalnym, a przedmiot zamówienia należy do działalności statutowej wykonawcy lub w celu aktywizacji osób mających miejsce zamieszkania na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w rozdziale 5 ustawy o rewitalizacji; gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru; opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych; opis

- wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji; cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, a także opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym;
- 6) których przedmiotem są usługi z zakresu leśnictwa, objęte kodami CPV 77200000-2, 77210000-5, 77211000-2, 77211100-3, 77211200-4, 77211300-5, 77211400-6, 77211500-7, 77211600-8, 77220000-8, 77230000-1, 77231000-8, 77231200-0, 77231600-4 oraz 77231700-5 określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień; wyłączenie dotyczy usług: 77200000-2 – Usługi leśnictwa, 77210000-5 – Usługi pozyskiwania drewna, 77211000-2 – Usługi uboczne związane z pozyskiwaniem drewna, 77211100-3 – Usługi cięcia drewna, 77211200-4 – Transport dłużyc na terenie lasów, 77211300-5 – Usługi selekcji drzew, 77211400-6 – Usługi wycinania drzew, 77211500-7 – Usługi pielęgnacji drzew, 77211600-8 – Sadzenie drzew, 77220000-8 – Usługi impregnacji drewna, 77230000-1 – Usługi doraźne dotyczące leśnictwa, 77231000-8 – Usługi gospodarki leśnej, 77231200-0 – Usługi zwalczania szkodników leśnych, 77231600-4 – Usługi zalesiania, 77231700-5 – Usługi rozszerzania lasów;
- 7) udzielanych w ramach realizacji współpracy rozwojowej przez jednostki wojskowe, określone na podstawie art. 5 ustawy z 17.12.1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz.U. z 2014 r. poz. 1510 ze zm.); zgodnie z przywołanym art. 5 w postanowieniu o użyciu jednostek wojskowych poza granicami państwa określa się: jednostki wojskowe, ich nazwy, liczebność oraz czas, przez jaki będą pozostawać poza granicami państwa; cel skierowania jednostek wojskowych, zakres ich zadań oraz obszar działania; system kierowania i dowodzenia jednostkami wojskowymi oraz organ organizacji międzynarodowej, któremu jednostki zostaną podporządkowane na czas operacji; organy administracji rządowej odpowiedzialne za współpracę z kierowniczymi organami właściwej organizacji międzynarodowej w zakresie kierowania działalnością i zaopatrywania jednostek wojskowych wykonujących zadania poza granicami państwa; uzbrojenie i sprzęt wojskowy; trasy i czas przemieszczania się jednostek wojskowych w przypadku tranzytu;
- 8) udzielanych przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego albo jednostki organizacyjne mu podległe lub przez niego nadzorowane przywieziennym zakładom pracy, prowadzonym jako przedsiębiorstwa państwowe albo instytucje gospodarki budżetowej, związanych z zatrudnieniem osób pozbawionych wolności, jeżeli zasadnicza część działalności przywieziennego zakładu pracy dotyczy wykonywania zadań powierzonych mu przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego lub jednostki organizacyjne mu podległe lub przez niego nadzorowane; do zasadniczej części działalności przywieziennego

zakładu pracy, o której mowa w art. 11 ust. 5 pkt 8 p.z.p., wlicza się działalność związaną z realizacją zamówień w związku ze społeczną i zawodową integracją osób, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 5 p.z.p. (szerzej komentarz do tego artykułu);

- 9) udzielanych przez zarządzającego specjalną strefą ekonomiczną, o którym mowa w ustawie z 20.10.1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 482 ze zm.), będącego podmiotem, o którym mowa w art. 4 pkt 3 p.z.p.; zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych zarządzającym może być wyłącznie spółka akcyjna lub spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w której Skarb Państwa albo samorząd województwa posiada większość głosów, które mogą być oddane na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników.

Art. 12. [Wyłączenia przedmiotowe]

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

1) zamówień lub konkursów:

a) którym nadano klauzulę zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 742) lub którym muszą towarzyszyć, na podstawie odrębnych przepisów, szczególne środki bezpieczeństwa lub

b) jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa

– w zakresie, w jakim ochrona istotnych interesów bezpieczeństwa państwa nie może zostać zagwarantowana w inny sposób, w szczególności z zastosowaniem przepisów działu VI;

2) zamówień, dotyczących produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi, o których mowa w art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jeżeli wymaga tego podstawowy interes bezpieczeństwa państwa, a udzielenie zamówienia bez zastosowania ustawy nie wpłynie negatywnie na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych w zakresie, w jakim ochrona podstawowych interesów bezpieczeństwa państwa nie może zostać zagwarantowana w inny sposób, w szczególności z zastosowaniem przepisów działu VI.

2. Do udzielenia zamówienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, zamawiający może stosować przepisy ustawy w zakresie określonym w ocenie występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa, o której mowa w art. 15. Zamawiający w oparciu o zasadę proporcjonalności w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumencie zamówienia wszczynającym postępowanie wskazuje zakres zastosowania przepisów ustawy w przypadku, o którym mowa w zdaniu pierwszym. W takiej sytuacji zamawiający nie może wyłączyć stosowania przepisów działów IX i XI.

1. Komentowany przepis zwalnia ze stosowania przepisów Prawa zamówień publicznych w przypadku zamówień lub konkursów, którym nadano klauzulę zgodnie z przepisami ustawy z 5.08.2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 742) lub którym muszą towarzyszyć, na podstawie odrębnych przepisów, szczególne środki bezpieczeństwa lub jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa. Wyłączenie jest jednak ograniczone do zakresu, w jakim ochrona istotnych interesów bezpieczeństwa państwa nie może zostać zagwarantowana w inny sposób, w szczególności z zastosowaniem przepisów działu VI. Zgodnie z art. 5 ustawy o ochronie informacji niejawnych informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „ściśle tajne”, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje wyjątkowo poważną szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że:
 - 1) zagrozi niepodległości, suwerenności lub integralności terytorialnej Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) zagrozi bezpieczeństwu wewnętrznemu lub porządkowi konstytucyjnemu Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) zagrozi sojuszom lub pozycji międzynarodowej Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 4) osłabi gotowość obronną Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 5) doprowadzi lub może doprowadzić do identyfikacji funkcjonariuszy, żołnierzy lub pracowników służb odpowiedzialnych za realizację zadań wywiadu lub kontrwywiadu, którzy wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze, jeżeli zagrozi to bezpieczeństwu wykonywanych czynności lub może doprowadzić do identyfikacji osób udzielających im pomocy w tym zakresie;
 - 6) zagrozi lub może zagrozić życiu lub zdrowiu funkcjonariuszy, żołnierzy lub pracowników, którzy wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze, lub osób udzielających im pomocy w tym zakresie;
 - 7) zagrozi lub może zagrozić życiu lub zdrowiu świadków koronnych lub osób dla nich najbliższych, osobom, którym udzielono środków ochrony i pomocy przewidzianych w ustawie z 28.11.2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz.U. z 2015 r. poz. 21), albo świadków, o których mowa w art. 184 ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego, lub osób dla nich najbliższych.

Natomiast informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „tajne”, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje poważną szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że:

- 1) uniemożliwi realizację zadań związanych z ochroną suwerenności lub porządku konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) pogorszy stosunki Rzeczypospolitej Polskiej z innymi państwami lub organizacjami międzynarodowymi,
- 3) zakłóci przygotowania obronne państwa lub funkcjonowanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4) utrudni wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych prowadzonych w celu zapewnienia bezpieczeństwa państwa lub ścigania sprawców zbrodni przez służby lub instytucje do tego uprawnione,

- 5) w istotny sposób zakłóci funkcjonowanie organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości,
 - 6) przyniesie stratę znacznych rozmiarów w interesach ekonomicznych Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się także do udzielania zamówień, dotyczących produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi, o których mowa w art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2 ze zm. i sprost.). Artykuł 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowi, iż postanowienia Traktatów nie stanowią przeszkody w stosowaniu następujących reguł:
- a) żadne państwo członkowskie nie ma obowiązku udzielania informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z podstawowymi interesami jego bezpieczeństwa;
 - b) każde państwo członkowskie może podejmować środki, jakie uważa za konieczne w celu ochrony podstawowych interesów jego bezpieczeństwa, a które odnoszą się do produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi; środki takie nie mogą negatywnie wpływać na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, może wprowadzać zmiany do sporządzonej przez siebie 15.04.1958 r. listy produktów, do których mają zastosowanie postanowienia ust. 1 lit. b. Wyłączenie dotyczy jedynie sytuacji, gdy wymaga tego podstawowy interes bezpieczeństwa państwa, a udzielenie zamówienia bez zastosowania ustawy nie wpłynie negatywnie na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych w zakresie, w jakim ochrona podstawowych interesów bezpieczeństwa państwa nie może zostać zagwarantowana w inny sposób, w szczególności z zastosowaniem przepisów działu VI Prawa zamówień publicznych. Do udzielenia takiego zamówienia zamawiający może stosować przepisy ustawy w zakresie określonym w ocenie występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa, o której mowa w art. 15 p.z.p. (szerzej komentarz do art. 15). Zamawiający, respektując zasadę proporcjonalności, w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumencie zamówienia wszczynającym postępowanie wskazuje zakres zastosowania przepisów ustawy w przypadku, o którym mowa w zdaniu pierwszym. W takiej sytuacji zamawiający nie może wyłączyć stosowania przepisów działów IX i XI Prawa zamówień publicznych.

Art. 13. [Ograniczenie stosowania przepisów do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa:

- 1) w przypadkach, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1, 3 i 6, ust. 2 pkt 1 i art. 12;

- 2) podlegających szczególnej procedurze:
 - a) na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, zawartej z jednym lub wieloma państwami niebędącymi członkami Unii Europejskiej, lub takiego porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym,
 - b) na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, lub porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym, związanych ze stacjonowaniem wojsk i dotyczących przedsiębiorców, niezależnie od ich siedziby lub miejsca zamieszkania,
 - c) organizacji międzynarodowej zakupującej do swoich celów lub do zamówień, które muszą być udzielane przez Rzeczpospolitą Polskę zgodnie z tą procedurą;
 - 3) w przypadku których stosowanie przepisów ustawy zobowiązywałoby zamawiającego do przekazania informacji, których ujawnienie jest sprzeczne z podstawowymi interesami bezpieczeństwa państwa;
 - 4) udzielanych do celów działalności wywiadowczej lub kontrwywiadowczej;
 - 5) udzielanych w ramach programu współpracy opartego na badaniach i rozwoju, prowadzonych wspólnie przez Rzeczpospolitą Polską i co najmniej jedno państwo członkowskie Unii Europejskiej nad opracowaniem nowego produktu oraz, tam gdzie ma to zastosowanie, do późniejszych etapów całości lub części cyklu życia tego produktu;
 - 6) udzielanych w państwie niebędącym członkiem Unii Europejskiej, w tym zamówień na dostawy sprzętu innego niż wojskowy, roboty budowlane lub usługi do celów logistycznych, realizowanych podczas rozmieszczenia sił zbrojnych, oraz sił, do których podstawowych zadań należy ochrona bezpieczeństwa, w przypadku gdy względy operacyjne wymagają ich udzielenia wykonawcom usytuowanym w strefie prowadzenia działań;
 - 7) udzielanych przez władze państwowe, regionalne lub lokalne władzom państwowym, regionalnym lub lokalnym innego państwa związanych z:
 - a) dostawami sprzętu wojskowego lub newralgicznego sprzętu lub
 - b) robotami budowlanymi i usługami bezpośrednio związanymi z takim sprzętem, lub
 - c) robotami budowlanymi i usługami wyłącznie do celów wojskowych lub newralgicznymi robotami budowlanymi lub usługami;
 - 8) których przedmiotem są usługi finansowe, z wyjątkiem usług ubezpieczeniowych.
2. W przypadku zamówień, o których mowa w ust. 1 pkt 5, zamawiający po wszczęciu programu jest obowiązany informować Komisję Europejską o części wydatków na badania i rozwój dotyczących ogólnych kosztów programu współpracy, porozumieniu dotyczącym podziału kosztów oraz o planowanych zamówieniach dla każdego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, o ile są one przewidziane.

Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa:

- 1) w przypadkach, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1, 3 i 6, ust. 2 pkt 1 i art. 12; dotyczy wyłączeń do udzielania zamówień lub konkursów, których przedmiotem są:
 - usługi arbitrażowe lub pojednawcze,
 - usługi badawcze lub rozwojowe, za wyjątkiem usług badawczych, eksperymentalno-rozwojowych i pokrewnych usług doradczych objętych kodami CPV od 73000000-2 do 73120000-9. Przepisy Prawa zamówień publicznych stosowane są także do usług odnoszących się do projektowania i realizacji badań oraz rozwoju, studium przed wykonalnością i demonstracji technologicznej, testów i ocen (kody CPV odpowiednio 73300000-5, 73420000-2 i 73430000-5),
 - nabycie własności lub innych praw do istniejących budynków lub nieruchomości

oraz

- którym nadano klauzulę zgodnie z przepisami ustawy o ochronie informacji niejawnych lub którym muszą towarzyszyć, na podstawie odrębnych przepisów, szczególne środki bezpieczeństwa lub jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa,
- w zakresie, w jakim ta ochrona nie może zostać zagwarantowana w inny sposób, w szczególności z zastosowaniem przepisów działu VI Prawa zamówień publicznych „Zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa”,

oraz

- do umów z zakresu prawa pracy;
- 2) na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, zawartej z jednym lub wieloma państwami niebędącymi członkami Unii Europejskiej, lub takiego porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym, na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, lub porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym, związanych ze stacjonowaniem wojsk i dotyczących przedsiębiorców, niezależnie od ich siedziby lub miejsca zamieszkania; zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z 14.04.2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 127 ze zm.) umowa międzynarodowa oznacza porozumienie między Rzeczpospolitą Polską a innym podmiotem lub podmiotami prawa międzynarodowego, regulowane przez prawo międzynarodowe, niezależnie od tego, czy jest ujęte w jednym dokumencie czy w większej liczbie dokumentów, bez względu na jego nazwę oraz bez względu na to, czy jest zawierane w imieniu państwa, rządu czy ministra kierującego działem administracji rządowej właściwego do spraw, których dotyczy umowa międzynarodowa, natomiast zgodnie z art. 4 pkt 26 rozporządzenia 2016/679 organizacja międzynarodowa oznacza organizację i organy jej podlegające działające na podstawie prawa międzynarodowego publicznego lub inny organ powołany w drodze umowy między co najmniej dwoma państwami lub na podstawie takiej umowy;

- 3) w przypadkach, w których stosowanie przepisów ustawy zobowiązywałoby zamawiającego do przekazania informacji, których ujawnienie jest sprzeczne z podstawowymi interesami bezpieczeństwa państwa;
- 4) udzielanych do celów działalności wywiadowczej lub kontrwywiadowczej;
- 5) udzielanych w ramach programu współpracy opartego na badaniach i rozwoju, prowadzonych wspólnie przez Rzeczpospolitą Polską i co najmniej jedno państwo członkowskie Unii Europejskiej nad opracowaniem nowego produktu oraz tam, gdzie ma to zastosowanie, do późniejszych etapów całości lub części cyklu życia tego produktu; w przypadku takich zamówień zamawiający po wszczęciu programu jest obowiązany informować Komisję Europejską o części wydatków na badania i rozwój dotyczących ogólnych kosztów programu współpracy, o porozumieniu dotyczącym podziału kosztów oraz o planowanych zamówieniach dla każdego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, o ile są one przewidziane;
- 6) udzielanych w państwie niebędącym członkiem Unii Europejskiej, w tym zamówień na dostawy sprzętu innego niż wojskowy, roboty budowlane lub usługi do celów logistycznych, realizowanych podczas rozmieszczenia sił zbrojnych oraz sił, do których podstawowych zadań należy ochrona bezpieczeństwa, w przypadku gdy względy operacyjne wymagają ich udzielenia wykonawcom usytuowanym w strefie prowadzenia działań;
- 7) udzielanych przez władze państwowe, regionalne lub lokalne władzom państwowym, regionalnym lub lokalnym innego państwa związanych z dostawami sprzętu wojskowego lub newralgicznego sprzętu lub robotami budowlanymi i usługami bezpośrednio związanymi z takim sprzętem, lub robotami budowlanymi i usługami wyłącznie do celów wojskowych lub newralgicznymi robotami budowlanymi lub usługami;
- 8) których przedmiotem są usługi finansowe, z wyjątkiem usług ubezpieczeniowych.

Art. 14. [Ograniczenie stosowania przepisów do zamówień lub konkursów z aspektami obronności i bezpieczeństwa]

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień lub konkursów, których przedmiot zamówienia zawiera aspekty obronności i bezpieczeństwa, podlegających szczególnej procedurze:

- 1) na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, zawartej z jednym lub wieloma państwami niebędącymi członkami Unii Europejskiej, lub takiego porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym, i dotyczących robót budowlanych, dostaw lub usług przeznaczonych na potrzeby wspólnej realizacji lub eksploatacji projektu przez sygnatariuszy,
- 2) na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, lub porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym, związanych ze stacjonowaniem wojsk i dotyczących przedsiębiorców, niezależnie od ich siedziby lub miejsca zamieszkania,

3) stosowanej przez organizację międzynarodową
– jeżeli zamówienia muszą być udzielane przez Rzeczpospolitą Polską zgodnie z tą procedurą.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień lub konkursów, o których mowa w ust. 1:

- 1) finansowanych w całości przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą, jeżeli zamawiający stosuje do nich inną, niż określona ustawą, procedurę organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej;
- 2) finansowanych w ponad 50% przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą, jeżeli uzgodniono z nimi zastosowanie do tych zamówień lub konkursów innej, niż określona ustawą, procedury organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej.

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień lub konkursów, których przedmiot zamówienia zawiera aspekty obronności i bezpieczeństwa. Dotyczy zamówień i konkursów podlegających szczególnej procedurze na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, zawartej z jednym lub wieloma państwami niebędącymi członkami Unii Europejskiej, lub takiego porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym, i dotyczących robót budowlanych, dostaw lub usług przeznaczonych na potrzeby wspólnej realizacji lub eksploatacji projektu przez sygnatariuszy lub na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, lub porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym, związanych ze stacjonowaniem wojsk i dotyczących przedsiębiorców, niezależnie od ich siedziby lub miejsca zamieszkania. Wyłączenie dotyczy tylko przypadku, gdy zamówienia muszą być udzielane przez Rzeczpospolitą Polską zgodnie z tą procedurą. W nowym Prawie zamówień publicznych zrezygnowano z określenia wynikającego z dotychczasowego art. 4b ust. 2 p.z.p.2004, który ustanawiał zakaz korzystania z zasad, procedur, programów, układów lub zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa w celu uniknięcia stosowania przepisów ustawy.
2. Przepisów ustawy nie stosuje się także do zamówień lub konkursów, których przedmiot zamówienia zawiera aspekty obronności i bezpieczeństwa, finansowanych w całości przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą, jeżeli zamawiający stosuje do nich inną, niż określona ustawą, procedurę organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej albo finansowanych w ponad 50% przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą, jeżeli uzgodniono z nimi zastosowanie do tych zamówień lub konkursów innej, niż określona ustawą, procedury organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej, zgodnie z Prawem bankowym. Międzynarodowa instytucja finansowa to instytucja finansowa, której większość kapitału własnego należy do państw będących członkami Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju lub banków centralnych takich państw.

Art. 15. [Delegacja ustawowa – ocena interesu bezpieczeństwa państwa]

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, na wniosek Ministra Obrony Narodowej i ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki, tryb postępowania w sprawie oceny występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa, sposób określania środków zapewniających ochronę tego interesu, ocenę proporcjonalności środków stosowanych do zapewnienia ochrony tego interesu oraz podmiot właściwy do kwalifikacji zadań, jako zadań o podstawowym znaczeniu dla interesu bezpieczeństwa państwa, sposób określania zakresu stosowania w procedurze udzielenia zamówienia przepisów ustawy, mając na uwadze obowiązek zapewnienia prawidłowego stosowania przepisu art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa dostaw sprzętu wojskowego w cyklu życia.

Rozporządzenie wydane na podstawie komentowanego przepisu obejmować będzie nie tylko tryb postępowania w sprawie oceny występowania podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa, lecz również sposób określania środków zapewniających ochronę tego interesu, ocenę proporcjonalności środków stosowanych do zapewnienia ochrony tego interesu oraz podmiot właściwy do kwalifikacji zadań jako zadań o podstawowym znaczeniu dla interesu bezpieczeństwa państwa, sposób określania zakresu stosowania w procedurze udzielenia zamówienia przepisów ustawy. Rozporządzenie wyda Rada Ministrów na wniosek Ministra Obrony Narodowej i ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki.

ROZDZIAŁ 2

Zasady udzielania zamówień

Art. 16. [Zasady przygotowania i przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówienia]

Zamawiający przygotowuje i przeprowadza postępowanie o udzielenie zamówienia w sposób:

- 1) zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie wykonawców;
- 2) przejrzysty;
- 3) proporcjonalny.

1. Komentowany artykuł stanowi niejako podstawę każdej czynności zamawiającego związanej zarówno z przygotowaniem postępowania o udzielenie zamówienia, jak i z jego przeprowadzeniem. Zamawiający o zasadach płynących z tego artykułu powinien myśleć zawsze i podejmować każdą decyzję przez ich pryzmat. Nie sposób nie odnieść wrażenia, że zasada równego traktowania wykonawców oraz uczciwej konkurencji stanowi podstawę systemu zamówień publicznych i bez jej dochowania nie można mówić o skutecznym kontraktowaniu publicznych zakupów, a zdecydowana większość przewidzianych w Prawie zamówień publicznych zasad ma charakter pomocniczy w celu zagwarantowania jej przestrzegania. Zachowanie uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców nakazuje zamawiającemu taki sposób określenia poszczególnych elementów przygotowywanego postępowania, który stanowić będzie złoty środek pomiędzy rzeczywistymi potrzebami zamawiającego a wprowadzanymi ograniczeniami dostępu do zamówienia, ze względu na postawione wymogi odnoszące się zarówno do sposobu wykonania danego zamówienia, jak i niezbędnego poziomu weryfikacji wykonawcy, który da gwarancję jego należytego wykonania. „Oznacza to, że na każdym etapie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego Zamawiający jest zobligowany do sprawiedliwego traktowania uczestników postępowania – wykonawcy powinni być traktowani jednakowo, bez stosowania jakichkolwiek przywilejów, a także bez środków dyskryminujących. Zamawiający nie może tworzyć i wprowadzać nieuzasadnionych barier ograniczających prawo oferentów do wzięcia udziału w przetargu, nie może również działać w sposób, który będzie eliminować z udziału w postępowaniu określonej grupy wykonawców albo też stwarzać określonej grupie uprzywilejowanej pozycji”⁴³.
2. Przygotowanie i prowadzenie postępowania z poszanowaniem zasady równego traktowania wykonawców i uczciwej konkurencji wymaga od zamawiających należytej staranności, ponieważ w przypadku jej naruszenia nader często stawiane są im zarzuty, w szczególności gdy któryś z wykonawców po analizie zapisów np. SWZ dojdzie do wniosku, że uniemożliwiają mu ubieganie się o dane zamówienie lub stawiają go w zdecydowanie gorszej sytuacji w porównaniu do konkurencyjnych wykonawców. Wykonawca taki nie ma obowiązku każdorazowo udowadniać że faktycznie w stosunku do niego naruszenie tej zasady wywołuje negatywne skutki, wystarczy w przypadku kwestionowania zapisów ogłoszenia o zamówieniu lub dokumentów zamówienia wykazać hipotetyczną możliwość jej naruszenia, wskazując, że są one niedopuszczalne, ponieważ do stwierdzenia, że doszło do naruszenia zasad określonych w art. 16 pkt 1 p.z.p. nie jest konieczne ani nawet potrzebne wykazanie, że do naruszenia konkurencyjności faktycznie doszło⁴⁴. W sytuacji bowiem, gdy wskazanemu i niezgodnemu z prawem warunkowi towarzyszyło tylko ryzyko ograniczenia stosowania wskazanych zasad w prowadzonym postępowaniu przez zniechęcenie potencjalnych wykonawców

⁴³ Wyrok WSA w Warszawie z 25.08.2017 r., VIII SA/Wa 13/17, LEX nr 2364540.

⁴⁴ Por. wyrok NSA z 13.02.2014 r., II GSK 1980/12, LEX nr 1450742.

do udziału w nim w związku z tworzeniem przez zamawiającego barier natury formalnej, jest to już wystarczające do formułowania wniosku o naruszeniu zasad uczciwej konkurencji i równego traktowania⁴⁵.

3. Niezwykle ważnym etapem związanym z przygotowaniem postępowania jest sporządzenie opisu przedmiotu zamówienia, który z jednej strony stanowić będzie wyraz rzeczywistych potrzeb zamawiającego a z drugiej nie będzie wprowadzał nieuzasadnionych barier zniechęcających lub wręcz uniemożliwiających ubieganie się o dane zamówienie. „Należy przy tym zauważyć, że obowiązek zachowania uczciwej konkurencji nie wyłącza uprawnień zamawiającego, do uzyskania świadczenia zgodnego z jego uzasadnionymi oczekiwaniami. Konieczność zapewnienia uczciwej konkurencji nie obliguje zatem zamawiającego do nabywania dostaw, usług lub robót, które nie będą odpowiadać jego uzasadnionym potrzebom. Jednakże podkreślić należy, że potrzeby te muszą być realne, niezbędne, nie dające się uzyskać w żaden inny sposób. Tym samym nie jest dopuszczalna sytuacja, w której zamawiający opisuje przedmiot zamówienia ograniczając w istotny sposób konkurencję, podczas gdy inny niż opisany w siwz sposób wykonania tegoż zamówienia pozwoliłby mu uzyskać ten sam efekt, a jednocześnie większa ilość wykonawców uzyskałaby dostęp do zamówienia. W takiej sytuacji bowiem nie mamy do czynienia z rzeczywiście uzasadnionymi potrzebami zamawiającego, a co za tym idzie – ograniczenie konkurencji polegające na uniemożliwieniu złożenia oferty wykonawcom obiektywnie zdolnym do wykonania zamówienia, również nie jest uzasadnione”⁴⁶. Zamawiający, dokonując opisu przedmiotu zamówienia, powinien ściśle przestrzegać zasad jego sporządzania określonych w art. 99–103 p.z.p., kładąc nacisk na jednoznaczność jego treści i uwzględnienie całości zakresu zamówienia, którego realizacji zamawiający wymaga od wybranego wykonawcy. Zamawiający nie powinien opisywać swoich wymogów w sposób bardziej rygorystyczny niż jest to niezbędne dla osiągnięcia celów realizacji zamówienia, stawiając wyśrubowane wymogi odnośnie do tych aspektów realizacji zamówienia, które są dla niego drugorzędne, jeśli nie bez znaczenia. „(...) działaniem wbrew zasadzie uczciwej konkurencji jest również zbyt rygorystyczne określenie wymagań co do przedmiotu zamówienia, które nie są uzasadnione, a jednocześnie ograniczają krąg wykonawców zdolnych do wykonania zamówienia. Ponadto należy wskazać, że naruszeniem zasady uczciwej konkurencji jest nie tylko opis przedmiotu zamówienia wskazujący na jeden konkretny produkt lub wykonawcę, ale także taki opis, który umożliwia dostęp do zamówienia kilku wykonawcom, jednocześnie uniemożliwiając go w sposób nieuzasadniony innym, którzy również byłiby w stanie wykonać dane zamówienie”⁴⁷. Niezwy-

⁴⁵ Por. wyrok NSA z 22.02.2017 r., II GSK 1732/15, LEX nr 2247619; wyrok NSA z 9.08.2017 r., II GSK 1097/17, LEX nr 2349731; oraz wyrok NSA z 8.01.2019 r., I GSK 3157/18, LEX nr 2616405.

⁴⁶ Wyrok KIO z 11.12.2017 r., KIO 2478/17, KIO 2480/17, LEX nr 2437560.

⁴⁷ Kontrola UZP z 31.03.2016 r., KD/15/16, https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0023/31496/Dostawa-pomocy-dydaktycznych-i-wyposazenia-dla-szkol-gminy-Mstow-w-ramach-projektu-Szansa-na-rozwoj-z-indywidualizacja.pdf (dostęp: 21.12.2020 r.).

kle istotna dla prawidłowości opisu przedmiotu zamówienia jest kwestia prawidłowego przewidywania parametrów równoważności w przypadku, gdy zamawiający powoła się na konkretne rozwiązania, wskazując wprost np. na konkretne modele, produkty. Zgodnie z art. 99 ust. 6 p.z.p. zamawiający powinien w takim wypadku określić kryteria stosowane w celu oceny równoważności, przy czym należy podkreślić, że stworzony przez zamawiającego opis tych kryteriów powinien mieć charakter czytelny oraz wyczerpujący. „Nie ulega wątpliwości, że kryteria równoważności powinny zostać sformułowane w formie katalogu zamkniętego. Otwarty katalog przesłanek równoważności produktów określony w SIWZ poprzez użycie sformułowań «itp.», «przykładowo», powoduje, że nie wiadomo, jakimi jeszcze ewentualnymi, innymi kryteriami może posłużyć się Zamawiający przy ocenie równoważności. Zgodzić należało się z Odwołującym, że Zamawiający pozostawił sobie zatem uznaniowość co do ewentualnej oceny czy zaoferowany produkt jest równoważny”⁴⁸.

4. Zamawiający, przygotowując postępowanie, powinien w sposób uwzględniający zasadę uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców określić warunki udziału mające na celu wybór takiego wykonawcy, który zagwarantuje należyte wykonanie zamówienia. Warunki udziału w sposób oczywisty powinny być związane z przedmiotem zamówienia, określone w sposób proporcjonalny i badać potencjał wykonawcy pod kątem zdolności do wykonania danego zamówienia. Warto pamiętać, że weryfikacja potencjału wykonawcy w zakresie zdolności technicznej lub zawodowej powinna polegać na zbadaniu, czy wykonawca posiada np. doświadczenie w zakresie realizacji zamówień o charakterze podobnym do udzielanego zamówienia, a nie identycznym. Zamawiający powinien wystrzegać się stawiania warunków udziału odnoszących się do tego, dla kogo zamówienia były realizowane, wskazując na kategorię zamawiających, na rzecz których wykazywane zamówienia zostały wykonane, na jakim obszarze geograficznym miała miejsce ich realizacja lub z jakich środków dane zamówienie było finansowane. Przy formułowaniu treści takich warunków najistotniejsze jest określenie zakresu rzeczowego, w wykonaniu którego mają wykonawcy wykazać posiadane doświadczenie, ewentualnie okres trwania takiego zamówienia, rzadziej znaczenie ma wartość zrealizowanego kontraktu. „W pierwszej kolejności wskazać należy, że pod pojęciami uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców należy rozumieć takie sformułowanie opisu przedmiotu zamówienia oraz wymagań w zakresie wiedzy, doświadczenia, potencjału ekonomicznego itp., aby szansę udziału w postępowaniu miało jak najwięcej podmiotów oferujących jak najszerzy wachlarz usług i produktów przy jednoczesnym zagwarantowaniu, że uzyskany w ten sposób przedmiot zamówienia spełni oczekiwania i uzasadnione potrzeby zamawiającego”⁴⁹. Zasady prawidłowego formułowania warunków udziału zostały omówione w komentarzu do art. 112–117.

⁴⁸ Wyrok KIO z 4.07.2019 r., KIO 1137/19, LEX nr 2717651.

⁴⁹ Wyrok WSA we Wrocławiu z 21.06.2017 r., III SA/Wr 1493/16, LEX nr 2364743.

5. Rolą kryteriów oceny ofert odnoszących się do przedmiotu zamówienia jest premiovanie takiego rozwiązania, które z jakichś, określonych i obiektywnych, przyczyn są dla zamawiającego korzystniejsze niż parametry bezwzględnie wymagane, jednakże nie mogą one naruszać uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców. Zamawiający, wskazując w dokumentach zamówienia opis kryteriów, jakie planuje stosować celem oceny złożonych ofert, nie powinien używać ich do przemycenia zapisów promujących np. rozwiązania konkretnych producentów, które z punktu widzenia zasad tworzenia opisu przedmiotu zamówienia byłyby niedopuszczalne. Uzasadnieniem dla takiej sytuacji nie może być stwierdzenie, że wykonawca wszak ma możliwość złożenia oferty i nikt mu tego nie ogranicza, ponieważ zaoferowanie innego niż punktowany przez zamawiającego produkt uniemożliwia w rzeczywistości skuteczne uzyskanie zamówienia ze względu na brak realnej możliwości uzyskania punktów w takim kryterium. „Ograniczenia konkurencji mają przeważnie charakter graniczny, np. przez określenie warunków udziału w postępowaniu lub opis przedmiotu zamówienia wprost uniemożliwiający niektórym wykonawcom złożenie oferty w postępowaniu. Mogą mieć również charakter względny i pośredni. Za ograniczenie tego typu należy uznać sytuację, w której niektórzy wykonawcy, co prawda mogą złożyć ważną i odpowiadającą siwz ofertę, jednakże oferta ze względu na jej charakter i specyfikę, w świetle specyfiki opisu przedmiotu zamówienia czy ukształtowanych kryteriów oceny ofert nie będzie mogła realnie konkurować z ofertami innych wykonawców”⁵⁰.
6. Naruszenie zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców może odnosić się właściwie do każdego elementu postępowania, wszędzie tam, gdzie następuje różnicowanie szans wykonawców nie tylko w możliwości uzyskania zamówienia, lecz również w możliwości złożenia korzystniejszej oferty. Należy pamiętać, że zamawiający powinien traktować wszystkich wykonawców na równych zasadach, wymagając realizacji zamówienia według tych samych reguł bez różnicowania ich sytuacji np. ze względu na cechy tych wykonawców. „Wprowadzenie zróżnicowanego terminu zapłaty za należyte wykonanie tego samego świadczenia w zależności od statusu wykonawcy jako MŚP albo dużego przedsiębiorcy oznacza odmienne traktowanie wykonawców, którzy w taki sam sposób wykonują przedmiot zamówienia. W przekonaniu składu orzekającego Izby jest to takie samo naruszenie zasady równego traktowania wykonawców z art. 7 ust. 1 pzp, jak wprowadzanie odmiennych warunków udziału w postępowaniu w zakresie sytuacji ekonomicznej lub finansowej albo zdolności technicznej lub zawodowej. Nie ma przecież wątpliwości, że warunki te dla wszystkich wykonawców, niezależnie od ich statusu jako MŚP albo dużych przedsiębiorców, muszą być takie same”⁵¹.

⁵⁰ Wyrok KIO z 12.07.2011 r., KIO 1367/11, LEX nr 863595; oraz wyrok KIO z 5.03.2012 r., KIO 341/12, LEX nr 1126954.

⁵¹ Wyrok KIO z 13.03.2020 r., KIO 465/20.

7. Zasada równego traktowania wymaga od zamawiającego traktowania wszystkich wykonawców, którzy znajdują się w tej samej sytuacji, w identyczny sposób, co przejawia się w obowiązku wyznaczania takich samych terminów na wykonanie poszczególnych czynności, informowanie ich o podjętych przez zamawiającego czynnościach w tym samym czasie. Zamawiający powinien jednakowo traktować wszystkich wykonawców na każdym etapie postępowania, bez stosowania środków dyskryminujących wykonawców i powinien stosować jedną miarę do wszystkich wykonawców znajdujących się w tej samej lub podobnej sytuacji, co nie oznacza obowiązku jednakowej oceny wykonawców, jednakże zasady obowiązujące w ramach badania i oceny wykonawców muszą być takie same.
8. Kolejną zasadą wspierającą skuteczność równego traktowania wykonawców oraz uczciwej konkurencji w postępowaniu jest konieczność prowadzenia każdego z postępowań w sposób przejrzysty. Zamawiający jako gospodarz postępowania ustala jego ramy, określa m.in., jakie są jego wymogi odnośnie do opisu przedmiotu zamówienia, jakie kryteria kwalifikacji muszą zostać spełnione przez wykonawców, wskazuje na obowiązki w zakresie podmiotowych i przedmiotowych środków dowodowych, jak również określa wszelkiego rodzaju wymogi o charakterze technicznym i organizacyjnym. Wszelkiego rodzaju wymogi zamawiający określa w publikowanych ogłoszeniach, jak również w dokumentach zamówienia, przy czym po upływie stosownych terminów, np. terminu złożenia oferty, wymogi określające sposób postępowania zamawiającego w stosunku do wykonawców, którzy biorą udział w postępowaniu, są wiążące w ramach tego postępowania dla wykonawców, a przede wszystkim dla zamawiającego. Zamawiający nie może po upływie terminu składania ofert postępować w odmienny sposób, niż wynika to z dokumentów zamówienia, co przejawia się nie tylko w zakazie wprowadzania dodatkowych, niewyartykułowanych wcześniej, wymogów, pod kątem spełnienia których zamawiający chciałby badać wykonawców lub złożone przez nich oferty, lecz również w zakazie pomijania poszczególnych zapisów dokumentów zamówienia i ominięcia aspektów nimi objętych w procesie badania poszczególnych ofert lub weryfikacji potencjału wykonawców. Należy stwierdzić, że wykonawca, analizując dokumenty zamówienia, musi dysponować kompletem informacji odnośnie do wymagań zamawiającego i wiedzieć, co jest od niego oczekiwane na poszczególnych etapach postępowania. „(...) instytucje zamawiające zapewniają równe i niedyskryminacyjne traktowanie wykonawców oraz działają w sposób przejrzysty. Oznacza to, że postępowanie o udzielenie zamówienia prowadzone jest według jasnych i z góry sprecyzowanych reguł i istnieją środki do weryfikacji prawidłowości ich zachowania, zaś zamawiający podejmuje przewidywalne decyzje na podstawie wcześniej ustalonych kryteriów”⁵². Zamawiający, tworząc dokumenty zamówienia, zobligowany jest do jed-

⁵² Wyrok SO w Szczecinie z 10.07.2014 r., VIII Ga 432/13, „Zamówienia publiczne w orzecznictwie. Zeszyty Orzecznicze” 2016/22, https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0016/34234/ZO-nr-22.pdf (dostęp: 21.12.2020 r.).

noznacznego i precyzyjnego określenia, jakie są jego oczekiwania wobec wykonawców, co przejawia się w obowiązku jednoznacznego i wyczerpującego sporządzenia opisu przedmiotu zamówienia oraz takiego określenia warunków czy też kryteriów oceny, jakie będą wiązać go w toku postępowania, aby dla wszystkich uczestników danego postępowania było jasne, jak zamawiający oceni każdego z nich. Jednym z przejawów zasady przejrzystości jest ugruntowana w orzecznictwie reguła, zgodnie z którą wszelkiego rodzaju nieprecyzyjności w zapisach dokumentów zamówienia lub stosowane porozumienia, które nie znajdują wprost potwierdzenia w ich treści, nie mogą obciążać wykonawców poprzez wyciąganie negatywnych konsekwencji wobec nich. Wymaga podkreślenia, że zamawiający posiada każdorazowo możliwość swobodnego wyartykułowania swoich potrzeb, w związku z czym wszelkie zaniechania w tym względzie nie mogą obciążać wykonawców. „Zasada przejrzystości oznacza, że wszystkie warunki i zasady postępowania przetargowego powinny być zapisane w ogłoszeniu o zamówieniu lub w specyfikacji w sposób jasny, precyzyjny i jednoznaczny, który po pierwsze, pozwoli wszystkim rozsądnie poinformowanym i wykazującym zwykłą staranność oferentom na zrozumienie ich dokładnego zakresu i dokonanie ich wykładni w taki sam sposób, a po drugie, umożliwi instytucji zamawiającej faktyczne sprawdzenie, czy oferty odpowiadają kryteriom, którym podlega dany przetarg”⁵³. Zamawiający muszą pamiętać, iż przenoszenie ciężaru i skutków braku precyzji zamawiającego na wykonawców, które może się skończyć nawet odrzuceniem oferty, stanowi w istocie nadużycie prawa. „Przyjęcie, że po terminie składania ofert Zamawiający może stwierdzić, że część zapisów SIWZ nie obowiązuje, prowadzi do podważenia sensu kluczowej instytucji prawa zamówień publicznych jaką jest, wiążąca obie strony, SIWZ. W konsekwencji naruszone zostaną podstawowe zasady prawa zamówień publicznych, w szczególności zasada przejrzystości postępowania. Nie będzie bowiem jasne, jakimi regułami w postępowaniu mają kierować się wykonawcy oraz jakie zasady wiązać zamawiającego. Co więcej – uznanie, że jeden z zapisów SIWZ w rzeczywistości nie obowiązywał, tj. dopuszczenie możliwości, że nie każde postanowienie SIWZ ma charakter wiążący, uniemożliwia w zasadzie wykonawcom kontrolę specyfikacji np. w drodze odwołań do KIO. Żeby kontrola taka była możliwa, wykonawca musi móc odczytać jakie obowiązki zostały na niego nałożone oraz jaka procedura wiąże Zamawiającego”⁵⁴. „W konsekwencji powstaje pytanie trzecie: skoro Zamawiający nie sprecyzował swojego wymogu, a Odwołujący się go nie domyślił, to bardziej istotne jest, żeby Zamawiający swój wymóg opisał, czy też, by wykonawca się go domyślił. Odpowiedź na to pytanie przesądza o wyniku sporu. Oczywiście jest bowiem, że to zamawiający muszą sformułować swoje wymagania, a nie wykonawcy się ich domyślać, a reguła ta wpisuje się w całą wieloletnią praktykę zamówień publicznych i bogate orzecznictwo i jest wyrazem realizacji zasad przejrzystości postępowania oraz równego

⁵³ Wyrok TS z 29.04.2004 r., C-496/99, Komisja Wspólnot Europejskich v. CAS Succhi di Frutta SpA, EU:C:2004:236; wyrok TS z 10.05.2012 r., C-368/10, Komisja Europejska v. Królestwo Niderlandów, EU:C:2012:284.

⁵⁴ Wyrok KIO z 19.11.2018 r., KIO 2269/18, KIO 2290/18, LEX nr 2620634.

traktowania wykonawców i uczciwej konkurencji. Wymogi muszą być bowiem znane od początku postępowania i konsekwentnie realizowane do jego końca”⁵⁵.

9. Zasada przejrzystości wymaga od zamawiającego uzasadniania podjętych w postępowaniu czynności i wykazywania w stosunku do każdej istnienia podstawy ich podjęcia czy to w zapisach dokumentów zamówienia, czy też w przepisach obowiązującego prawa. Zasada ta obowiązuje zamawiającego nie tylko przy uzasadnianiu czynności odrzucenia wniosków o dopuszczenie w postępowaniu lub ofert, wyborze oferty najkorzystniejszej czy też podjęcia decyzji o unieważnieniu postępowania, lecz również w przypadku czynności wzywania wykonawców do złożenia stosownych wyjaśnień lub uzupełnień środków dowodowych. Zamawiający powinien każdorazowo wskazywać na zapisy dokumentów zamówienia oraz przepisów prawa stanowiących podstawę takich wezwań, jak również w sposób precyzyjny i zrozumiały wskazywać, jakie błędy lub braki zostały stwierdzone, tak aby wykonawca miał świadomość tego, co faktycznie jest od niego oczekiwane. Nie sposób uznać za prawidłową praktykę przerzucającą na wykonawców konieczność „domyslenia się”, o co zamawiającemu chodzi, z czym nader często spotkać się można w przypadku wezwań wykonawców do złożenia wyjaśnień w trybie art. 224 p.z.p. w zakresie wykazania, że złożona przez nich oferta nie jest obciążona rażąco niską ceną. Konstruowanie wezwań, które w swej treści zawierają jedynie zacytowanie przepisów prawa, bez wskazania, w zakresie których czynników ceno- lub kosztotwórczych zamawiający oczekuje szczegółowych wyjaśnień oraz dowodów potwierdzających ich realność, należy uznać za niewypełniające wymogu prowadzenia postępowania z poszanowaniem zasady przejrzystości.
10. Generalną zasadą obowiązującą w systemie zamówień publicznych jest również zasada proporcjonalności. Jej istotą jest konieczność dołożenia należytej staranności przez zamawiającego polegającej na podejmowaniu wyłącznie takich działań i stawianiu takich wymogów, bez których nie będzie możliwe osiągnięcie zamierzonego celu, jakim jest udzielenie danego zamówienia. „Postępowanie o udzielenie zamówienia jest procedurą sformalizowaną, nie powinno to jednak prowadzić do zbędnego biurokratyzowania tego procesu. Stąd zamawiający, który weryfikuje zarówno zdolność wykonawcy do wykonania zamówienia, jak i zgodność oferowanych przez niego usług, dostaw czy robót budowlanych z wymogami zawartymi w opisie przedmiotu zamówienia i innych postanowieniach specyfikacji istotnych warunków zamówienia, nie może przekraczać granic wyznaczonych przez ustawodawcę”⁵⁶.
11. Zasada ta przejawia się na niemal wszystkich etapach związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia i wskazuje na konieczność korzystania przez zamawiającego z takich środków, które muszą być odpowiednie

⁵⁵ Wyrok KIO z 23.01.2019 r., KIO 42/19, LEX nr 2631833.

⁵⁶ Por. wyrok SA w Poznaniu z 20.05.2010 r., I ACa 357/10, LEX nr 756566.

do zamierzonego celu, tj. takie, przy pomocy których ten cel da się osiągnąć, właściwe dla danego celu; niezbędne, tj. takie, których nie sposób osiągnąć lepiej za pomocą innego środka, najwłaściwsze do osiągnięcia zamierzonego celu oraz takie, które w najmniejszym stopniu ograniczają interesy i prawa wykonawców⁵⁷. Proporcjonalność powinna przyświecać zamawiającemu w trakcie określenia wymogów odnośnie do zawartości oferty, jak również podczas tworzenia listy podmiotowych i przedmiotowych środków dowodowych, w związku z czym zamawiający powinien wymagać złożenia wyłącznie takich oświadczeń lub dokumentów, które faktycznie są niezbędne do przeprowadzenia postępowania. Nadmierne wymogi w tym zakresie, polegające np. na konieczności przedstawiania próbek sprzętu, które znacznie zwiększają koszty związane z ofertowaniem, nie służą najczęściej rzeczywistej potrzebie badania oferowanego produktu, a mają raczej na celu ograniczenie dostępu do zamówienia. Podobnie rzecz się ma z żądaniem różnego rodzaju np. oświadczeń producentów oferowanego przez wykonawcę produktu, które potwierdzać mają informacje, które są dostępne w oficjalnych specyfikacjach technicznych producenta lub w kartach katalogowych. Żądanie złożenia takich dokumentów w sytuacji, gdy potwierdzenie określonych parametrów można znaleźć w innych również wiarygodnych materiałach, stanowi w ocenie autora naruszenie zasady proporcjonalności i przekłada się na równe traktowanie wykonawców, ponieważ jeden wykonawca takie oświadczenie uzyska, podczas gdy drugi może nie mieć takiej możliwości.

12. Zasada proporcjonalności powinna przyświecać zamawiającemu, który wyznacza terminy na różnego rodzaju czynności w postępowaniu od wyznaczenia samego terminu składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu aż do wyznaczenia terminów na złożenie, uzupełnienie lub wyjaśnienie dokumentów. Oczywiście w wielu przypadkach sam ustawodawca ogranicza uznaniowość zamawiającego w tym zakresie, określając minimalne terminy, które mają zagwarantować wykonawcom niezbędny czas na wykonanie żądanych czynności. Warto zwrócić uwagę również na nowy art. 8 ust. 4 p.z.p., który co do zasady nakazuje zamawiającemu przewidywanie terminów na wykonanie żądanych od wykonawców czynności, który będzie obejmował co najmniej 2 dni robocze. Przepis ten sam w sobie ma dawać gwarancję przestrzegania zasady proporcjonalności.
13. Zasada proporcjonalności znalazła swój wyraz również w innych przepisach Prawa zamówień publicznych, wskazując, że nie powinno się odrzucać wartościowych ofert w przypadku wystąpienia w nich drobnych błędów lub nieścisłości. Ustawodawca przewidział na tę okazję przepisy pozwalające na poprawienie takiej oferty w trybie art. 223 p.z.p. Również w zakresie badania sytuacji podmiotowej wykonawców doczekaliśmy się zmian pozwalających na stwierdzenie, że drobne przewiny wykonawcy nie powinny automatycz-

⁵⁷ Kontrola UZP z 29.11.2017 r., KND/10/17/DKD, https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0014/36122/inf-o-wyniku-KND-10-17-002.pdf (dostęp: 20.12.2020 r.).

nie skutkować uznaniem, że wykonawca podlega wykluczeniu z postępowania. Mowa tu o nowym art. 109 ust. 3 p.z.p., który wskazuje, że w przypadku zaistnienia okoliczności mieszczących się w zakresie którejś z fakultatywnych przesłanek wykluczenia, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 1–5 lub 7, zamawiający może nie wykluczać wykonawcy, jeżeli wykluczenie byłoby w sposób oczywisty nieproporcjonalne, w szczególności gdy kwota zaległych podatków lub składek na ubezpieczenie społeczne jest niewielka albo sytuacja ekonomiczna lub finansowa wykonawcy, o którym mowa w art. 109 ust. 1 pkt 4 p.z.p., jest wystarczająca do wykonania zamówienia.

Art. 17. [Zasady udzielania zamówienia]

1. Zamawiający udziela zamówienia w sposób zapewniający:

- 1) najlepszą jakość dostaw, usług, oraz robót budowlanych, uzasadnioną charakterem zamówienia, w ramach środków, które zamawiający może przeznaczyć na jego realizację, oraz**
 - 2) uzyskanie najlepszych efektów zamówienia, w tym efektów społecznych, środowiskowych oraz gospodarczych, o ile którykolwiek z tych efektów jest możliwy do uzyskania w danym zamówieniu, w stosunku do poniesionych nakładów.**
- 2. Zamówienia udziela się wykonawcy wybranemu zgodnie z przepisami ustawy.**
- 3. Czynności związane z przygotowaniem oraz przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia wykonują osoby zapewniające bezstronność i obiektywizm.**

1. Nową zasadą w systemie zamówień publicznych jest konieczność zapewnienia przez jednostkę zamawiającą, aby prowadzone przez nią postępowania każdorazowo prowadziły do osiągnięcia możliwie najlepszej jakości kontraktowanych zamówień, uzasadnionej ich charakterem, w ramach środków, które zamawiający może przeznaczyć na ich realizację, przy równoczesnym zagwarantowaniu uzyskania najlepszych efektów zamówienia, w tym efektów społecznych, środowiskowych oraz gospodarczych, o ile którykolwiek z tych efektów jest możliwy do uzyskania w danym zamówieniu w stosunku do poniesionych nakładów. Nowa zasada ma charakter generalny i powinna przyświecać zamawiającym przede wszystkim w planowaniu i przygotowywaniu wszystkich postępowań o udzielenie zamówienia. Spodziewanym jej efektem powinna być zmiana filozofii prowadzonych w Polsce postępowań z nabywania produktów najtańszych na te, które przedstawiać będą najlepszą relację jakości, jak również efektów, jakie zamówienie pozwoli uzyskać, do ceny. „Zasada efektywności ekonomicznej wyraża się w obowiązku udzielenia zamówienia w sposób zapewniający zarówno najlepszą jakość przedmiotu zamówienia w stosunku do środków, które zamawiający może przeznaczyć na jego realizację, jak i najlepszy stosunek nakładów do efektów, w tym efektów społecznych, środowiskowych i gospodarczych”⁵⁸.

⁵⁸ Uzasadnienie..., VIII kadencja, druk sejm. nr 3624.

2. Komentowana zasada i konsekwencje z niej płynące wynikają wprost z prawodawstwa unijnego. „Należy wyraźnie określić, iż ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie powinno się oceniać na podstawie najlepszej relacji jakości do ceny, co zawsze powinno obejmować element cenowy lub kosztowy. Należy również sprecyzować, że taką ocenę oferty najkorzystniejszej ekonomicznie można też przeprowadzić na podstawie ceny i efektywności kosztowej lub wyłącznie na podstawie efektywności kosztowej. Ponadto należy przypomnieć, że instytucje zamawiające mają swobodę ustalania odpowiednich standardów jakości przy użyciu specyfikacji technicznych lub warunków realizacji zamówienia”⁵⁹. Powyższy motyw preambuły znalazł swój wyraz w art. 67 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE, który wprost stanowi, że: „Ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie z punktu widzenia instytucji zamawiającej określa się na podstawie ceny lub kosztu, z wykorzystaniem podejścia opartego na efektywności kosztowej, takiego jak rachunek kosztów cyklu życia zgodnie z art. 68; może ona obejmować najlepszą relację jakości do ceny, którą szacuje się na podstawie kryteriów obejmujących aspekty jakościowe, środowiskowe lub społeczne związane z przedmiotem danego zamówienia publicznego”. Emanacją przepisów unijnych jest przede wszystkim komentowana nowa zasada zamówień publicznych.
3. Ustawodawca unijny wskazuje w przywołanym powyżej art. 67 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE, że wybór wykonawcy z uwzględnieniem kryteriów jakościowych może nastąpić np. w oparciu o:
- a) jakość, w tym wartość techniczną, właściwości estetyczne i funkcjonalne, dostępność, projektowanie dla wszystkich użytkowników, cechy społeczne, środowiskowe i innowacyjne, handel i jego warunki;
 - b) organizację, kwalifikacje i doświadczenie personelu wyznaczonego do realizacji danego zamówienia, w przypadku gdy właściwości wyznaczonego personelu mogą mieć znaczący wpływ na poziom wykonania zamówienia; lub
 - c) serwis posprzedażny oraz pomoc techniczną, warunki dostawy, takie jak termin dostawy, sposób dostawy oraz czas dostawy lub okres realizacji,
- przy czym zamawiający powinien każdorazowo sprecyzować w dokumentach zamówienia, w jaki sposób przeprowadzona zostanie ocena i na jakie aspekty będzie kładziony przez niego nacisk przy przyznawaniu punktów. Nie może budzić wątpliwości, że każde postępowanie jest inne, jak również że potrzeby zamawiających mogą się różnić od siebie choćby ze względu na odmienne uwarunkowania, w jakich na co dzień funkcjonują, nawet w przypadku gdy prowadzone są w celu udzielenia takiego samego przedmiotu zamówienia.
4. Komentowana zasada nie jest zupełną nowinką dla tych z zamawiających, którzy jako jednostka sektora finansów publicznych zobowiązani są także do przestrzegania usta-

⁵⁹ Motyw 9 dyrektywy 2014/24/UE.